

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Katolická teologická fakulta

Ústav dějin křesťanského umění

Církevní dějiny

Ing. Drahoslava Kubínová

Vývoj farnosti Malšice v letech 1948 - 1969

diplomová práce

Vedoucí práce: PhDr. Tomáš Petráček, Ph.D., Th.D.

2009

Ráda bych tímto poděkovala především panu PhDr. Tomáši Petráčkovi, Ph.D., Th.D. za vedení a cenné rady a připomínky při psaní této diplomové práce. Můj dík také patří P. Mons. Kavalemu, P. Lálovi, paní Horažďovské, paní Bártové, manželům Houdkovým i manželům Duškovým a především paní Kuchařové, kteří mi svými vzpomínkami, o které se se mnou podělili, umožnili tuto práci sepsat. A v neposlední řadě můj dík také patří mému manželovi a mé mamince za velkou dávku trpělivosti a pomoci s hlídáním syna Jáchyma během psaní této práce.

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a v seznamu pramenů a literatury uvedla veškeré informační zdroje, které jsem použila.

V Praze dne 25. dubna. 2009

Obsah

1 Úvod.....	7
2 Rozbor pramenů a literatury.....	8
2.1 Rozbor pramenů.....	8
2.1.1 Písemné prameny.....	8
2.1.2 Orální prameny.....	13
2.2 Rozbor literatury.....	14
3 Parlamentní volby v letech 1946 a 1948.....	19
3.1 26. květen 1946.....	19
3.2 30. květen 1948.....	20
4 Církevní politika 1948 – 1953.....	21
4.1 Cíle církevní politiky.....	21
4.2 Konflikty státu a církve.....	21
4.2.1 Nové zákony.....	22
4.2.2 Pražská internunciatura.....	23
4.2.3 Sliby republiky.....	23
4.2.4 Procesy.....	23
4.2.5 Katolická akce.....	24
4.2.6 Pastýřské listy.....	24
4.2.7 Exkomunikace členů KSČ.....	25
4.2.8 Situace na Slovensku.....	25
4.2.9 Míroví kněží.....	26
5 Šedesátá léta v církvi.....	31
6 Českobudějovické biskupství.....	32

6.1 Biskup ThDr. Josef Hlouch.....	32
6.2 Organizace biskupství po roce 1948.....	35
7 Kostel Nejsvětější Trojice a malšická farnost.....	38
7.1 Z dávné historie.....	38
7.2 Přehled malšických farářů a kaplanů od obnovení samostatné farnosti.....	39
7.3 Druhá polovina 20. století.....	41
7.3.1 Renovace a opravy kostela.....	41
7.3.2 Pozemková reforma.....	41
7.3.3 Obsazení malšické farnosti.....	42
7.3.4 Patron malšického kostela.....	43
7.4 Interiér kostela Nejsvětější Trojice.....	44
8 P. František Lála.....	45
8.1 Ze života P. Františka Lály.....	45
8.2 Pastýřské listy.....	45
8.3 Z pohledu okresního církevního tajemníka.....	46
8.4 Rady zkušeného ďábla.....	48
8.5 Další působení a vývoj P. Lály.....	52
9 P. Václav Černý.....	55
10 Život P. Ladislava Soukupa.....	56
10.1 Z Omleničky na Mírov.....	58
10.1.1 Trestný čin.....	58
10.1.2 Udání.....	59
10.1.3 Soud.....	59
10.1.4 Věznění.....	60
10.2 P. Soukup, administrátor v Malšicích a Sudoměřicích.....	62
10.2.1 Stěhování na malšickou faru.....	62

10.2.2 Osobnost P. Soukupa a jeho působení.....	62
10.2.3 Zákaz výuky náboženství.....	64
10.3 P. Soukup v Sudoměřicích u Bechyně.....	65
10.4 Konec pouti vezdejší.....	66
11 P. Karel Kostecký.....	68
12 Politická situace v Malšicích a vznik JZD.....	69
12.1 Rok 1946.....	69
12.2 Rok 1948.....	69
12.3 Rok 1954.....	70
12.4 Vznik JZD a scelování pozemků.....	70
13 Lokální církevní politika.....	72
13.1 Ohlasy církevní politiky v tábořském okrese.....	72
13.1.1 Dekret o exkomunikaci členů KSČ.....	72
13.1.2 Sliby věrnosti republice a nový zákon o rodině.....	72
13.1.3 Resoluce.....	72
13.1.4 Vstupy a výstupy z církve a počty věřících.....	73
13.1.5 Církevní slavnosti.....	74
13.1.6 Vliv dění ve světové církvi na místní církve.....	74
13.1.7 Rok 1968 a začátek sedmdesátých let.....	75
13.2 Odraz církevní politiky na farní úrovni.....	77
13.2.1 Katolická akce.....	77
13.2.2 Ohlasy na procesy.....	78
13.2.3 Vztah faráře a obce.....	80
13.2.4 Vztah faráře a OCT.....	80
14 Náboženský život ve farnosti.....	81
14.1 Neradostný stav.....	81

14.2	Jaká byla doba a jací byli lidé.....	82
14.3	Poutě a jiné náboženské slavnosti a události.....	84
14.4	Sdružení katolické mládeže.....	86
14.5	Nové kostelní sochy.....	87
14.6	Primice P. Václava Černého a nespokojenost OCT.....	87
14.7	Klokotská pouť roku 1968.....	88
15	Československá církev husitská.....	89
16	Konflikty mezi obcí a církví.....	91
16.1	Účast dětí na bohoslužbách v době školního vyučování.....	91
16.2	Nájemní byty na faře.....	92
16.3	Spolek katolické mládeže.....	93
16.4	Zábory farních pozemků.....	94
17	Škola a církev.....	95
17.1	Sejmutí křížů ve školách.....	96
17.2	Vyučování náboženství.....	97
18	Statistické ukazatele.....	101
19	Závěr.....	108
	Přehled použitých zkratk.....	112
	Resumé.....	114
	Summary.....	116
	Seznam pramenů.....	118
	Seznam příloh.....	122
	Zdroje příloh.....	123
	P Ř Í L O H Y.....	124

1 Úvod

Současná farnost Malšice má dvě specifika. Kněží se zde střídají velmi často a navíc jsou to osobnosti dosti různorodé, takže se málokdy zavděčí všem.

Druhým specifikem je poměrně velká ateizace obce Malšice a s tím související i nízká návštěvnost bohoslužeb, kterou navíc zajišťují spíše farníci z přifařených obcí než z vlastních Malšic a to ještě povětšinou farníci (lépe říci farnice) důchodového věku. Mimo nedělních bohoslužeb je zde nulový náboženský život. A tento stav se v čase příliš nemění. Dalo by se říci, že bez ohledu na místního duchovního správce je zde plus mínus stále stejný počet farníků. Zajímavostí je, že všechny sousedící farnosti jsou na tom mnohem lépe, byť jsou vzdáleny jen několik kilometrů. Není také bez povšimnutí, že tento neradostný stav je zde v Malšické farnosti téměř konstantou i vzhledem k historii. V kapitole č. 14 Náboženský život ve farnosti k tomu uvádím konkrétnější údaje i z historie, kdy jednotliví správcové zmiňují neradostný stav farnosti.

Proto jsem se rozhodla věnovat se v této práci právě tomuto fenoménu a pokusit se odhalit příčiny dnešní neradostné situace. Vzhledem k únosnosti rozsahu práce jsem si vybrala dobu po druhé světové válce a především po nástupu komunismu v roce 1948 a pokusila jsem se sledovat vývoj až k roku 1968, abych zaznamenala, jak se pražské jaro ale i srpen 1968 projevily ve farnosti a ještě jsem pro ujasnění přidala několik dat z let následujících.

Za hlavní zdroj informací o dané době jsem volila především trilogii Václava Vaška *Dům na skále* a několik děl Karla Kaplana. Jelikož se jedná o regionální historii, důležité pro mě byly také pramenné materiály, tzn. archiválie ze Státního okresního archivu v Táboře, z archivu biskupství a farního archivu. V neposlední řadě bylo podstatné vyslechnout výpovědi několika ještě žijících pamětníků.

2 Rozbor pramenů a literatury

2.1 Rozbor pramenů

2.1.1 Písemné prameny

Národní archiv

Spisy prokurátora 1658/49

Spisy trestní věci 1582/49

Osobní spisy trestance č. 3214 změněno 1125

Veškeré archiválie se týkají případu P. Ladislava Soukupa, kdy byl zadržen, vyslýchán a vězněn. Tyto archiválie byly jediným písemným pramenem o tomto úseku Soukupova života. Další stručné informace existovaly pouze ve vzpomínkách pamětníků.

Státní okresní archiv Tábor:

Pamětní kniha městyse Malšice

Důležitý zdroj informací o vlastní obci Malšice v mém zájmovém období. Jsou v ní zachyceny i případy sporů s místním farářem, ale kronikář byl, bohužel, významně prokomunisticky orientován a tudíž řada informací se musí číst mezi řádky a překládat z proletářského žargonu do vlastního významu.

Kronika obce Dražičky

Využila jsem z ní pouze několik krátkých informací o bývalém patronu malšického kostela, panu Vodňanském, ale zdálo se, že kronika byla psána nezaujatě.

Ordo divinorum 1. 6. 1935 – 1952, č. knihy 25

Načerpala jsem zde především informace o akcích, které farnost pořádala a o náboženských událostech a slavnostech z pohledu faráře, na rozdíl od zpráv o těchto akcích z pohledu OCT. Jejich popis je však oproti zprávám OCT stručnější, často se omezuje na stručné konstatování faktu: co, kdy, kde.

Náboženské spolky, č. knihy 73

V této knize jsem našla hlášení z roku 1956, že v Malšicích existuje skupina katolické mládeže, která však žádnou činnost nevyvíjí. Dle datace se pravděpodobně jedná o skupinu mládeže, která v té době však již dávno neexistovala. (Viz. jiné zprávy a ústní vyprávění.) Tato zmínka může být pouze písemným potvrzením, že zde tato skupina v minulosti skutečně existovala.

Fond ONV Tábor

Jedná se o rozsáhlý zdroj pramenných informací, které jsou až na výjimky (jako např. vlastní životopis P. L. Soukupa, eventuálně stížnosti, žádosti farních administrátorů) psány člověkem pracujícím v duchu tehdejšího režim, převážně OCT či KCT. Nejedná se však o stále stejnou osobu, neboť i OCT se v průběhu let 1948 – 1970 měnili. Zajímavé je také hodnocení OCT z počátku sedmdesátých let, ve kterém kritizuje svou předchůdkyni, dosazenou na toto místo v období pražského jara, jež vycházela velmi vstřícně církevním požadavkům. Většinu informací je tedy nutno číst správnou optikou a srovnávat s jinými informačními zdroji, pokud k dané události existují.

Duchovní - seznamy, charakteristika - č. kartonu 242

Neopomenutelný zdroj informací o jednotlivých duchovních působících v Malšicích, který byl daleko podrobnější než Kněžská matrika či Farní matrika. U P. L. Soukupa zde byl nalezen i jeho vlastnoručně psaný podrobný životopis.

Církevní politika – č. kartonu 241

Tento karton obsahuje celou řadu archivních dokumentů od nepodstatných po důležité. Velký podíl z nich tvoří různá hodnocení OCT nebo situační zprávy za nějaké období zasílané KCT.

Katolická akce – č. kartonu 241

Archiválie dokládající vznik schizmatické Katolické akce v tábořském okrese a v malšické farnosti.

Církev římskokatolická - seznam kněží a jejich charakteristika - č. kartonu 139

Podobné jako karton č. 242, pouze v jiném časovém období.

Církevní politika - č. kartonu 806

Podobné jako karton č. 241 jen v pozdějších letech.

Stížnosti – č. kartonu 806

V tomto kartonu byla nalezena různá korespondence např. mezi farními administrátory a OCT, eventuálně mezi MNV a OCT. Jednalo se o různé problémy např. o obsazování fary nájemníky, o otázku křížů ve školách či o záboru farních pozemků. K těmto problémům jsem našla adekvátní informace i z jiných zdrojů a mohla tak srovnat míru věrohodnosti.

Rezoluce kněží – č. kartonu 139

Většinou se jednalo o závěry různých kněžských konferencí, které předem připravili OCT a účastníci konferencí se pod ně podepisovali.

Církevní akce, slavnosti – č. kartonu 244

Zprávy o průběhu církevních akcí z pera OCT. Pohled z druhé strany oproti Ordo divinorum.

Pronájmy církevního majetku – č. kartonu 243

Karton obsahuje především smlouvy a korespondenci ohledně pronájmů bytů na malšické faře, případně ohledně pronájmu nemovitého farního majetku.

Vyučování náboženství – č. kartonu 244

Informace z tohoto kartonu se týkají jednak katechetů jak římskokatolického náboženství tak československého a jednak přihlašování a počtu žáků v jednotlivých letech na náboženství. Co se týká číselných údajů, jsou to jediné dohledatelné údaje, bohužel z církevní strany žádné takové údaje nalezeny nebyly, ale ty samé údaje se od sebe v různých zprávách liší, takže je nemožné bazírovat přesně na konkrétních hodnotách a údaje lze číst spíše jako trend, vývoj v čase, než jako stoprocentně platný údaj za dané místo a rok.

Fond Farní úřad Malšice

Informace z tohoto fondu se týkaly souvislostí s existencí ČCH v Malšicích. Pravděpodobně byly problémy mezi ČCH a malšickou římskokatolickou farností, o kterých se zde jednalo, uměle vytvořeny právě představiteli ONV, církevního oddělení.

Archiv biskupství českobudějovického

Veškeré archiválie z doby po druhé světové válce, které jsem využila, patřily mezi tzv. neroztříděné archiválie. Nejednalo se o příliš důležité dokumenty. Není zcela bez zajímavosti, že v biskupském archivu se nenalezala žádná informace ohledně věznění

P. Ladislava Soukupa, ačkoli byl v době zatčení zaměstnán přímo na biskupství.

Kněžská matrika

Pro tuto práci byly spíše podstatné informace z kněžské matriky o posloupnosti a době působení jednotlivých kněží ve farnosti.

Archiv farnosti Malšice:

Kronika farní osady malšické od roku 1935

Mohlo se jednat o jedinečný zdroj informací z církevní strany, bohužel informačně bohatá je kronika v době před válečné, pak informativnost slábne až se v posledních letech omezuje pouze na konstatování, který farář vystřídal kterého. Několik informací se mi však z kroniky získat podařilo a jejich pravdivost se potvrzuje i z jiných zdrojů.

Inventář

Jedná se o soupis vybavení kostela.

Matriky farnosti Malšice po roce 1950

Matriky byly pro mě důležitým zdrojem, neboť jsou do dnešních dnů vedeny pečlivě, ale bohužel mají tyto údaje malou až nulovou srovnávací hodnotu s jinými údaji, neboť se jedná o údaje za celou farnost, tzn. včetně všech přífařených obcí. Ostatní statistické údaje, které jsem sehnala, se ale týkají vlastní obce Malšice, případně celého okresu Tábor.

Archiv farnosti Sudoměřice u Bechyně:

Kronika farnosti Sudoměřice u Bechyně

Velmi pěkně a podrobně vedená kronika, zvláště za působení P. Soukupa. Zdá se, že co ošidil v malšické kronice, vynahradil v kronice sudoměřické. Asi není divu, když toto byla jeho sídelní farnost. Přesto se zde nacházejí zmínky i o farnosti Malšice. Obzvláště rozsáhle je zde vylíčena primice P. Černého, který svého času žil také v sudoměřické farnosti.

Český statistický úřad

Pohyby obyvatelstva v roce 1946, Státní úřad statistický, Praha 1949, svazek 181

Pohyby obyvatelstva v roce 1947, Státní úřad statistický, Praha 1951, svazek 185

Pohyby obyvatelstva v roce 1948, Státní úřad statistický, Praha 1951, svazek 186

Pohyby obyvatelstva v roce 1949, Státní úřad statistický, Praha 1955

Pohyby obyvatelstva v roce 1950, Státní úřad statistický, Praha 1955

Pohyby obyvatelstva v roce 1951, Státní úřad statistický, Praha 1956

Pohyby obyvatelstva v roce 1952, Státní úřad statistický, Praha 1957

Pohyby obyvatelstva v roce 1953, Státní úřad statistický, Praha 1958, svazek 2

Pohyby obyvatelstva v roce 1954, Státní úřad statistický, Praha 1958, svazek 36

Pohyby obyvatelstva v roce 1955, Státní úřad statistický, Praha 1959, svazek 24

Pohyby obyvatelstva v roce 1956, Státní úřad statistický, Praha 1959, svazek 25

Pohyby obyvatelstva v roce 1957, Státní úřad statistický, Praha 1960, svazek 28

Pohyby obyvatelstva v roce 1958, Státní úřad statistický, Praha 1961, svazek 30

Pohyby obyvatelstva v roce 1959, Státní úřad statistický, Praha 1961, svazek 31

Pohyby obyvatelstva v Československé socialistické republice v roce 1960, Ústřední úřad státní kontroly a statistiky, Praha 1962, svazek 32

Pohyby obyvatelstva v Československé socialistické republice v roce 1961, Ústřední komise lidové kontroly a statistiky, Praha 1963, svazek 33

Pohyby obyvatelstva v Československé socialistické republice v roce 1962, Ústřední komise lidové kontroly a statistiky, Praha 1965, svazek 34

Pohyby obyvatelstva v Československé socialistické republice v roce 1963, Ústřední komise lidové kontroly a statistiky, Praha 1966, svazek 38

Pohyby obyvatelstva v Československé socialistické republice v roce 1964, Ústřední komise lidové kontroly a statistiky, Praha 1967, svazek 39

Pohyby obyvatelstva v Československé socialistické republice v roce 1965, Ústřední komise lidové kontroly a statistiky, Praha 1968, svazek 40

Pohyby obyvatelstva v Československé socialistické republice v roce 1966, Federální statistický úřad, Praha 1970, svazek 43

Pohyby obyvatelstva v Československé socialistické republice v roce 1967, Federální statistický úřad, Praha 1971, svazek 44

Pohyby obyvatelstva v Československé socialistické republice v roce 1968, Federální statistický úřad, Praha 1972, svazek 45

Pohyby obyvatelstva v Československé socialistické republice v roce 1969, Federální statistický úřad, Praha 1973, svazek 47

Pohyby obyvatelstva v Československé socialistické republice v roce 1970, Federální statistický úřad, Praha 1973, svazek 48

Nebyl problém získat data ze státního statistického úřadu, která se týkají počtu narozených, oddaných a zemřelých za okres Tábor. Veškerá další data (za jednotlivé obce či data o náboženském vyznání) z padesátých a šedesátých let minulého století v archivu statistického úřadu chybí, neboť je spláchlá povodeň a zatím se je údajně nepodařilo znovu získat z lokálních archivů.

2.1.2 Orální prameny

Bártová Božena, malšická farnice z Dudova, 5. září 2007

Od této farnice jsem zjistila několik drobných informací. V zájmové době patřila mezi mladší generaci.

manželé Duškovi, sudoměřičtí farníci, 10. října 2007

Tito farníci mi poskytli především cenný zdroj informací o osobě a působení P. Soukupa v Sudoměřicích u Bechyně za dob jejich mládí a zrání.

manželé Houdkovi, sudoměřičtí farníci, 10. října 2007

Zde mohu napsat to samé, co o manželech Duškových. Manželé Houdkovi se navíc dodnes stýkají s neteří P. Soukupa, a tak měli i více informací o jeho soukromém životě.

Horažďovská Marie, malšická farnice, 14. ledna 2008

Tato farnice mě informovala o mnoha důležitých událostech, které bylo v písemných pramenech těžké nalézt, nebo nebyly tak komplexní, případně nebyly zapsány vůbec. Za P. Lály patřila mezi mladé, které kolem sebe shromažďoval, později za P. Soukupa již měla vlastní děti a mohla nahlížet situaci opět z jiné strany. Důležité pro mě také bylo, že je přímo občankou Malšic, a tak jsem se od ní mohla dozvědět řadu informací týkajících se vlastní obce.

P. Kavale Josef, 15. ledna 2008

Díky němu jsem si především ujasnila situaci malšické farnosti tehdejší doby z pohledu biskupství a také jsem se dozvěděla několik důležitých informací o situaci na biskupství v době kolem internace biskupa Hloucha.

Kuchařová Marie, sestra P. Ladislava Soukupa, 19. listopadu 2007

Tato paní pro mě byla veledůležitým zdrojem, co se týká P. Soukupa. Jako jeho rodná sestra věděla nejen o všech důležitých rodinných datech, ale i o jeho životě to, co nebylo nikde zaznamenáno písemně. Byla pro mě také první, kdo mě ujistil o skutečném věznění P. Soukupa. Díky ní, jsem dostala stopu na Mírov, která se mi později podařila dále rozvinout. S jejím dovolením jsem mohla pořídit také fotokopie jejich rodinných fotografií.

P. Lála František, 13. prosince 2007

Získat osobní výpověď posledního žijícího faráře z oné doby nebylo zcela jednoduché. P. Lála stále vypomáhá na biskupství, ale na osobní rozhovor se necítil. Nakonec se ale rozpovídal telefonicky a informace takto získané rozhodně nejsou zanedbatelné a vrhají mnohde další úhel pohledu na jeho osobu a působení.

2.2 Rozbor literatury

Bartušek Antonín a kol.: Umělecké památky Čech, Nakladatelství Československé akademie věd, Praha 1957

Abecedně řazená publikace o jednotlivých uměleckých památkách v ČSSR. Na rozdíl od následujících publikací na podobné téma, má tato vše v jednom svazku. Publikace je z roku 1957 a jsou v ní popisovány památky, které v té době existovaly. Využila jsem ji k informaci o malšickém kostele Nejsvětější Trojice.

Boháč Zdeněk: Atlas církevních dějin českých zemí 1918 – 1999, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 1999

Významná publikace pro všechny církevní historiky. Ze 175 stran je 63 stran věnováno textu popisujícímu jednotlivé mapky a grafy a události na nich zobrazené. Ve 109 kapitolách je celkem 109 map. Statistické údaje autor čerpal z jednotlivých sčítání lidu a jiných statistik. U jednotlivých kapitol je také důležitý nástroj – odkaz na literaturu zabývající se daným tématem hlouběji. Atlas jsem využila k získání přehledu o počtu věřících a bohoslužebných úkonech.

Kaplan Karel: Československo v letech 1945 – 1948, SPN, Praha 1991

1. část 4 – svazkového díla pojednávajícího o situaci a politice v Československu za komunistického režimu. Celé dílo je koncipováno jako odborná literatura pro učitele - pomocný studijní text pro gymnázia. Nejedná se o hlubokou monografii, kde by bylo

možné nalézt podrobné informace k danému tématu, ale spíše o přehled historické situace, který se snaží neomezit se na jeden úhel pohledu či na jednu skupinu ve společnosti, ale má ve svém záběru stručný, ale celkem povšechný pohled. Při zájmu o některé téma je však nutné sáhnout po jiné obsáhlejší literatuře. Tento první díl má 153 stran textu.

Kniha je dělena do devíti velkých kapitol:

1. Československo v poválečné Evropě
2. Lidově demokratický režim
3. Parlamentní volby 1946
4. Rok rozporuplné spolupráce
5. Rozhodné změny
6. Krize národní fronty
7. Tři politické síly
8. Slovenský podzim 1947
9. Únor 1948 v Československu

Pro svou práci jsem využila především informace z kapitol č. 1, 3 a 9.

Kaplan Karel: Československo v letech 1948 – 1953, SPN, Praha 1991

2. část díla s podtitulem Zakladatelské období komunistického režimu o 146 stranách textu.

Kniha je dělena do čtyř velkých kapitol:

1. Komunistický monopol moci
2. Masová nezákonnost a politické procesy
3. Ekonomika 1948 – 1953
4. Systém sociálních a politických vztahů.

Já ve své práci využila především kapitolu č. 1, zabývající se rokem 1948 a kapitolu č. 2, kde autor pojednává o táborech nucených prací (TNP) .

Kaplan Karel: Československo v letech 1953 – 1966, SPN, Praha 1992

3. část díla s podtitulem Společenská krize a kořeny reformy o 346 stranách textu.

Kniha má dvě hlavní části: I. Společenská krize 1953 – 1957 a II. Kořeny československé reformy.

První část je rozdělena do dalších tří kapitol: 1. První etapa, 2. Druhý výbuch společenské krize, 3. Výsledky společenské krize.

Druhá část je dělena: 1. Změny politické atmosféry, 2. Trvale nemocná ekonomika, 3. Proměny politického systému.

Pro mě byla informativní třetí kapitola II. části, kde se pojednává u uvolňující se situaci v šedesátých letech i v církvi a o způsobu jejího života. Je to v tomto díle také jediná zmínka o církvi.

Kaplan Karel: Stát a církev v Československu v letech 1948 - 1953, Doplněk, Brno 1993

První významná monografie zabývající se právě situací církve za komunismu nebo alespoň v jeho podstatné první, tzv. zakladatelské, etapě. Kniha má 440 stran a je rozdělena do čtyř hlavních kapitol. Součástí knihy jsou (především statistické) přílohy a důležité dokumenty. Knihu vydal Ústav pro soudobé dějiny AV ČR.

Kniha obsahuje kapitoly:

1. Stručný pohled do minulosti
2. Neúspěšné pokusy o dohodu
3. Zmrzačená a ochrnutá církve
4. Změny v letech 1953 – 1956 a zápas o věřící

Pro svou práci jsem zde mohla načerpat dost informací především o nových církevních zákonech, o Katolické akci a o slibech duchovních.

Kaplan Karel, Paleček Pavel: Komunistický režim a politické procesy v Československu, Barrister and Principal, Brno 2001

Kniha přináší komplexní pohled na celé období komunistického režimu a podrobněji se zabývá otázkou jednotlivých soudních procesů za období diktatury. Já využila především shrnující a komplexní informace o pohledu komunistické státní moci na církve v tehdejším Československu.

Profous Antonín: Místní jména v Čechách, díl III, Česká akademie věd a umění v Praze 1947

Jedná se o známou čtyřdílnou práci, která je svým rozsahem asi nejrozsáhlejší a nejdůkladněji zpracovaná publikace svého druhu v ČR. Názvy měst a vesnic jsou

abecedně uspořádány a je u nich vysvětleno, o kterou obec toho jména jde, jak její název vznikl, z jaké doby pochází první písemné zmínky o obci a jak se tvar jejího názvu v průběhu dějin měnil. Některé názvy jsou v knize uvedeny ve své německé podobě, protože v době vydání této publikace nebyl ještě jejich český název vytvořen. Publikace je velmi praktickou a důvěryhodnou pomůckou slovníkového charakteru. Pro svou práci jsem využila třetí díl této publikace, k informacím o původu jména Malšice a o dnes již neexistující obci Potálově.

Šrajerová Eva: Českobudějovický biskup ThDr. Josef Hlouch, Sdružení sv. Jana Neumanna, České Budějovice 1997

Jedná se o útlou publikaci (47 stran) vzniklé z bakalářské práce autorky. Jak sama uvádí, informací či dokonce monografií o tomto významném budějovickém biskupovi mnoho není a tak sama pátrala v archivech. Vzhledem k tomu, že se jednalo o bakalářskou práci, omezila se pouze na místní archivy a vzpomínky pamětníků a k lepšímu obrazu chybí právě údaje z větších archivů. Práce je napsána v roce ..., autorka tudíž neměla k dispozici např. Dům na skále, kde je jedna kapitola biskupu Hlouchovi věnována a kde jsou některé údaje uvedeny přesněji, než v autorčině práci. Přesto tato brožura pro mě byla podstatným zdrojem informací o našem, na dlouhou dobu posledním, biskupovi a o situaci, jaká tehdy na biskupství panovala.

Vaško Václav: Dům na skále 1, Církev zkoušená, 1945 – začátek 1950, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 2004

Toto je první díl významné trilogie o církevní historii v padesátých a šedesátých létech. Autor v ní zpracovává stejné období jako ve své předchozí monografii o církvi v této době, v Neumlčené, ale na mnohá témata se dívá z jiného zorného úhlu. Sám říká, že se nejedná o opravu Neumlčené, nýbrž že Neumlčená a Dům na skále se vzájemně doplňují. Já přesto ve své práci využila pouze Dům na skále, neboť témata, která mě zajímala, byla zevrubněji zpracována právě zde.

Tento první díl má 255 stran a zabývá se poválečným obdobím a prvními roky po Únoru, která formovala novou církevní politiku a byla zároveň rozhodující pro další léta soužití církve a státu. Kniha je dělena do devíti kapitol a čítá kromě fotografické přílohy a chronologického ukazatele také jako přílohu celý text pastýřského listu „V hodině velké zkoušky“.

Pro svou práci jsem využila zejména kapitolu č. IV o volbách v roce 1948, č. VII o tzv. prvním pastýřském listu, vzniku tzv. Katolické akce a exkomunikaci jejích členů

a pomahačů a kapitolu č. VIII o nových zákonech a o situaci v banskobystrické diecézi.

Vaško Václav: Dům na skále 2, Církev bojující, 1950 – květen 1960, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 2007

Druhý díl trilogie čítající 466 stran a rozdělený do dvanácti kapitol. Mezi přílohami jsou mimo jiné přehledy perzekvovaných mužských řeholí a vězněných řeholnic, manifest řeckokatolického lžisoboru, seznam vězněných řeckokatolických kněží a přehled trestů v babickém procesu. Tento druhý díl pojednává především o církvi v padesátých letech, tzn. o procesech s biskupy, jejich pomocníky, řeholníky, řeholnicemi, s Katolickou akcí a konec knihy sleduje první velkou amnestii na jaře 1960 pro politické vězně.

Já jsem využila především kapitolu č. I o slibech duchovních, č. II o čichošťském zázraku, č. IX o biskupovi Hlouchovi a o slovenských biskupech a kapitolu č. XI o mírových kněžích.

3 Parlamentní volby v letech 1946 a 1948

3.1 26. květen 1946

Voleb 26. května 1946 se zúčastnily v rámci Národní fronty 4 politické strany v Čechách a 4 politické strany na Slovensku. Vedle vítězné Demokratické strany to na Slovensku byla Komunistická strana, Strana práce, která se později sloučila se Sociální demokracií a Strana slobody. V Čechách vedle Komunistické strany dominovala na politické scéně Lidová strana, strana Národně socialistická a Sociální demokracie. Výsledky voleb v Čechách nepříjemně zaskočily asi všechny, kromě komunistů, kteří byli naopak nemile překvapeni na Slovensku, kde zvítězila Demokratická strana. Ale přesto i tam tuto nepříjemnou situaci dokázali velice hbitě přeměnit ve svůj prospěch a spojením s českou Komunistickou stranou se stali vůdčí politickou silou i na Slovensku, byť ve volbách získali menšinu.

V celorepublikovém měřítku získali komunisté 37,94 % hlasů (v Čechách 43,26 % a na Moravě 34,46 %) a tím 114 poslaneckých mandátů. Druhou stranou se stali národní socialisté s 18,29 % a 55 mandáty, ti byli následováni lidovci s 15,64 % hlasů a 46 poslaneckými místy, demokraté obdrželi 14,07 % a 43 míst, sociální demokraté a Strana práce 12,76 % a 39 poslanců a Strana slobody 0,85 % hlasů a 3 poslanecká místa.

Překvapením v českých volbách se stala nejsilnější podpora komunistů na vesnici, kde před volbami měla KSČ za členy pouze 13 % rolníků. Naopak 40 % z nich bylo členy Lidové strany. Tento výsledek potvrdil podle Kaplana konec agrarismu a naději na obnovu jeho strany.¹ Také propastný rozdíl mezi počtem hlasů komunistické strany a druhého vítěze voleb, strany Národně socialistické mnohé zarazil.

V těchto volbách se poprvé objevil princip bílých lístků, což bylo sporné téma stran NF před volbami. Návrh pocházel od komunistů. Princip bílého lístku dle nich spočíval v možnosti odpůrců nového režimu vyjádřit bílým lístkem svůj nesouhlas. Ostatní strany však vnímaly bílé lístky odlišně. Viděly v nich především příležitost, jak ubrat hlasy nekomunistických voličů ostatním stranám, především hlasy bývalých agrárníků. Podle Kaplana to však byl spor nedůležitý, neboť podle volebních výsledků použilo bílé lístky

¹ Srov. Kaplan Karel, Československo v letech 1945 – 1948, SPN, Praha 1991, s. 48.

pouze 0,45 % voličů.² Nového rozměru nabyly bílé lístky až o dva roky později.

3.2 30. květen 1948

První volby, které se konaly po převzetí moci ve státě komunistickou stranou v únoru 1948. V nich figurovala pouze jednotná kandidátka NF, eventuálně bílé lístky. Propagovány byly volby manifestační a jít za plentu vyžadovalo, jak píše Vaško, značnou odvalu. U koho se předpokládalo, že ji mít bude, byl preventivně z nějakých pochybných důvodů zbaven volebního práva.³ Při vyhlášení výsledků voleb bylo zveřejněno, že bílé lístky využilo 9,32 % voličů. Že se však nebude jednat o pravdivý údaj je patrné i z epizody ze znojemského dominikánského konventu. Jeho převor zjistil podle dobrozdání těch, kdo bílé lístky volili, že to bylo v jeho volebním obvodu 40 voličů. Přesto oficiální součet byl 10.⁴ Že se nejednalo pouze o úpravu počtu bílých lístků dokumentují hlášení většiny krajských vedení KSČ, která uvádí, že upravovala volební výsledky. Rozsah úprav nebyl nikdy přesně zjištěn.⁵

Jednotnou kandidátku navrhli komunisté proto, že v předběžném průzkumu zjistili, že by ve volbách nezískali více jak 58 % hlasů. Gottwald se dohodl s představiteli ostatních stran, že každá dostane v novém parlamentu 10 poslaneckých mandátů a zbytek případně KSČ.⁶ Podle oficiálních výsledků volilo jednotnou kandidátku v Čechách 87,12 % a na Slovensku 84,91 % voličů, bílé lístky odevzdalo v Čechách 9,32 % a na Slovensku 13,98 % a neplatných hlasů bylo v Čechách 3,56 % a na Slovensku 1,11 %.⁷ Jaké však byly skutečné výsledky se nikdy nedovíme. Volby navíc probíhaly v atmosféře celkového strachu a pod silným politickým a morálním tlakem. Na mnoha místech se konaly volby veřejné a v rámci předvolební kampaně byla řada lidí pozatýkána Bezpečností. Pronásledování se později nevyhnuli ani mnozí, kteří nevolili jednotnou kandidátku.⁸

2 Srov. Kaplan Karel, Československo v letech 1945 – 1948, SPN, Praha 1991, s. 38.

3 Srov. Vaško Václav: Dům na skále 1. Církev zkoušená 1945 – začátek 1950, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 2007, s. 81.

4 Srov. tamtéž s. 82.

5 Srov. Kaplan Karel, Československo v letech 1948 – 1953, SPN, Praha 1991, s. 41.

6 Srov. tamtéž.

7 Srov. Vaško Václav: Dům na skále 1. Církev zkoušená 1945 – začátek 1950, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 2007, s. 82.

8 Srov. Kaplan Karel, Československo v letech 1948 – 1953, SPN, Praha 1991, s. 41.

4 Církevní politika 1948 – 1953

4.1 Cíle církevní politiky

Hlavními cíli církevní politiky státu po roce 1948 bylo¹:

- 1) naprosté podřízení církve státní moci a kontrole, tzn. její naprostá izolace od světové církve, jmenovitě především od Vatikánu, který pro KSČ představoval „nástroj světového imperialismu“ řízeného z Ameriky a ustavení národní církve po vzoru Československé církve ve 20. letech 20. století (Gottwald na schůzi 9. června 1948: „Myslím, že bychom měli kurs na to, odpoutat katolickou církev od Vatikánu. Dostat je tak daleko, aby se s Vatikánem rozešli a stali se národní církví.“²)
- 2) oslabení vlivu církve ve společnosti, omezení její činnosti a zprofanování náboženského smýšlení.

4.2 Konflikty státu a církve

Stát se zpočátku tvářil, že se snaží o oboustranně přijatelnou dohodu a církve byla ochotna k ústupkům, ale časem uviděla, že stát nebere vážně její námitky a že dokonce nedodrжуje ani vlastní ústavu, kterou popírá dokonce vydáním nových zákonů jsoucí s ní v rozporu. Takže tato vyjednávací hra se postupně změnila v zápas o (ústavou zaručenou) svobodu vyznání a o právo církve plnit své vlastní poslání, až přešla v zápas o vlastní existenci církve. Během několika let se státu skutečně podařilo rozbít organizační strukturu církve a částečně ji podřídit státu, avšak navzdory veškeré vynalézavosti komunistické moci nebyla Římskokatolická církev v Československu nikdy zcela oddělena od Říma a nikdy se z ní nestala izolovaná církev národní řízená státem.

Svůj boj o podřízenost církve režimu podložil stát již na podzim roku 1948 novými zákony. K perzekucím kněží i laiků, ke kterým režim brzy přistoupil, využil nový zákon č. 231/48 Sb. na ochranu lidovědemokratické republiky (zákon o vlastizradě a špionáži) a zákon č. 248/48 Sb. o Táborech nucených prací (TNP). O vzniku těchto koncentračních táborů rozhodlo předsednictvo ÚV KSČ na podzim roku 1948. Podnětem pro jejich vznik byla krize režimu a předpokládalo se, že do nich budou zařazovány osoby „politicky

---

1 Srov. Kaplan Karel, Paleček Pavel: Komunistický režim a politické procesy v Československu, Barrister and Principal, Brno 2001, s.73-83.

2 Kaplan Karel: Stát a církve v Československu 1948 – 1953, Doplněk, Brno 1993, s. 23.

nespolehlivé". Do roku 1950 do nich byly zařazováni jedinci na základě výběru komise, bez jakéhokoli soudu. Koncem roku 1950 se praxe změnila a do TNP se začaly zařazovat osoby odsouzené řádným soudem po odpykání svého trestu. TNP byly zrušeny v roce 1953.³

Dalšího ujařmení církve se snažil stát dosáhnout roku 1949 zákonem o zřízení Státního úřadu pro věci církevní (SÚC) a zavedením platu kněžím. Od jara 1949 docházelo k širokému omezování činnosti církve. V rámci rušení veškerých spolků byly zrušeny i všechny církevní spolky. Dále byl zrušen všecken církevní tisk, který později nahradil tisk „prorežimně rádoby katolický“, církevně zakázaný, jako byly Katolické noviny a Věštník katolického duchovenstva, který se měl stát úředním tiskovým orgánem duchovenstva. První číslo měsíčníku Věštník vyšlo 11. května a v červnu pak vyšlo i první číslo „Katolických“ novin. Bylo zrušeno církevní školství a omezena teologická studia. V roce 1950 provedl stát další velký krok k likvidaci církve zrušením klášterů a internací nejprve mužských, později i ženských řádů. Následně sehrál monstrprocesy s představiteli řádů a poté s biskupy, které se tak snažil postavit mimo řízení církve a oddělit od nižšího kléru. Na jejich místa pak dosadil své lidi, kteří byli ochotni k veškeré spolupráci. Do biskupských konzistoří byli dosazeni vládní zmocněnci, kteří de facto coby státní úředníci vykonávali duchovní moc nad duchovními. Stejně jako stát zavedl „církevní“ tisk, tak se také pokusil zorganizovat státem řízenou Katolickou akci a získat na svou stranu kněze, nazývané vlastenecké, ve kterých hledal oporu pro svou politiku.

4.2.1 Nové zákony

Jak dosáhnout podřízení církve státu, viděl Čepičkův kabinet ve vytvoření nástrojů k jejímu přímému podřízení státnímu doзору. Legislativně je měly zajistit tzv. církevní zákony vydané 14. října 1949. Zákon č. 217/49 Sb. O zřízení Státního úřadu pro věci církevní (SÚC), jehož předsedou se Dr. Čepička stal a zákon č. 218/49 Sb. O hospodářském zabezpečení církví, zákon o platech kněží, které ale obdrželi pouze ti duchovní, kteří složili slib republice.⁴ Výplata kněžím počala 1. listopadu téhož roku. Proti těmto „církevním zákonům“ biskupové protestovali, neboť je považovali za nepřijatelné. Ve svých oběžnících kněžím je upozorňovali, že oni sami plat nepřijmou, ale je že nezavazují, ale žádají po nich, aby přijetím platu nevzali na sebe žádné závazky, které by byly v rozporu s jejich kněžským svědomím a církevními zákony.⁵ Původně chtěli

3 Srov. Kaplan Karel, Československo v letech 1948 – 1953, SPN, Praha 1991, s. 81.

4 Srov. tamtéž, s. 30.

5 Srov. Vaško Václav: Dům na skále 1. Církev zkoušená 1945 – začátek 1950, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 2007, s. 172.

po duchovních, aby plat vůbec nepřijímali, ale po provedeném průzkumu zjistili, že by se tím jejich fronta jenom rozštěpila, neboť řada kněží by plat přijala, byť s novým zákonem nesouhlasila.⁶ Petici vládě o protiústavnosti „církevních zákonů“ podali biskupové 17. listopadu. Díky SÚC by již nerozhodoval o ustanovování duchovních do funkcí biskup, ale stát, jež by dával duchovnímu k jeho výkonu souhlas. Stát tím vlastně přebral institut patronátu, který ho opravňuje k ustanovování kněží do funkcí. Plat kněží od státu by z nich učinil de facto státní zaměstnance a stali by se na státu existenčně a sociálně závislími. Církevní školství i tisk se dostaly pod kontrolu státu, který také určoval jeho obsah.⁷

Další novinkou v československém právu byl zákon č. 265/1949 Sb. o rodinném právu a zákon č. 268/1949 Sb. o vedení matrik ze 7. prosince 1949 s nabytím účinnosti od 1. ledna 1950. První ze zákonů umožňoval platně uzavřít manželství jen před příslušným národním výborem. Tzn. věřící mohli uzavřít svátostné manželství až po úředním aktu na MNV. Samotný církevní sňatek již nebyl nadále uznáván za platný a kněz, který by ho povolil uzavřít, by se vystavil trestnímu postihu. Proti tomu napsala Apoštolská internunciatura protest 16. prosince 1949, který však ministerstvo zahraničí ignorovalo. Duchovní v čele se svými biskupy na nový zákon o uzavírání manželství zareagovali zvýšenou snahou o podporu církevních sňatků a skutečně jim statistika z prvního roku nového zákona dala za pravdu. Počet sňatků uzavřených v kostele se za rok 1950 ještě mírně zvýšil oproti předchozím létům. Celkem uzavřelo církevní sňatek 62 % všech snoubeneckých párů.⁸

4.2.2 Pražská internunciatura

Nejen protestem proti neplatnosti církevních sňatků se stal zástupce pražské internunciatury pro režim nepohodlným. V té době působil jako internuncius⁹ v Praze Ottavio de Liva, který v této funkci vystřídal předválečného nuncia a poválečného internuncia Saverio Rittera. Počátkem roku 1950 došlo k dnes již velmi známému tzv. Čihošťskému zázraku, do jehož přípravy byla v aranžmá komunistického vedení Československa zapojena i pražská internunciatura. Na základě toho byl de Liva 16. března 1950 prohlášen za personu non grata (osoba nežádoucí) a z Československa vyhoštěn.¹⁰

6 Srov. Kaplan Karel: Stát a církev v Československu 1948 – 1953, Doplněk, Brno 1993, s. 100.

7 Srov. Vaško Václav: Dům na skále 1. Církev zkoušená 1945 – začátek 1950, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 2007, s. 168.

8 Srov. Kaplan Karel: Stát a církev v Československu 1948 – 1953, Doplněk, Brno 1993, s. 112.

9 Tzn. diplomatický zástupce Svatého stolce.

10 Srov. Vaško Václav: Dům na skále 2. Církev bojující 1950 – květen 1960, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 2007, s. 37.

Od té doby zůstalo místo papežského inernuncia v Praze neobsazené.

4.2.3 Sliby republiky

Jedním z dalších prostředků, jak se chtěl stát biskupů kulatně zbavit, byly tzv. sliby republiky. Aby duchovní mohl nadále působit, musel složit předepsaný slib věrnosti lidovědemokratické republice. Těm, kteří by slib složit odmítli, hrozil režim odejmutím státního souhlasu k vykonávání duchovenské činnosti a jejich možným umístěním v internačním táboře.¹¹ Kněží byli ke skládání slibů přizváni 10. ledna 1950. Po nich se konalo skládání slibů vyšších církevních hodnostářů a až naposledy, 12. března 1951, bylo složení slibů nabídnuto nejvyšším církevním hodnostářům, což znamenalo diecézním biskupům a apoštolským administrátorům. Ale co se týká katolické církve, pozvání neobdržel ani jeden diecézní biskup. KSČ velice zajímala reakce nepřizvaných biskupů, ale nepočítali asi příliš s tím, že by o jejich složení někteří nepřizvaní požádali, neboť tím měli být vyřazeni ze hry.

Nižší duchovní skládali sliby do rukou předsedů ONV nebo KNV, vyšší duchovní do rukou Dr. Čepičky, předsedy SÚC a nejvyšší církevní představitelé do rukou předsedy vlády Antonína Zápotockého.¹²

Biskupové vystoupili proti skládání slibu, neboť jeho text nebyl v souladu s povinnostmi duchovního vůči církvi. Nechtěli však kněžím ztěžovat příliš situaci zákazem složení slibu, a tak jim slib povolili, ale s dodatkem: „...pokud to není v rozporu s Božskými a církevními zákony a přirozenými právy člověka“¹³, který nakonec asi žádný kněz nepřednesl.¹⁴

4.2.4 Procesy

Režim neuznával společenské poslání církví, jejich duchovní ani charitativní úlohu a snažil se, aby církve byly pouhým nástrojem k prosazování jeho cílů. Tomu se většina duchovních v čele se svými biskupy nehodlala podřídit, a tak stát sáhl k citelnějšímu nátlaku, kterým bylo souzení a věznění mnoha duchovních i věřících laiků. První soudy s duchovními započaly ještě na podzim roku 1948 a hlavními důvody, pro které byli souzeni a vězněni byla jednak poslušnost vůči svým nadřízeným a jednak nedodržování či odpor vůči úředním nařízením. Na podzim 1949 byli první věznění duchovní propouštěni

11 Mimořádně, internační tábory byly zřízeny teprve v dubnu 1950 – převážně z bývalých mužských klášterů, poté, co je jejich řeholníci v rámci akce K byli donuceni opustit.

12 Srov. Vaško Václav: Dům na skále 2. Církev bojující 1950 – květen 1960, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 2007, s. 24 – 25.

13 Kaplan Karel: Stát a církev v Československu 1948 – 1953, Doplněk, Brno 1993, s. 105

14 Srov. Vaško Václav: Dům na skále 1. Církev zkoušená 1945 – začátek 1950, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 2007, s. 173.

na amnestii, protože je za to režim potřeboval využít proti jejich vlastním biskupům, se kterými se chystal sehrát mediálně „rozmázlý“ monstrproces, kterým měla být vyšší církevní hierarchie vyřazena ze správy a vedení církve v Čechách a na Slovensku. Procesu s biskupy však předcházela proces s představiteli mužských řádů, neboť podle tvůrců církevní politiky společnost nebyla připravena unést rovnou monstrproces s biskupy. Proces s představiteli řádů se konal 31. března až 4. dubna 1950. (Nedlouho po jeho skončení následovala akce K, tzn. likvidace mužských klášterů, kterou si stát po tomto procesu mohl před veřejností již dovolit). Na proces s českými církevními hodnostáři dozrál čas na podzim 1950. Proces nazvaný podle biskupa Zely, Zela a spol., probíhal 27. listopadu až 2. prosince. V lednu 1951 mezi 10. a 15. ho následoval proces na Slovensku, nazvaný Vojtaššák a spol. Na podporu všech procesů probíhala mezi veřejností velká mediální kampaň v tisku, rozhlasu, v kinech i na závodních schůzích a sepisovaly se rezoluce volající po nejvyšších trestech pro „Vatikánské agenty imperialismu a ochránce kapitalismu“. Biskupové byli označeni jako nepřátelé republiky, lidu a Sovětského svazu. Tímto způsobem a mnoha následujícími dalšími se stát pokusil zbavit diecéze svých hlav a na místa kapitulních vikářů, kteří normálně vedou diecézi v případě uprázdněného biskupského stolce, dosadil své vybrané lidi.

4.2.5 Katolická akce

Jelikož více či méně násilné metody likvidace církve nevedly příliš rychle k cíli, pokusilo se vedení strany rozbít církve zevnitř. K jednomu z těchto počinů patřilo i založení tzv. Katolické akce. Činnost původní Katolické akce byla zastavena zákazem všech spolků a SÚC si vypůjčil její jméno, aby se pod ním pokusil o rozkolnickou akci v řadách katolické církve. Tato státem řízená Katolická akce byla ustanovena 10. června 1949 a na její podporu byla zahájena velká podpisová akce. Dobrovolníci roznášeli podpisové archy mezi věřící v kostelích a církevní tajemníci se zase snažili získat podpisy kněží. Že neměli úspěch takový, jaký si slibovali, je možno vidět i v tom, že řada podpisů byla zfalšována. V prvním čísle Katolických novin vyšlo také programové prohlášení KA a ty byly rozeslány na adresy asi půl milionu katolíků. Proti Katolické akci i proti Katolickým novinám a Věštníku katolického duchovenstva se ve svých prohlášeních postavili i všichni biskupové. 20. června 1949 byli aktivisté schizmatické KA papežským dekretem exkomunikováni. Významnou podporou v propagandě Katolické akce se měla stát též „národní pout“ na Velehradě pořádaná mírovými kněžími a podporovaná státním aparátem. Komunisté se také snažili, aby exkomunikace členů KA nebyla příliš praktikována, působili především zastrašováním a eventuálně i použitím trestního řízení

podle zákona na ochranu republiky. Katolická akce nebyla přesto přijata veřejností příliš pozitivně a ještě hůře než v Čechách byla přijata na Slovensku. Zde se i nejednou stalo, že agitátoři sbírající podpisy byli zbiti. To komunistické vedení nečekalo a rozhodlo se alespoň na Slovensku podpisovou akcí zastavit. Ani v celkovém měřítku se KA příliš nedařila. Vázlo zakládání jejích krajských a okresních organizací a celá KA se do konce roku 1950 rozpadla.¹⁵

4.2.6 Pastýřské listy

Proti vzniku Katolické akce reagovali biskupové dvěma významnými dokumenty. Jedním byl oběžník kněžím a druhým pastýřský list nazvaný Hlas biskupů a ordinářů věřícím v hodině velké zkoušky. V oběžníku biskupové varovali, že KA je rozkolné hnutí a účast na něm znamená automaticky exkomunikaci. Pastýřský list byl kněžím doručován do té doby netypickým způsobem a sice po osobních poslech, z obavy, aby byl skutečně doručen. Doručení se tedy většinou zdařilo, ale brzy po něm přicházeli za kněžími na fary příslušníci VB a list se pokoušeli zabavit. Vyhrožovali, že jeho nevydání případně čtení bude mít pro daného kněze neblahý dopad. Někteří kněží stihli vyhotovit kopii a originál jim odevzdali, někteří se dali zastrašit a od čtení pastýřského listu v neděli upustili. List měl být čten v neděli 19. června na přenesenou slavnost Božího těla. Celkem ho četla asi třetina kněží. Ve většině případů se díky tomu nevyhnuli citelným postihům od předvolání až po věznění. Biskupové v listě upozorňovali na útok na jednotu a vedení katolické církve, na to, že KA není akcí katolickou, nýbrž hnutím rozkolným a každá účast a spolupráce s ní musí být stíhána církevními tresty a že tzv. Katolické noviny vydávané výborem KA postrádají schválení biskupů a nelze je považovat za katolické.¹⁶

Po této neděli obdrželi církevní tajemníci pokyny, jak se zachovat vůči kněžím, kteří pastýřský list přečetli. Ti, kteří list četli ale bez vlastního komentáře, mají být předvoláni na ONV k pohovorům a donutit je k podepsání prohlášení, že list přečetli pod nátlakem a hrozbami svých církevních představených, že toho litují atd. Pokud by podepsat odmítli a list četli, přestože byli upozorněni, že je to nezákonné, měla jim být uložena pokuta. A v případě, že list nejen četli, ale ještě doplnili vlastním komentářem, mělo na ně být podáno trestní oznámení podle zákona na ochranu republiky.¹⁷

Právě proto, že list přečetla pouze asi třetina kněží, vydali biskupové list druhý, který byl kratší a měl být čten v neděli 26. června na přenesený svátek sv. Petra a Pavla. Tento list

---

15 Srov. Vaško Václav: Dům na skále 1. Církev zkoušená 1945 – začátek 1950, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 2007, s. 153 - 155.

16 Srov. tamtéž, s. 214 - 224.

17 Srov. tamtéž, s. 151.

byl čten snad téměř všude a nenásledovaly za jeho čtení takové postihy jako v prvním případě.

4.2.7 Exkomunikace členů KSČ

1. července 1949 vydal Svatý stolec dekret s celosvětovou platností exkomunikující všechny členy komunistické strany a všechny, kteří komunistickou nauku a činnost komunistické strany podporují. Arcibiskup Matocha sepsal výklad k tomuto dekretu pro situaci v naší republice. Jednalo se o určité zmírnění dekretu a o informaci kněžím, jak k různým podporovatelům či členům strany přistupovat. K uplatňování exkomunikačního dekretu v našich zemích ale příliš nedocházelo. Kněží jednak chápali situaci trochu jinak než Svatý stolec a jednak byla většina z nich zastrašena po zmanipulovaném případě kněze Aloise Fajstla, který byl 3. srpna 1949 odsouzen za odmítnutí zaopatření stařenky, když zjistil, že je členkou KSČ.

4.2.8 Situace na Slovensku

Situace ve slovenské církvi nebyla o moc lepší než v české. V červnu 1950 začalo domácí vězení a internace prvních biskupů, mezi nimi i biskupa Vojaššáka. 16. června 1950 byl zatčen řeckokatolický biskup Pavol Gojdič a jeho pomocný biskup Vasiľ Hopko. Gojdič byl pak odsouzen v procesu nazvaném „Buzalka a spol.“ 15. ledna 1951 na doživotí a Hopko 24. října 1951 k 15 letům vězení. Bez svých hlav se ocitly dvě diecéze: banskobystrická a prešovská a ostatní diecéze neřídili její právoplatní biskupové či vikáři, ale kněží, které tam režim dosadil a jež s ním spolupracovali. Na místo banskobystrického kapitulního vikáře byl 13. ledna 1950 dosazen kněz Ján Dechet, jehož dosazení do čela diecéze se stalo precedentem pro takovéto obsazování míst v diecézích v celé republice.¹⁸

Po uprázdnění biskupského stolce (po smrti biskupa Škrábika) zvolila místní kapitula kapitulním vikářem dosavadního generálního vikáře Daniela Briedoně. Ale SIÚC jeho volbu neuznal a protože díky jeho neuznání nebyla funkce do třiceti dnů obsazená, mohl tak SIÚC dle zákona č. 218/49 Sb. (O hospodářském zabezpečení církví) jmenovat svého kapitulního vikáře. Oním jmenovaným se stal Ján Dechet, s režimem kolaborující kněz, který se touto „uzurpací církevního úřadu“ sám dostal do exkomunikace. Biskupové na takovéto neoprávněné zasahování do chodu církve reagovali oběžníkem ze 17. února 1950 určeným slovenským i českým kněžím. V něm také mimo jiné zakázali kněžím účastnit se různých politických školení a besed, což však bylo do budoucna nesplnitelné.

---

¹⁸ Srov. Vaško Václav: Dům na skále 2. Církev bojující 1950 – květen 1960, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 2007, s. 334 – 335.

Dechetova inaugurace se konala v Banské Bystrici 18. března a měla se stát významnou manifestací. V sobotu 18. března se Dechet zúčastnil konference akčních výborů Národní fronty banskobystriického kraje, na které byli přítomni další "pokrokoví duchovní" z celé republiky a v neděli sloužil mši v místní katedrále. Té se účastnili převážně pouze účastníci konference a jinak byla celá Banská Bystrica jakoby vylidněná.¹⁹

Když se Dechet ujal úřadu, nastala v diecézi komplikovaná církevněprávní situace. Jelikož byl exkomunikován, jakékoli jeho prohlášení nebylo z církevního hlediska platné. Nouzovým dočasným řešením se stalo neoficiální ustanovení nitranského biskupa Nécseyho za hlavu banskobystriické diecéze, aniž by o tom věděla státní správa a ten každé Dechetovo rozhodnutí následně stvrdil a tím mu dodal církevněprávní platnost. Později byla z Decheta exkomunikace sňata a Ján Dechet byl v lednu 1951 oficiálně zvolen kapitulním vikářem z důvodů nutnosti situace.²⁰

4.2.9 Míroví kněží

Tzv. vlastenečtí kněží, kteří se již po válce lišili v některých filozoficko-politických názorech od většiny ostatních duchovních, se výrazně projeví zejména po únoru 1948, kdy se většina z nich postavila kladně k novému režimu a více či méně do opozice k současnému kurzu církve. Pro režim byli přijatelnou podobou zástupců církve a snažil se skrze ně církev (negativně) ovlivňovat. Např. byli coby zástupci církve zváni do tzv. církevních komisí při krajských AV NF, aniž by k tomu dostali skutečné pověření od svých biskupů. Církevní komise svolávaly krajské a okresní konference kněží, kteří se jich ve velké většině ze strachu z postihu zúčastňovali. V důsledku účasti vlasteneckých kněží na různých mírových konferencích, mírových výzvách a radách si tito kněží začali časem říkat „míroví“.²¹

Stockholmská mírová výzva byla jedna z těch, ke které se míroví kněží připojili a jejíž nepodepsání znamenalo pro duchovního nemalé problémy. Mezi akce, které míroví kněží spolu se státními komunistickými orgány pořádali, patřily i různé národní poutě, které měly mít ráz mírových manifestací. Konaly se převážně na místech s cyrilometodějskou tradicí a nejznámější z nich se stala cyrilometodějská pouť na Velehradě 5. července 1949. Tato pouť měla sloužit především k propagaci nové „Katolické akce“. Celkově však nedopadla úplně nejlépe, neboť místní kněží a Jezuité, kteří Velehrad spravovali, pouť

19 Srov. Vaško Václav: Dům na skále 1. Církev zkoušená 1945 – začátek 1950, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 2007, s. 173 - 181.

20 Srov. tamtéž, s. 182.

21 Srov. Vaško Václav: Dům na skále 2. Církev bojující 1950 – květen 1960, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 2007, s. 356 – 357.

částečně bojkotovali. Státní ústředí se však pokusilo o silnou podporu akce, vypravilo zvláštní vlaky a autobusy na Velehrad a celkem se tehdy zúčastnilo pouti asi osmdesát až sto tisíc lidí.²²

Reakcí SÚC na papežský dekret svolávající všechny křesťany do boje proti komunismu byly dvě konference. První byla konferencí křesťanských církví odehrávající se v Luhačovicích, jejímž závěrem bylo prohlášení reagující na zásah USA v Korei nazvané Ruce pryč od Koree! A druhou byla konference vlasteneckých kněží 4. - 6. července 1950 na Velehradě. Řada kněží se však na varování svých biskupů konference nezúčastnila a i velká část účastníků očekávala, že konference má být podporou nového jednání episkopátu se státem.²³

4. července 1950 bylo na velehradské konferenci založeno sdružení Velehradský výbor katolického duchovenstva, které se později přeměnilo na Mírové hnutí katolického duchovenstva. V čele tohoto sdružení stál ministr Plojhar. Na MHKD se sdružení přeměnilo 27. září 1951 na tzv. mírové konferenci katolického duchovenstva, které se účastnilo přes 1 200 kněží.²⁴ Toto mírové hnutí záměrně nemělo pevnou organizační strukturu a snažilo se navodit dojem, že jeho členem jsou vlastně všichni kněží, neboť ke členství není důležitá žádná legitimace ale kladný postoj k míru. A který katolický kněz by mohl mít k míru postoj záporný, že. Po velehradské konferenci byly zakládány i jednotlivé diecézní a vikariátní Mírové výbory katolického duchovenstva, které pořádaly různé schůze duchovních. Jednotliví kněží se těchto schůzí zúčastňovali téměř 100 %, neboť to byla jednak jedna z mála možností, jak se oficiálně sejít a jednak proto, že neúčast mohla být nepříjemně postihována. Na těchto vikariátních konferencích byli také vybráni delegáti na celostátní mírovou konferenci, která se konala v lednu 1951 v Praze a zúčastnilo se jí asi 300 kněží. Po ní následoval 27. září 1951 Celostátní mírový sjezd katolických duchovních. Jeho se stejně jako konference samozřejmě nezúčastnili pouze „míroví kněží“.²⁵ V době příprav sjezdu poslaly KNV pokyny ONV, kde se mimo jiné uvádí: „...resoluce a závazky ...ke sjezdu KD...necht' odsuzují západní imperialisty (Vatikán netřeba jmenovat)...“²⁶ Během příprav tohoto sjezdu byl ustaven celostátní výbor Mírového hnutí katolického duchovenstva (MHKD), jehož předsedou byl zvolen ministr Plojhar. Vlastního sjezdu se zúčastnilo přes 1500 delegátů, z biskupů to byli Trochta

22 Srov. Vaško Václav: Dům na skále 2. Církev bojující 1950 – květen 1960, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 2007, s. 357.

23 Srov. tamtéž, s. 360 - 361.

24 Srov. Kaplan Karel: Československo v letech 1948 – 1953, SPN, Praha 1991, s. 32.

25 Srov. Vaško Václav: Dům na skále 2. Církev bojující 1950 – květen 1960, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 2007, s. 363 - 370.

26 SOkA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 806, Situační zpráva za období květen – červenec 1955 okresu Tábor.

a Eltschkner. Dle Václava Vaška se většina kněží účastnila sjezdu pouze ze strachu. Sjezd poslal Pozdrav prezidentu republiky, Poselství katolickým věřícím v Československu a Rezoluci katolickým kněžím celého světa.²⁷

---

²⁷ Srov. Vaško Václav: Dům na skále 2. Církev bojující 1950 – květen 1960, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 2007, s. 363 - 370.

5 Šedesátá léta v církvi

Uvolnění, ke kterému došlo v šedesátých letech, se významně odrazilo i v církvi. Křesťanští laici se začali angažovat při vzniku různých mimocírkevních organizací, pořádaly se různé ekumenické semináře a hledaly se nové cesty pro církev. Byla snaha odpolitizovat církev a mluvit o tématech a problémech dosud zakazovaných.

Také došlo ke změně ve vztahu našeho státu a Vatikánu. Jeho důsledkem bylo umožnění odchodu arcibiskupa Berana do Říma. Tyto vztahy však ze strany našeho státu komplikovala existence MHKD. Státní moc je uznávala jako oficiální představitele katolické církve, ale jelikož se nezdařilo její odtržení od Říma, musel stát uznat i autoritu papeže. Tím zpochybňoval vlastní pozici MHKD.¹

V roce 1961 pronesl papež Jan XXIII. svůj projev o míru, který znamenal změnu postoje k jeho osobě i v naší zemi. Tento projev byl kladně hodnocen i v socialistických zemích a u nás toto kladné hodnocení přineslo dojem, že dochází k uvolnění vztahů mezi státem a církví. To potvrzovaly i projevy soustrasti nad úmrtím papeže Jana XXIII a blahopřání k volbě Pavla VI, které do Vatikánu zaslal N. Chruščov i jiní představitelé socialistických států.² Kladný ohlas měl nejen Jan XXIII. ale i celý II. Vatikánský koncil. Mezi lety 1964 – 1967 došlo k novým jednáním mezi státem a Vatikánem. Důsledky se brzy dostavily. Postupně došlo k zániku MHKD, zastavil se úpadek náboženského života, prohloubil se vnitřní život církvi, rozšířil se jejich vliv na věřící a počet účastníků bohoslužeb stoupal.³ Duchovní věnovali daleko větší péči přípravě kázání, snažili se je dělat přitažlivější a srozumitelnější. Do kostelů v té době začali přicházet i lidé, např. i členové KSČ, kteří dříve nebyli ve víře dost pevní nebo se podrobili nátlaku a přestali bohoslužby navštěvovat. Také ze strany komunistických organizací klesal zájem o otázky náboženství u jednotlivých občanů.⁴

---

1 Srov. Kaplan Karel: Československo v letech 1953 – 1966, SPN, Praha 1992, s. 132.

2 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 806, Hodnocení církevně-politické situace za rok 1963.

3 Srov. Kaplan Karel: Československo v letech 1953 – 1966, SPN, Praha 1992, s. 132.

4 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 806, nedatovaná zpráva, snad z roku 1967.

6 Českobudějovické biskupství

6.1 Biskup ThDr. Josef Hlouch

Od smrti biskupa Šimona Bárty v květnu 1940 byl českobudějovický biskupský stolec prázdný. Svěcení nových kněží v diecézi prováděl v té době pražský světící biskup Antonín Eltschkner. Po tomto sedmiletém období byl 25. června 1947 dekretem Pia XII. jmenován novým diecézním biskupem ThDr. Josef Hlouch. Na biskupa byl konsekrován v olomoucké katedrále sv. Václava na slavnost Nanebevzetí Panny Marie 15. srpna. Jeho světiteli byli: apoštolský internuncius Saverio Ritter, arcibiskup Josef Beran a olomoucký světící biskup Stanislav Zela. Intronizace se konala v Českých Budějovicích 7. září v chrámu svatého Mikuláše.¹ Město tehdy bylo zaplněno věřícími ze všech koutů rozsáhlé diecéze, od kterých se mu dostalo vřelého přivítání. Jako své biskupské heslo si zvolil P. Hlouch „Skrze Marii k Ježíši“ a ihned po svém nástupu začal poznávat svou diecézi a své diecézany. Vydával se na dlouhé apoštolské cesty po všech koutech diecéze, poznával význam památných míst kraje, zajímal se o jeho tradice a snažil se je podporovat. Mezi ně patřila i jeho podpora hořických pašijových her.²

Po únoru 1948 neměli biskupové jednotný názor na způsob jednání se státem. Právě Josef Hlouch patřil mezi občasně odpůrce návrhů arcibiskupa Berana a klonil se spíše k vyjednávání. To bylo asi příčinou, proč si o něm komunisté mysleli, že by s ním mohla být domluva a možná spolupráce podle jejich představ. Jejich domněnka však netrvala dlouho. Po vyjití prvního čísla státního Věstníku katolického duchovenstva hrubě zasahujícího do vnitrocírkevního života, vzkázal biskup Hlouch Čepičkovi, že „...takovýmto způsobem nemůže dojít mezi státem a církví k dohodě“ a tento svůj postoj již nezměnil.³

Po vzniku schizmatické Katolické akce a jejím odsouzení biskupy a Vatikánem si vyžádali někteří biskupové od svých kněží obnovení slibu věrnosti, který jim skládají při svém svěcení. Biskupa Hloucha ujistilo o své oddanosti a obnovilo mu slavnostně v českobudějovické katedrále svůj slib věrnosti 150 kněží jeho diecéze.

---

1 Srov. Vaško Václav: Dům na skále 2. Církev bojující 1950 – květen 1960, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 2007, s. 312.

2 Srov. Šrajerová Eva: Českobudějovický biskup ThDr. Josef Hlouch, Sdružení sv. Jana Neumanna, České Budějovice 1997, s. 9.

3 Srov. Vaško Václav: Dům na skále 2. Církev bojující 1950 – květen 1960, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 2007, s. 313.

Od roku 1949 mnozí biskupové očekávali zatýkání a perzekuce. V roce 1950 už orgány StB a justice naléhaly na konání procesů s Beranem, Matochou a Hlouchem. Tvrdily, že mají proti nim dostatek důkazů, ale vedení strany si bylo vědomé, že takový ostrý postup by jim mohl být v očích veřejnosti na škodu a místo soudů a vězení se rozhodlo pro izolaci biskupů. S Václavem Vaškem můžeme spekulovat i o tom, že reakce veřejnosti na nedávnou popravu Milady Horákové byla tím, co drželo státní moc zpátky a možná i zachránilo biskupům život.⁴ První případy izolace biskupů se objevily v květnu 1949 a protože se další vývoj dal jen těžko odhadovat, podnikala řada ordinářů různé preventivní kroky k zajištění chodu svých diecézí v případě své nepřítomnosti. Biskup Hlouch proto vysvětlil studenty posledního ročníku bohosloveckých studií raději o půl roku dříve, tedy již v prosinci 1949.⁵ Byl to krok více než prozíravý, v červnu následujícího roku by se mu to již nepodařilo.

8. března 1951 započala internace arcibiskupa Berana a o pár dnů později složilo za ponižujících podmínek svůj slib věrnosti republice několik přizvaných biskupů. Vystala však otázka, co s biskupy, kteří ke složení slibu přizváni nebyli, jako např. Josef Hlouch. Sekretariát UV KSČ navrhoval vyřešit Hloucha stejně jako Berana. Tzn. ponechat ho ve stálé izolaci a požádat ho, aby jako nového generálního vikáře jmenoval P. Titmana, který by se časem mohl stát kapitulním vikářem a řídit diecézi.⁶

V lednu 1952 biskup Hlouch suspendoval dosavadního generálního vikáře P. Buchtu, neboť se dozvěděl o jeho významném překročení kompetencí, za které sice mohl především pracovník SÚC Dolek, ale Buchta se pod dokumenty podepsal. Buchtova suspenze znamenala automaticky také neplatnost všech jeho úředních rozhodnutí. Dopis, v němž oznamoval Buchtovi jeho suspenzi, však byl zadržen, a Buchta se tak nic nedozvěděl. Biskup také reagoval negativně na nový způsob vyřizování korespondence přes konzistoř a to tak, že žádnou korespondenci nevyřizoval, což způsobilo řadu problémů. Také proto byla Hlouchova internace zpřísněna a nebyl k němu vpouštěn ani zpovědník, aby se zamezilo proniknutí informace o suspenzi. Tato přísná izolace vyvolala nepříznivý ohlas mezi duchovními i věřícími a SÚC se rozhodl pro konečné řešení, tzn. odstranění biskupa z diecéze, neboť se nezdálo, že spor by ještě mohl být urovnán.⁷

4 Srov. Vaško Václav: Dům na skále 2. Církev bojující 1950 – květen 1960, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 2007, s. 249.

5 Srov. Šrajzerová Eva: Českobudějovický biskup ThDr. Josef Hlouch, Sdružení sv. Jana Neumanna, České Budějovice 1997, s. 14.

6 Rozdíl mezi generálním a kapitulním vikářem spočívá v tom, že generální v. je zástupce biskupa, kdežto kapitulní v. je volen kapitulou z jejích členů v případě uprázdnění biskupského stolce, často se jím stává dosavadní generální v. a pak řídí diecézi až do doby, kdy je jmenován její nový biskup.

7 Srov. Šrajzerová Eva: Českobudějovický biskup ThDr. Josef Hlouch, Sdružení sv. Jana Neumanna, České

Akce „H“, tzn. odsun českobudějovického biskupa z diecéze, byla naplánována na 29. března 1952. 28. března byl vydán výměr o omezení pobytu pro biskupa a 29. března vydala trestní komise JNV trestní nález. Ten uložil biskupovi pokutu 50 000 Kč a určení místa pobytu za přestoupení § 101 trestního zákona č. 88/50 Sb., tzn. za to, že vykonává duchovenskou činnost bez složení slibu, za pokus o maření opatření SÚC a za projevy nepřátelského postoje vůči státu. Vlastní odjezd vypadal tak, že v průjezdu konzistoře stálo auto se svatební výzdobou, do něho byl v noci naložen biskup v doprovodu dvou sester De Notre Dame, které o biskupa pečovaly a všichni byli vyvezeni mimo diecézi a sice do Kadaně, což ovšem nikdo z nich nevěděl.⁸

30. března byla P. Buchta předložena k podpisu rezignace na funkci generálního vikáře a druhý den byl zvolen kapitulním vikářem. V ten samý den navštívili OCT nejreakčnější kněze v diecézi, aby je varovali a zastrašili před případným vyvoláváním nepokojů ve farnosti. Následující hlášení OCT vypovídala o obavách kněží o biskupův život i o právoplatnosti volby kapitulního vikáře. Mnozí byli přesvědčeni, že jestliže biskup opustil diecézi nedobrovolně a nepověřil nikoho jejím vedením, je ten, kdo se ujme její správy, automaticky exkomunikován. Průzkumy o akci „H“ probíhaly ve farnostech ještě celý duben, ale nepokoje nikde nevznikly a OCT si to vysvětlovali tak, že věřící neměli se svým biskupem již dlouho žádný kontakt.⁹

Dalším místem internace biskupa Hloucha se po Kadani stal Růžodol u Liberce, kde se setkal se svým arcibiskupem Beranem, který tam byl internován již od března 1951. Hlouch sem přibyl 9. září 1952. 17. dubna 1953 byli oba hodnostáři přeloženi do Myštěvsi u Nového Bydžova, kde k nim přibyli ještě biskup Karel Skoupý z Brna a Robert Pobožný z Rožňavy. Díky tvrdým podmínkám internace se Hlouchův zdravotní stav ještě více zhoršil, trpěl opakovanými srdečními záchvaty, ale hospitalizován byl za celou dobu pouze jednou, sice v květnu 1954. Kvůli svému zdravotnímu stavu však byl nakonec přesunut do Šebetova na Moravě ke Školským sestřím de Notre Dame, které tam vedly ústav pro hluchoněmé. Jednalo se o rok 1955 nebo 1956. Biskup zde měl již mnohem volnější režim a mohl navštěvovat brněnského kardiologa profesora Pojera. Kolem roku 1957 byl přemístěn do Paběnic u Čáslavi, kde trávil dny s Beranem a Skoupým. Později byli převezeni do Radvanova u Mladé Vožice. Po květnové amnestii v roce 1960 získal biskup větší volnost pohybu a mohl si svobodně vybrat místo pobytu mimo svou diecézi. Rozhodl

---

Budějovice 1997, s. 16.

8 Srov. Šrajerová Eva: Českobudějovický biskup ThDr. Josef Hlouch, Sdružení sv. Jana Neumanna, České Budějovice 1997, s. 17.

9 Srov. tamtéž, s. 18.

se pro charitní domov sester de Notre Dame v Koclířově u Svitav, kde již nebyl nijak omezován v pohybu a byl zde informován o dění ve své diecézi.¹⁰

Na jaře roku 1968 i jeho diecézané a kněží žádali jeho návrat na biskupský stolec. 24. května proto biskup Hlouch složil slib věrnosti republice do rukou ministra kultury a informací a byl mu tak udělen státní souhlas k výkonu biskupské funkce. Slavnostní návrat ThDr. Josefa Hloucha do své diecéze se konal 9. června 1968. Lid připravil svému biskupovy neméně slavnostní a vřelé přivítání v Českých Budějovicích než poprvé. Hlouch poté jmenoval do funkce svého generálního vikáře léta vězněného kněze ThDr. Augustina Malého a za sekretáře si vybral mladého Miloslava Vlka. Jelikož ten však byl na kněze vysvěcen až 23. června, pověřil biskup výkonem tohoto úřadu do té doby P. Sobíška.¹¹

6.2 Organizace biskupství po roce 1948

Státním správním orgánem ve věcech církevní politiky se stal Státní úřad pro věci církevní (SÚC) v čele s ministrem Čepičkou. Na krajských a okresních výborech byli z jeho pověření ustanoveni okresní a krajské církevní tajemníci. Na biskupských konzistořích byli z pověření ministerstva školství ustanoveni jeho zmocněnci, aby bděli nad tím, aby z biskupství nevycházely příkazy „závadného rázu“. K ustanovení zmocněnců došlo 8. června 1949 a ti od té doby fakticky vedli úřední agendu a měli pod kontrolou samotného biskupa. Od samého počátku jejich ustanovení s nimi měl biskup Hlouch konflikty.¹²

20. dubna 1950 zemřel generální vikář Jan Cais. Biskup navrhl SÚC na jeho místo několik duchovních, ale žádný z nich nevyhověl. Po uplynutí třicetidenní lhůty, kterou se režim v novém zákoně pojistil, že by neprosadil svou ihned,¹³ byl na místo generálního vikáře dosazen „vlastenecký kněz“ z olomoucké arcidiecéze Josef Buchta, kterého měl Hlouch v roce 1946 vysvětit. Hlouch s jeho ustanovením nesouhlasil a vysloužil si tím od 23. května, tzn. ode dne Buchtova nástupu na biskupství, internaci ve své rezidenci. Nakonec se Hlouch rozhodl v prosinci 1950 Buchtu za určitých podmínek jako generálního vikáře akceptovat. Jeho internace však pokračovala a biskup tak neměl se svým generálním žádný kontakt.¹⁴

---

10 Srov. Šrajarová Eva: Českobudějovický biskup ThDr. Josef Hlouch, Sdružení sv. Jana Neumanna, České Budějovice 1997, s. 19 - 21.

11 Srov. tamtéž, s. 22.

12 Srov. tamtéž, s. 12.

13 Srov. Vaško Václav: Dům na skále 2. Církev bojující 1950 – květen 1960, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 2007, s. 314.

14 Srov. Šrajarová Eva: Českobudějovický biskup ThDr. Josef Hlouch, Sdružení sv. Jana Neumanna, České Budějovice 1997, s. 14.

SÚC se později postaral i o doplnění sboru kanovníků. Mezi jeho nové členy jmenoval P. Čecha, P. Titmana a P. Gabriela. Navrhován byl i P. Trdla, tam ale věděli, že by byly větší problémy s jeho prosazením, a tak byl jmenován pouze kancléřem. Svého úřadu se noví kanovníci ujali 15. března 1951.¹⁵

Poté, co biskup Hlouch nesložil slib věrnosti, vyvíjela se situace v jeho diecézi podobně jako všude tam, kde biskup slib nesložil. Tzn. naprosto odlišně, než si státní orgány představovaly. Jednotliví kněží se stále více odtrhovali od konzistoře a od kapituly, která neměla jejich důvěru a začínali se organizovat tajně, bez ohledu na legální vedení diecéze.¹⁶

Později se Státnímu úřadu pro věci církevní začal P. Buchta jevit jako nepřiliš spolehlivý, zdálo se, že vynáší informace z konzistoře a nemá důvěru a vážnost u ostatních duchovních. Přibližně začátkem června 1953 se P. Buchta pokusil o útěk přes hranice. Byl ale dopaden a zraněn (snad pokousán pohraničářským psem), takže byl nějaký čas v nemocnici a potom ve vězení. Po svém propuštění dostal státní souhlas k duchovenské činnosti, ale v litoměřické diecézi. Na jeho místo byl 9. června (pravděpodobně po Buchtově pokusu o útěk) zvolen kapitulním vikářem Antonín Titman, který tuto funkci zastával až do 9. června 1968, kdy se do diecéze vrátil biskup Hlouch.¹⁷ P. Buchta byl dle vyprávění P. Kavale osoba dosti rozporuplná a jistě nešťastná. Nebyl to člověk zlý, ale touha po vysokém církevním postu ho dovedla, kam ho dovedla. Naproti němu P. Titman byl úředník plně spolupracující s tehdejší mocí, bez skrupulí a většinou duchovních neuznáván.¹⁸ Dle hodnocení OCT z roku 1968 nebyl kapitulní vikář P. Titman, který řídil do té doby českobudějovickou diecézi, dobrým reprezentantem kapitulní konzistoře. "Jeho osobní život byl nespořádaný, jeho charakter nevalný. Byl ješitný slaboch a toho využívali někteří duchovní jemu podobného charakteru a obviňovali jej ve svůj prospěch. Valná část duchovních si ho nevážila, věřící jeho život kritizovali a převážná část duchovních tábořského okresu jím pohrdala. Titman se ke státním orgánům choval loajálně, někdy až podlézavě a to i před ostatními duchovními. V jednání s duchovními byl povýšený, panovačný a hrubý. Ze strany církevních tajemníků se nechával snadno ovládat, což duchovní velmi dobře věděli."¹⁹

---

15 Srov. Šrajeroová Eva: Českobudějovický biskup ThDr. Josef Hlouch, Sdružení sv. Jana Neumanna, České Budějovice 1997, s. 15.

16 Srov. tamtéž, s. 15.

17 Archiv biskupství českobudějovického, neroztříděno.

18 P. Kavale, České Budějovice, 15. 1. 2008.

19 SOkA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 806, Přehled církevní situace na okrese Tábor, 2. 10. 1968.

Tato napjatá situace, která se po léta mezi kapitulním vikářem a řadovými duchovními vytvářela, byla mimo jiné příčinou, že se na společné besedě v Českých Budějovicích v dubnu 1968 všichni duchovní postavili za požadavek obsazení biskupského stolce. Biskup Hlouch však nebyl mezi všemi duchovními stejně oblíben, a proto nebyl návrh, aby se vrátil na své místo, jednomyslně přijat. Např. tábořský okresní vikář Komínek veřejně vystoupil proti návratu Hloucha. Přes tento nesouhlas se biskup Hlouch na svůj biskupský stolec v roce 1968 vrátil. Od státních orgánů se snažil distancovat a vikáře nabádal, aby k předávání far novým duchovním nezvali okresní církevní tajemníky.

Po biskupově návratu došlo v diecézi k významnému pohybu (stěhování) kněží. Zdá se, že u řady z nich to vyvolalo nespokojenost a někteří se stěhovat odmítli s tím, že "mohou jít klidně do výroby."²⁰ Hlouch byl z jejich postojů velmi rozladěn a poslal jim dopis, ve kterém dotyčné kněze žádal, aby mu nedělali potíže a dali se mu plně k dispozici. Na tento dopis (podle tvrzení tehdejšího tábořského vikáře) z tábořského okresu žádný z kněží neodpověděl. Mínění některých kněží v té době o Hlouchovi bylo, že "nerozumí ani sám sobě, neví, čeho chce dosáhnout. Jako by žil stále v době, kdy byl z funkce odvolán²¹ a nedovede se přizpůsobit stávající situaci." Také mu zazlívali, že okamžitě nereagoval na události 21. srpna a prohlášení k nim učinil až 24. září. Někteří kněží byli zklamáni jeho postojem k závěrům II. Vatikánského koncilu a celým způsobem řízení práce v diecézi.²²

Jiní kněží ho v jeho biskupské práci podporovali. V roce 1968 i 1969 podnikl několik zahraničních cest včetně audience u papeže. Ovšem doba se brzy znormalizovala a v sedmdesátých letech opět nastává stěhování kněží v diecézi. Tentokrát ovšem pod tlakem CT, kteří opět získali svou bývalou moc nad děním v církvi a vládnout i nad biskupy. Biskup Hlouch byl donucen překládat nebo propouštět z duchovní služby nejaktivnější kněze diecéze a musel se vzdát i svého sekretáře P. Vlka.²³

---

20 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 806, Přehled církevní situace na okrese Tábor, 2. 10. 1968.

21 Biskup nikdy ze své biskupské funkce odvolán nebyl, pouze ji neměl díky internaci možnost vykonávat.

22 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 806, Přehled církevní situace na okrese Tábor, 2. 10. 1968.

23 Srov. Šrajerová Eva: Českobudějovický biskup ThDr. Josef Hlouch, Sdružení sv. Jana Neumanna, České Budějovice 1997, s. 23.

7 Kostel Nejsvětější Trojice a malšická farnost

7.1 Z dávné historie

Kdy byl postaven první kostel v Malšicích¹, není dnes již známo. Předpokládá se, že byl dřevěný neboť padl za obět' požáru. Na jeho místě vystavěli kostel nový v gotickém slohu roku 1373 bratři z Rožmberka Oldřich, Petr a Jan. Téhož roku prodali zdejšímu faráři Václavovi 6 jiter luk u Vlastiboře, vzdálené několik kilometrů od Malšic směrem na jih. Roku 1386 změnil kostel svého majitele. Od Oldřicha a Jindřicha z Rožmberka ho dostala ves Potalov². V jiném prameni se uvádí, že založení kostela potvrdil roku 1386 Oldřich z Rožmberka se svým synem Jindřichem II. Pražští generální vikáři udělili souhlas roku 1389.³

Prvního jmenovitě známého faráře Václava vystřídal roku 1377 kněz Mikuláš a toho roku 1404 kněz Petr. Ten se roku 1414 vzdal fary a po něm se stal farářem kněz Mikuláš. S nástupem husitství postihl malšický kostel stejný osud jako mnoho jiných. Roku 1419 byl kostel zničen a zbaven duchovního správce, ale již v roce 1464 se uvádí, že malšickým farářem byl Jan z Lopřetic (Loprczitz).

Kdy došlo k obnovení kostela? Po bitvě na Bílé Hoře byly Malšice přifařeny k Bechyně a roku 1678 k Plané nad Lužnicí. Teprve 27. srpna 1738 obnovila farní patronka Vilemína z Altanu (Althann) v Malšicích faru a dosadila sem sídelního faráře Maxmiliána Kašpara.⁴ Fara dostala 70 strychů polí, 1/2 strychu lesa a louku. Jako desátek měl farář dostávat 95 a 3/4 strychů žita a stejné množství ovsa. Nynější kostel byl vystavěn (barokizován) Ferdinandem Filipem, knížetem z Lobkovic, který byl majitelem nedalekého želečského panství a byl patronem kostela. Kostel byl vysvěcen v roce 1743.⁵

---

1 První písemná zmínka o Malšicích, vsi lidí Malšových, pochází z roku 1352. Viz. Profous, Místní jména v Čechách, III, s. 19.

2 Tato ves, ležící směrem k Černické oboře, dnes již neexistuje, pouze část lesa, kde byla, se dnes nazývá na Potalově. Vesnice zanikla pravděpodobně za třicetileté války. První zmínka o ní je z roku 1379. Viz. Profous, Místní jména v Čechách, III, s. 445.

3 Kronika farní osady Malšické od r. 1935, Přílohy.

4 Některé prameny uvádí Kašpar Maxmilian.

5 Kronika farní osady Malšické od r. 1935, Přílohy.

7.2 Přehled malšických farářů a kaplanů od obnovení samostatné farnosti v roce 1738 do roku 2008⁶

Maxmilián Kašpar 1738 - 1741

Josef Präsident 1741 – 1742

Jan Tereba 1742 - 1743

Jiří Kos 1743 - 1762

Jan Budišínský 1762 - 1785

Karel Vincent Schulde 1785 - 1802

Jan Hanikýř 1802 - 1815

Tadeáš Fáhndrich 1815 - 1830

Martin Wolf 1830 - 1842

Karel Erazim Kratochvíle 1842 - 1852

Josef Rokoš 1852 - 1874

Jan Šonka 1874 - 1884

Viktor Fojtík 1884 - 1898

Jan Toman 1898 - 1927

Josef Novák 1927 - 1935

František Brabeček 1935 - 1946

František Lála 1946- 1952

Ladislav Soukup 1953 – 31. 8. 1955 (od 1.3.1953 excurendo ze Sudoměřic)

Karel Kostelecký 1. 9. 1955 – 29. 1. 1962

Ladislav Soukup 30. 1. 1962 – leden 1975

Procházka leden 1975 – 15. 10. 1975

Vladimír Vlček 16. 10. 1975 – 1. 12. 1988

Josef Stolařík 1. 12. 1988 - červenec 1989

Daniel Hermann srpen 1989 - 1. 7. 1990

---

⁶ Inventář, Farní úřad Malšice, s. 1.

Marián Nowak

Ondřej Huječek

Marián Nowak

Aleš Svoboda

Josef Leškovský

Zdeněk Kozubík

Přehled⁷ malšických kaplanů⁸:

Karel Kratochvíl 1816 – 1831

Josef Rokoš 1832 – 1852

Jan Šonka 1852 – 1874

Jan Lekeš 1874 – 1878

František Douda 1878 -1888

Václav Novák 1888 – 1889

Josef Šonka 1889 – 1896

Jan Toman 1896 – 1898

František Šimek 1898 – 1902

Karel Beneš 1902

Karel Kolín 1902 – 1903

František Baroch 1903 – 1915

Jan Novák 1915 – 1923

František Kozel 1924 – 1927

Jan Kříž 1934 – 1935

Jan Pitra 1939 – 1940

Josef Velický 1940 – 1943

---

7 Kronika farní osady Malšické od r. 1935, s. 7.

8 Dnes nazývaných farní vikáři.

František Lála⁹ 1944 – 1945

Dnes jsou k farnosti Malšice přiřazené obce: Bečice, Čenkov, Dobřejice, Dražičky, Dudov, Libějice, Lom, Maršov, Obora, Radimovice, Skrýchov u Malšic, Slapy a Třebelice.

7.3 Druhá polovina 20. století

7.3.1 Renovace a opravy kostela

V roce 1937 byl kostel renovován a roku 1943 celý opraven zvenku a byla udělaná nová střecha.¹⁰ Střecha byla znovu opravována v roce 1952, kdy opadala malta pod střechou nad sakristií a začalo tam prosakovat.¹¹ V roce 1954 byla střecha opakovaně opravena, neboť pod ni zatýkalo. V roce 1955 musela být opravena znovu, neboť byla poškozena při zimní vichřici.¹² V srpnu roku 1958 byl opraven vnitřek kostela olejovou barvou panem Švecem z Čenkova a obraz Narození Páně a nápis pod ním opravil jeho zeť, akademický malíř a grafik pan Ceterka z Čenkova.¹³ V dubnu 1960 byla nově oplechována kostelní věž a opravena fasáda fary. Při opravě věže byl na ni pořízen i nový kříž a do věžní bání byla vložena schránka s původními i novými dokumenty. Původní schránka byla silně poškozena od blesku.¹⁴ Na opravu fary a kostelní bání povolil KNV v roce 1960 58 tisíc Kč a sbírka osadníků vynesla 2 tisíce Kč.¹⁵ Znovu se k rekonstrukci přistoupilo až začátkem devadesátých let, kdy se jednalo o vnější rekonstrukci, tzn. opravu pláště a střechy kostela, přeměnu původního hřbitova kolem kostela v úhledný parčík a instalaci vnějšího osvětlení kostela.

7.3.2 Pozemková reforma

V roce 1949, kdy byly zákonem zrušeny soukromé patronáty a malšický kostel tak přišel o svého patrona Karla Vodňanského, velkostatkáře z Dražiček, byl kostelní majetek postižen i pozemkovou reformou a byl mu odňat nejprve zádušní les „ v Potálově” v katastru obce Třebelice ve výměře cca 11 ha¹⁶ a poté i ostatní zemědělské a lesní pozemky o výměře cca 18 ha a „...přičiněním některých místních občanů přišel

9 František Lála se stal později z kaplana farářem a ještě později farním administrátorem. Ti zde spravují farnost dodnes, a tak zde již oficiálně žádají farní kaplani / vikáři nejsou.

10 Archiv biskupství českobudějovického, neroztříděno.

11 Kronika farní osady Malšické od r. 1935, s. 41.

12 Tamtéž, s. 44.

13 Tamtéž, s. 51.

14 Tamtéž, s. 53.

15 Pamětní kniha městyse Malšice, s. 445.

16 Kronika farní osady Malšické od r. 1935, s. 33.

i o ovocnou zahradu a celý dvůr i s kolnou a stájemi.”¹⁷

7.3.3 Obsazení malšické farnosti

Roku 1948 se jednalo o nové obsazení malšické farnosti. Na jednotlivé kandidáty se vypracovávaly posudky o vhodnosti žadatelů. V rámci hodnocení uchazečů prosynodního examinátora se nachází i charakteristika Malšic té doby. „Jedná se o rozsáhlou farnost, čítající čtyři přespolní školy, která je nábožensky dosti zvlažnělá. Kdysi tam nemohli sehnat ani kostelníka ani ministranty. Také kněží tam působící, způsobili několikerá pohoršení. Tato farnost potřebuje nutně kněze vzorného ...”¹⁸ Ani hospodyně předminulého faráře nebyla ku prospěchu farnosti. Poslední farář P. Brabeček odsud odešel, protože s farností nemohl hnout, soudí vikář Kocáb.¹⁹ Prosynodní examinátor²⁰ vidí problém Malšic v tamních spletutých poměrech, v náboženské rozpolcenosti a blízkosti tábořského prostředí.²¹

P. František Lála, který nakonec obdržel doporučení pro tuto farnost, byl chválen za úspěchy mezi mládeží, „jen jeho kněžskému dekoru nesluší tanec v masopustních plesech”, jak dodával prosynodní examinátor Bolch.²²

P. Lála působil v malšické farnosti od roku 1944 do roku 1953. Nejprve jako kaplan za P. Brabečka, po něm krátce jako farář a později je jeho post změněn na farního administrátora. Po něm přebírá exkurendo správu Malšic P. Soukup, který sídlil v Sudoměřicích. Do Sudoměřic u Bechyně přišel P. Ladislav Soukup ze Strakonic, kde do té doby působil jako kaplan. Nedlouho poté, kdy se stal farářem v Sudoměřicích, byla mu do správy exkurendo přidělena i farnost Malšice. Zde působil od 5. 3. 1953²³ do září 1955.²⁴ Znovu se sem navrátil až 29. 8. 1962. V tomto mezidobí Malšice spravoval z Tábora kaplan P. Karel Kostelecký. V lednu 1975 byl těžce nemocný Soukup správu Malšic zproštěn a na jeho místo nastoupil P. Procházka, farář ve výslužbě v Táboře. Ten zde zůstal do října téhož roku, kdy od něho na dlouhá léta přebíral správu téměř neživé

17 Kronika farní osady Malšické od r. 1935, s. 34.

18 Archiv biskupství českobudějovického, neroztříděno, Posudek o hodnosti žadatelů, 28. 2. 1948.

19 Archiv biskupství českobudějovického, neroztříděno, Posudek o hodnosti žadatelů, 1. 3. 1948.

20 Archiv biskupství českobudějovického, neroztříděno, Posudek o hodnosti žadatelů, 9. 3. 1948.

21 V několika písemných pramenech stejně jako ústních podáních existují zmínky o tom, že v nízké prokatolické orientaci místních obyvatel hraje roli již dávná historie, kdy v době pobělohorské nepodařilo se plně v tomto kraji potlačit jiné náboženské smýšlení a tato náboženská diferenciacie a odpor vůči katolicismu zde údajně přežívají již z oněch dob. Věrohodnost těchto tvrzení je dosti pochybná, k jejímu potvrzení bylo by třeba důkladnějšího historického průzkumu, který by se však vymykal rozsahu této práce. Zmiňuji tyto názory jen proto, že jsem se s nimi setkala opakovaně.

22 Archiv biskupství českobudějovického, neroztříděno, Posudek o hodnosti žadatelů, 28. 2. 1948.

23 Kronika farnosti Sudoměřice u Bechyně, s. 108.

24 Poslední zápis v matrice je Soukupem podepsán 25. 9. 1955.

farnosti P. Vladimír Vlček.²⁵ Obec Malšice je hodnocena jako tzv. přestupová obec, kde za první republiky naprostá většina věřících přestoupila k Církvi československé husitské. (Ale později přestala být nábožensky aktivní i v této církvi.) Tento fakt by podporoval i do dnešních dob silně patrný jev, že většina věřících dojíždí do farního kostela z přífařených obcí, kdežto obyvatelé Malšic tvoří v současné době sotva 1/8 věřících.

7.3.4 Patron malšického kostela

Patronem farního kostela v Malšicích byl Karel Vodňanský, velkostatkář v Dražičkách, kde měl domovské právo od roku 1938.²⁶ V roce 1949 byly zákonem zrušeny všechny soukromé patronáty, a tak i malšický kostel přišel o svého patrona Karla Vodňanského, velkostatkáře v Dražičkách. Kronikář uvádí, že to pro kostel byla rána, „...neboť patron kostela byl skutečně patronem vzorným a o kostel a jeho potřeby se svědomitě staral.” V té době přišel Vodňanský i o svůj hospodářský majetek.²⁷

25. února 1946 požádal MNV Malšice ONV Tábor o vydání konfiskační vyhlášky na majetek Bohuslavy a Karla Vodňanských (Wodňanských) na základě dokladů MNV v Dražičkách o prokázaném kolaborantství. K jejich odsouzení a zaboru majetku však došlo až po únoru 1948. Kronikář udává, že k tomuto zdržení došlo díky politickým přátelům z řad národních socialistů a lidovců, díky kterým unikal Vodňanský až do té doby odsouzení.²⁸

Velkostatek Karla Vodňanského přešel do národní správy 3. března 1948 dle konfiskačního dekretu 108/45 Sb., který nabyl právní moci 8. června 1948. Po konfiskaci bylo zahájeno přidělové řízení²⁹ a po jeho skončení byl celý velkostatek rozparcelován. Rozdělení uchazečům provedla místní rolnická komise. Noví majitelé však pozemky v roce 1949 zase vrátili, aby nemuseli založit JZD a hospodařit na nich začaly Státní statky.³⁰

Z několika stručných zmínek v kronikách se zdá, že Karel Vodňanský nebyl ani tak kolaborant, jako spíše trn v oku komunistům. Že neměl za války žádné styky, které by bylo možno vykládat jako kolaborantství, se mi prokázat nepodařilo, ale podle vyprávění pamětníků, pokud by i nějaké úřední styky měl, tak se rozhodně jednalo o člověka spravedlivého, který se naopak snažil svým bližním za války pomáhat v nouzi. Měl lesy

25 Kronika farnosti Sudoměřice u Bechyně, s. 119.

26 Před rokem 1938 v Milevsku.

27 Kronika farní osady Malšické od r. 1935, s. 33.

28 Pamětní kniha městyse Malšice s. 293.

29 Zjednodušené rozdělování zabraných pozemků jednotlivým zájemcům z řad bezzemků či s malými pozemky. Zaknihovány jako tzv. přidělový operát.

30 Kronika obce Dražičky, s. 116.

a velkostatek a mnoho lidí se u něho schovalo před prací v Reichu, eventuálně je dostal zpátky domů.³¹ Že je zmínka o „prokázaném kolaborantství“ spíše výmyslem malšického komunistického kronikáře dokládá i fakt, že když Karel Vodňanský požádal 3. března 1949 o vydání osvědčení o státní a národní spolehlivosti a o kladném poměru k lidově demokratické republice, MNV Dražičky mu ho bez problémů vydal.³²

Patronáty nad kaplemi zasvěcenými Panně Marii v Radimovicích, ve Slapech a v Oboře měly samotné obce.³³

7.4 Interiér kostela Nejsvětější Trojice

Uvnitř jednolodního obdélníkového chrámového prostoru s půlkruhově ukončeným presbytářem se nalézají tyto památkově chráněné a zdokumentované předměty:

Hlavní oltář z 80. let 18. století s vyobrazením Svaté Trojice, které je kostel zasvěcen,

boční oltář zasvěcený svatému Josefu a druhý boční oltář zasvěcený svaté Anně z poslední čtvrtiny 18. století,

kazatelna z 80. let 18. století,

křtitelnice na evangelijní straně, jejíž podstavec je datován roku 1738,

raně gotická křtitelnice v sakristii z 15. století,

lavice v presbytáři a šest párů v lodi z poloviny 18. stol.,

dva dřevěné svícny na tabernáklu z 80. let 18. století,

pět svícnu na oltáři z 18. století,

gotický nástěnný sanktuář z roku 1373 a mřížka sanktuáře z doby baroka,

zvon z roku 1583.³⁴ Tento zvon pochází od Petra Voka a ani ve světových válkách nebyl z kostela odebrán.³⁵

Celý vnitřek kostela byl polychromován roku 1899.³⁶

Náhrobek v kostele označený kalichem, je hrobem příslušníků Československé církve husitské a Církve česko-bratrské.³⁷

31 Malšická farnice paní Horažďovská, 14. 1. 2008.

32 Kronika obce Dražičky, s. 116.

33 Archiv biskupství českobudějovického, neroztříděno.

34 Archiv biskupství českobudějovického, neroztříděno, Památkově chráněné předměty.

35 Malšická farnice paní Horažďovská, 14. 1. 2008.

36 Bartušek, A, Umělecké památky Čech, Nakladatelství Československé Akademie věd, Praha 1957, s. 461.

37 Archiv biskupství českobudějovického, neroztříděno, Památkově chráněné předměty.

8 P. František Lála

8.1 Ze života P. Františka Lály

František Lála se narodil 18. října 1916 v Chrášťanech v okrese Písek jako nejmladší z pěti sourozenců. Jeho otec byl zedník a matka porodní asistentka.¹ Zde také v roce 1923 vychodil obecnou školu. Gymnázium a teologická studia absolvoval v Českých Budějovicích v letech 1938 - 1942. Během této doby byl totálně nasazen na práci v Říši. V Malšicích působil od roku 1944 jako kaplan, od roku 1945 jako farář a od roku 1946 jako administrátor. Předtím kaplanoval v Táboře. Z cizích jazyků ovládal němčinu a latinu.² Od května 1945 do února 1948 vedl v Malšicích sdružení katolické mládeže.³ V roce 1953 byl přeložen na Bílou Hůrku jako administrátor, odkud odešel roku 1954 do Mladé Vožice, kde se stal vikariátním sekretářem.⁴

8.2 Pastýřské listy

Pastýřský list, tzv. první, z 15. června 1949 četlo v tábořském okrese dle zprávy církevního referenta pět kněží. A to i přesto, že byli bezpečnostními orgány i církevními důvěrníky upozorněni, že rozšiřování obsahu oběžníku zakládá skutkovou podstatu trestného činu.⁵ P. František Lála list nakonec nepřečetl. Jak sám vzpomíná, snažil se o nejlepší možné řešení, a tím bylo právě nečíst. Proč? V noci před onou významnou nedělí, na kterou byla ten rok přeložena slavnost Božího těla, mu kdosi hodil kamínek do okna fary. Když vyhlédl ven, aby se přesvědčil, co se děje, stál pod okny obecní strážník, který ho přišel varovat. Řekl mu: „Pane faráři, odevzdejte mi pastýřský list, který máte zítra číst. Jestli tak neučiníte a budete ho číst, nemohu vám zaručit bezpečnost pro vaši osobu. A chcete snad, aby Malšice zůstaly úplně bez faráře?“ „No, to jsem samozřejmě nechtěl“, dodává P. Lála.⁶

---

1 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Duchovní - seznamy, charakteristika č. kart. 242, Prověření farářů z OV NB z roku 1949.

2 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Duchovní – seznamy, charakteristika, č. kart. 242, Lála František.

3 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Duchovní - seznamy, charakteristika č. kart. 242, Prověření farářů z OV NB z roku 1949.

4 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Duchovní - seznamy, charakteristika č. kart. 242, Kádrový posudek na duchovního pana Františka Lálu – IV. skupina.

5 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 241, Zpráva o činnosti círk. referenta ONV ze 6.8.1949, ONV v Táboře.

6 Z vyprávění P. Františka Lály, 13. 12. 2007.

V neděli 24. července 1949, na kterou byla přeložena památka sv. Petra a Pavla, přečetl při mši svaté P. František Lála tzv. druhý pastýřský list. Evangelium, které předcházelo, bylo, dle vývodů církevního tajemníka, zaměřené právě k tomuto listu, neboť se v něm pravilo: „Nepřítel obchází jako lev řvoucí, hledaje, koho by pohltil.“ Na mši bylo v ten den asi 200 lidí, převážně žen (jak jinak). Jak dodává církevní tajemník, vlastních komentářů, vysvětlivek apod. P. Lála neměl.⁷

8.3 Z pohledu okresního církevního tajemníka

Seznámení okresního církevního tajemníka s P. Lálou proběhlo tak, že mu OCT řekl: „Já vás budu kontrolovat. No, kontrolovat, hlídat.“ Podle Lály ho z Malšic dostal právě on. Napsal na biskupství, že ho musí přeložit. Malšice totiž měla být vzorová komunistická vesnice, a tak tam neměl být už nikdy žádný farář.⁸ Dnes můžeme říci, že toto přání se OCT vyplnilo. Po P. Lálovi již v Malšicích na faře nikdy žádný farář nesídlil.⁹

V roce 1949 napsal OCT o P. Lálovi: „ Jeho postoj až dosud záporný se viklá. KA nepodepsal, oběžník četl.“¹⁰ V červnu 1949 skutečně odepřel podepsat souhlas s tzv. katolickou akcí a 26. června 1949 přečetl z kazatelny tzv. druhý pastýřský list. Z posudku okresního výboru národní bezpečnosti na P. Lálu v roce 1949 vyznělo, že byl v obci celkem oblíben, místní činitelé lidové správy o něm mínili, že by s ním bylo možné pravděpodobně i navázat v budoucnu spolupráci a posudek neopomněl ani zmínit jeho bližší styky s jednou malšickou slečnou, které mu byly dříve, obzvláště staršími farnicemi, zazlívány, ale v této době byly již přecházeny.¹¹ P. Lála vedl v Malšicích společenství mládeže a účastnil se jejích různých zábav a podvečerních setkání. Dotyčná slečna patřila také mezi tuto mládež.

Následující zpráva OCT charakterizující P. Lálu vyzněla tak, že se rád stýkal s lidmi, a to jak s pokrokovými, hlavně v poslední době, tak s reakčními, dříve. Oblíben byl toho času u pokrokově smýšlejících, neboť se za poslední dobu značně přeorientoval. ... Na materiálním zabezpečení mu záleželo, což dokumentovala především změna jeho

7 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 241, Zpráva církevního tajemníka ze dne 25. 7. 1949.

8 Z vyprávění P. Františka Lály, 13. 12. 2007.

9 Z mnoha zdrojů není zcela jasné, jestli zde P. Soukup po P. Lálovi ještě asi dva měsíce sídlil nebo již nikoli.

10 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 241, Zpráva pro bezpečnostního referenta ONV Tábor o církevních záležitostech, rok 1949.

11 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Duchovní - seznamy, charakteristika č. kart. 242, Prověření farářů z OV NB z roku 1949.

postoje po vydání církevních zákonů. Návrh zákona studoval a nebyl zásadně proti němu, domníval se však, že budou mít duchovní příliš malý plat. Po obdržení platu ale SÚC písemně poděkoval. Svými nadřízenými byl nucen podepsat akci proti zákonům, ačkoli s nimi souhlasil. .... Mezi věřícími působil prý pouze skrze kázání, která však byla kladná vůči novému režimu. Před Únorem byl vedoucím Katolické mládeže, po Únoru již nikoli.¹² Únor přijal pasivně, nepřevzal žádnou funkci a ke spolupráci s NF nebyl přizván a sám se nepřihlásil o spolupráci. K volbám svoje stanovisko neprojevil a asi volil bílý lístek, domnívá se OCT. Odhaleným případům protistátní činnosti kněží P. Lála nevěřil a choval se vůči těmto zprávám velmi chladně. K církevní hierarchii měl dle OCT kritický poměr, rozpory s ní však neměl. S Beranem a politikou Vatikánu se asi necítil v jedné linii, ale nechtěl vystoupit jasně proti. Dekret o exkomunikaci členů KSČ¹³ přijal s úsměvem a řekl OCT, že to byl neuvážený krok a že mu nepřikládá žádnou důležitost. Zprávu o obnoveném jednání s biskupy přijal lhostejně, neboť „...v poslední době zlepšoval svůj poměr k lidově demokratickému režimu a během kampaně biskupů proti vládě již myslel kriticky a nestál nekompromisně na jejich straně, jako jiní.” ... Vystoupení Katolické akce přijal nedůvěřivě, ale nevystupoval proti ní (kromě listu biskupů, který přečetl). S mnohým souhlasil, nechtěl ji však podepsat. Teprve po několika měsících řekl: „Kdybyste mi dali více času na rozmyšlenou, byl bych podepsal.” Veřejně pro KA však nevystoupil a teprve později začal spolupracovat s farním výborem KA. ... První pastýřský list nečetl. O druhém, který četl bez komentáře, řekl OCT: „Byl jsem donucen ho přečíst, protože se ostatní dozvěděli, že jsem nečetl ten první.” Katolické noviny četl, nezakazoval je, ale ani je veřejně nedoporučoval. Věstník duchovenstva se mu podle informací OCT líbil a četl jej. ... Zdravici Stalinovi podepsal.¹⁴

V jiné zprávě OCT během roku 1949 je P. Lála charakterizován jako „vychytralý, dosti vzdělaný s dobrým rozhledem, což jej nutí k tomu, aby vyjednával. Jeho poměr k lidově demokratickému zřízení je chladný a není možno mu věřit.” Když dostal od OCT pokyn vyhotovit soupis farního jmění, zdráhal se tak učinit, neboť nemohl, jak tvrdil tajemníkovi, správně odhadnout cenu majetku a ani k tomu nedostal příkaz od biskupa. Na rozdíl od předchozí zprávy zde tentýž OCT uvádí, že P. Lála časopisem Věstník duchovenstva nadšen příliš nebyl.¹⁵

---

12 Jak pozoruhodné, když Svaz katolické mládeže byl po únoru oficiálně zakázán.

13 Dekret o exkomunikaci členů KSČ vydaný Svatým stolcem 1. července 1949.

14 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Duchovní - seznamy, charakteristika č. kart. 242, blíže neurčené hodnocení z 13. 12. 1949.

15 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Duchovní - seznamy, charakteristika č. kar. 242, 10. 6. 1949.

V listopadu 1949 v návaznosti na výzvu OCT vyzýval Lála při mši všechny věřící, aby se plně zapojili do budovatelského úsilí a plnili všichni řádně své občanské povinnosti.¹⁶ Lála byl podle OCT jeden z jejich nejlepších duchovních.¹⁷

V březnu roku 1950 popisuje P. Lálu OCT jako „... zpočátku lhostejného až reakčního, nyní loajálního až pokrokového. Je to mladý a vtipný kněz, který dovedl prohlásit, že souhlasí se vším, kromě materialismu, a je ho možné dále získat, neboť již dnes je téměř pokrokový...“¹⁸ Poté, co vyšel nový zákon o rodině, se podle OCT P. Lála tvářil, že jeho osobní názor na nové manželské právo je kladný, „...jelikož v mnoha státech se již tak děje a vývoj jde kupředu“.¹⁹

8.4 Rady zkušeného d'ábla

Nejistotu, jakou měl v sobě P. Lála z nového režimu, nám může blíže ukázat jeho tříhodinová rozmluva z dubna 1950 s OCT. „Jsem naprosto pro socialismus a proti kapitalismu. Jediné, čeho se bojím, že přijde jednou doba, kdy se řekne, že náboženství je zbytečné...Ono se to někdy divně tluče s tím, co mi vykládáte vy. Nedivte se mi. Já jsem kněz a ten přerod mi nejde tak rychle. ... ještě chvíli potrvá, než budu věci vidět také z jiného hlediska. Vy mi říkáte některé věci, které jsou tak přesvědčivé a téměř hmatatelné a já Vám věřím. Ale pak se do mě vkradou opět staré obavy, a tak trochu kolísám. Ale dejte mi ještě čas, abych se učil od Vás a z knih, a uvidíte. Nechci jen papouškovat a poslouchat, chci vše dělat ze svého přesvědčení. A to nejde tak rychle. Jistě jste však vycítil a i činy jsem dokázal, že to myslím dobře.“²⁰

V jiné diskuzi s OCT můžeme sledovat „rozšiřování obzorů“ P. Lály díky prorežimní literatuře. „Se zaujetím jsem přečetl knihu Spiknutí proti republice. Otevřely se mi oči. My jsme věděli, že existuje u nás nějaká internunciatura, ale jaké zde ve skutečnosti měla poslání, jak se jednalo a jaká politika v tom všem byla, to nikdo z nás malých dole nevěděl. Jsem přesvědčen, že to je všechno pravda. Protekce vládla také pořádná. Vezměte jen případ v naší diecézi. Kdo byl jmenován kanovníkem v Českých Budějovicích? Bratr pana

---

16 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 241, Zpráva OCT ze dne 7.11.1949

17 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 241, Dodatek ke zprávě, 31.1.1950

18 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církev římskokatolická - seznam kněží a jejich charakteristika č. kart. 139, Dopis OCT Dr. Brandejsovi, zmocněnci konzistoře ze 17. 3. 1950.

19 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Duchovní - seznamy, charakteristika č. kart. 242, krátká blíže nedatovaná zpráva.

20 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Duchovní - seznamy, charakteristika č. kart. 242, Rozmluva s dp. Lálou, adm. v Malšicích.

Jarolímka²¹, přesto, že mnoho z nás mělo na toto místo daleko větší nárok. Věřte mi, kdyby se jednou stalo a zase jsme se všichni sešli, my bychom to dnes již dovedli panu biskupovi říci. ... Kdyby se dnes našel zase takový Hus, znamenalo by to úplný převrat v naší církvi u nás. Dnes je ještě nedůvěra, protože to dělají političtí pracovníci a komunisti, ale být tak někdo z nás takového formátu jako Hus a stát v čele, půjdeme za ním.”²²

Ve stejném archivním dokumentu je možno se dočíst, jak pružní museli v té době kněží být, neboť po čtení evangelijního příběhu o svatbě v Káni Galilejské bylo nutno se v kázání dostat až na nutnost plnění předepsaných zemědělských dodávek. P. Lála to jako výborný řečník zvládl tak, že jeho kázání mělo velký úspěch.²³

V jedné z dalších rozmluv vyjádřil Lála přesvědčení, že „...s námi mladými můžete víc počítat než se starými.”²⁴ Také se vyptával, proč ještě nebyl dán veřejný pokyn k vyvěšení obrazu hlavy státu na farách. Před tímto rozhovorem upozorňoval při nedělním kázání věřící, že nedělní účast na brigádách není hříchem, konají li se pro naši dobrou budoucnost a pro budování naší lidově demokratické republiky. OCT, který s ním tuto debatu vedl, byl také nadšen z malšické fary, neboť „...je velmi čistá a úpravná, bez nevkusných obrázků a soch...”²⁵

Dle slov OCT se stal P. Lála dokonce obětí teroristického nátlaku. A to poté, co se činně zapojil do týdne vzorné práce v Malšicích a jeho zahájení vyhlásil z kazatelny v neděli v kostele a vyzýval věřící, aby se i oni zapojili, že je to v souladu s křesťanskou morálkou. Tento jeho skutek však byl během týdne popsán v článku ve veškerém místním tisku, kde byl velmi chválen. Poté se ale P. Lála už nedostavil na slavnostní zakončení a při osobní návštěvě OCT mu řekl, jak ho ten článek nervově zničil. Po jeho vyjití „...se na mě skoro všichni duchovní ihned vrhli, ostře mi vytýkali mé jednání, že hazarduji se svým úřadem, že bych mohl být suspendován za spolupráci s komunisty apod. Byla to pro mě velká rána, neboť jsem si jist, že jedním správně. MNV se na mě zlobí, že jsem nepřišel na zakončení. Nevěděl jsem, co mám dělat a byl jsem zničen. Ztratil jsem důvěru mezi duchovními a komunisty v obci mi také nedůvěřují.” OCT ho znovu ubezpečil, že má plnou podporu a ochranu státu i věřících. Částečně se mu ho podařilo uklidnit. OCT se ovšem také

---

21 Biskup Hlouch si P. Jarolímka osobně vybral.

22 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Duchovní - seznamy, charakteristika č. kart. 242, blíže nedatovaná Příloha č. 1 Rozmluva s admin. Frant. Lálou z Malšic.

23 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Duchovní - seznamy, charakteristika č. kart. 242, blíže nedatovaná Příloha č. 2, pravděpodobně patří ke stejnému dokumentu.

24 Narážka na některé mladé a starší kněze v okrese.

25 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Duchovní - seznamy, charakteristika č. kart. 242, blíže nedatovaná Příloha č. 3, pravděpodobně patří ke stejnému dokumentu.

rozčiloval nad MNV, které neprovádí politiku správně, neboť se dívá na duchovního skrz prsty a nedůvěru mu dává najevo. OCT zašel proto na MNV v Malšicích a znovu vysvětlil předsedovi správnou taktiku. Douškou této zprávy OCT je věta: „Bude nutno ještě zvýšit péči o dp. Lálu a podporovat a posilovat jej. Není ještě sám se sebou zcela vypořádán.”²⁶

V jednom rozhovoru s OCT v květnu 1950 vyjádřil P. Lála v rozhořčení svůj skutečný pohled na věc. P. Lála byl totiž se sousedním farářem ze Stádlce, P. Trdlou vyzván, aby se zúčastnili schůze na KVN v Českých Budějovicích konané 24. května 1950. Oba kněží se na schůzi vydali. Když ho však o pár dnů později OCT navštívil a vyzval k účasti na další schůzi na KNV, odpověděl mu P. Lála takto: „Nepojedu nikam a dp. Trdla jistě také ne. Byla s námi sehrána nějaká fraška. Přijeli jsme tam a kromě nás tam byli tři kněží. Jeden slabomyslný, druhý opilec. Bylo nás tam tedy z celé diecéze pět, z čehož tři, kteří mezi duchovními nepožívají ani drobek úcty. Je pochopitelné, že jsme se žádné schůze nezúčastnili a odjeli jsme. Stejně tam na nás přítomní hleděli s výsměchem. Vy můžete být spokojen, neboť se vám podařilo, co se nepodařilo žádnému OCT z kraje. Vy jste stejně příliš aktivní a děláte to, co nikde jinde nikdo nedělá, pokud mám zprávy... Ještě štěstí, že vaše politika je řízena krajem, neboť kdybyste měl volnou ruku, neměli bychom ani chvíli klidu. Nevím, jak si to představujete s novým generálním vikářem²⁷. Pokud máme zprávy, navrhl p. biskup svého člověka, proti němuž neměl kraj žádné námitky, a přesto ho neuznal. A to jen proto, že se mu nelíbil a že tam chtěl mít svého člověka, ke kterému budeme mít stejně nedůvěru. Vždyť jej ani p. biskup ani kapitula nepotvrdí. Nemluvím jen za sebe, ale žádný z duchovních jej nebude považovat za kompetentního a vikáři jej neuznají. A neuznají-li jej vikáři, jak pak jej máme respektovat my, prostí duchovní. Generální vikář je ze Slezska, diecézi nezná, p. biskup jej nezná, bude to váš úředník. Já nevím, jak si to představujete. Myslíte, že Decheta uznává všechno duchovenstvo banskobystřické? Neklamte se, nevěřte všemu, co čtete. Proč se nám neřeklo, že tam jedeme vítat nového generálního vikáře. ... Já vím, k čemu směřuje vaše politika. Vy víte dobře, že já jsem měl vždy nejlepší úmysl s vámi dobře vyjít a i spolupracovat, ale k takovýmto věcem se nepropůjčím. Co z nás chcete mít? Duchovní, kteří dobře vykonávají své poslání vám nestačí. Nezbude vám nic jiného, než nás dát všechny zavřít. Do Českých Budějovic nepojedu, ale neříkám, že jindy nepojedu, ale to bude záležet na tom, co se tam bude projednávat a vůbec, jak se situace dále vyvine. Nezlobte se na mě.

26 SOkA Tábor, fond ONV Tábor, Duchovní - seznamy, charakteristika č. kart. 242, blíže nedatovaná Příloha č. 5, pravděpodobně patří ke stejnému dokumentu s názvem Teroristický nátlak na administrátora Lálu z Malšic.

27 P. Buchtou.

Já vás chápu. Chcete být dobrým úředníkem, jako já chci být dobrým knězem.”²⁸

Po internaci biskupa Hloucha byli jednotliví kněží tázáni OCT, co si o něm myslí. P. Lála byl přesvědčen, že věk 40ti let je na biskupa nízký. Hlouch je dle něho zvyklý jednat autoritativně, být hodně osobní a vždy nacházet chyby, i když žádné neexistují. P. Lála říká, že je, duchovní, nezajímá osoba biskupa, ale to, kdo vystřídá dosavadního generálního vikáře.²⁹ Zda bude pak mít jejich jmenování platnost. Domnívá se, že je Vatikán nemůže exkomunikovat, neboť koho by pak za ně měl?³⁰

V roce 1951 charakterizuje OCT P. Lálu jako společenského, uvážlivého a opatrně sledujícího vývoj dnešních událostí. „Ve svém povolání není nadměrně horlivý, ani jemu příliš odevzdaný. Jeho dřívější naprostá poslušnost a činnost nesla se dle příkazů Vatikánu. Dnes kolísá a jeví pochybnosti o správnosti jejich, avšak s ohledem na druhé kněze bojí se projevit. Má poměr s mladou ženou a celibát je mu břemenem....Přestože není tento duchovní zcela takový, jaké již máme, je možné očekávat, že jej čas vychová a doba přesvědčí. Je dosti ctižádostivý a na hmotném postavení založený.”³¹ V roce 1952 však již OCT P. Lálu označil jako pokrokově smýšlejícího kněze, ještě však nevyrovnaného.³²

V letech 1950 a 1952 absolvoval P. Lála dva čtrnáctidenní politické kurzy.³³ Na druhém kurzu byl členem jeho samosprávy a školitelům se jevil jako pokrokový kněz. Dle jejich mínění se však málo projevoval při diskuzích. Jeho aktivita byla pro ně nedostatečná, přesto ho hodnotili kladně.³⁴ Podle OCT „je to vzdělaný kněz, který však balancuje, zvláště když nedocílí, co sám chce. Je vychytralý, prospěchářský, a tím dovede na chvíli jít i zdánlivě s dneškem. Ve skutečnosti mu nelze věřit.”³⁵

V kádrovém materiálu P. Lály z roku 1953 se dozvídáme: „Je nedůvěřivý, ale rád se stýká s lidmi. Zdá se, že má kladný poměr k lidově demokratickému zřízení, byť s místním MNV má časté konflikty. Je chytrý a ctižádostivý.” Také je zde zmíněna Lálova

---

28 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Duchovní - seznamy, charakteristika č. kart. 242, Rozhovor s dp. Lálou dne 26. května 1950.

29 P. Buchtu, s nímž biskup jako s generálním vikářem ještě souhlasil a nyní hrozí, že nového generálního vikáře nepotvrdí. Což se stalo, neboť byl biskup zbaven státního souhlasu k řízení diecéze a vyvezen za její hranice a vedení diecéze se ujal kapitulní vikář, kterým byl zvolen právě P. Buchta.

30 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 241, Po rozhovoru s duchovními ohledně biskupa, 29. 9. 1951.

31 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Duchovní - seznamy, charakteristika č. kart. 242, Kádrový posudek OCT ze dne 11. 6. 1951.

32 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Duchovní - seznamy, charakteristika č. kart. 242, Církev římskokatolická, 4. 4. 1952.

33 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Duchovní - seznamy, charakteristika č. kart. 242, 4. 4. 1952.

34 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Duchovní - seznamy, charakteristika č. kart. 242, Dopis ze Školy SÚC ze dne 27. září 1952.

35 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Duchovní - seznamy, charakteristika č. kart. 242, Farnost Malšice.

„známost“. Tuto slečnu si vzal také sebou jako hospodyně na faru na Bílou Hůrku, kam byl 5. března 1953 z Malšic přeložen.³⁶ Na biskupství se na to dívali tak, že Lálu z Malšic dostal vlastně MNV ve spolupráci s CT. Malšice se měly stát vzorovou komunistickou vesnicí a k tomu nebylo faráře na faře zapotřebí.³⁷

Lálovo působení mezi malšickými farníky komentovali někteří s lítostí takto: "P. Lála svým přístupem³⁸ dělal mnoha nevěřícím v obci radost. Kněze lidé nesnesou nad sebou ani mezi sebou, ale nejlépe pod sebou."³⁹

8.5 Další působení a vývoj P. Lály

Následující data zjištěná z archivních materiálů se již netýkají působení P. Lály v Malšicích, ale zabýváme-li se zevrubněji jeho nejasným a kolísavým postojem k politické situaci, myslím, že stojí za uvedení pro lepší pochopení vývoje jeho osobnosti. Jedná se o období jeho kněžského působení v Mladé Vožici, které se počíná rokem 1954, kdy sem byl přeložen z Bílé Hůrky. Většina dat o Lálově smýšlení během jeho působení v Malšicích pocházela z období kolem roku 1950. To znamená, že jsme se posunuli asi o čtyři roky dále. Také na vožickou faru ho doprovází coby hospodyně jeho „známá“ slečna z Malšic. OCT, který na něho píše hlášení, se změnil a změnila se také obec. Mladá Vožice není tak jednoznačně prokomunistická, jako byly Malšice.

OCT v kádrovém posudku na P. Lálu v roce 1955 uvádí, že „...do Mladé Vožice byl přeložen coby pokrokový kněz. Dnes se však jeví zcela jinak. Reakční živly, jak to tak vypadá, získaly P. Lálu na svou stranu. Jako duchovní se zdá být velmi horlivý, nikoli však z přesvědčení, ale pro svůj pohodlný a zajištěný život. Kázání má hodně zaměřena nábožensky, ne jako správný pokrokový kněz. Náboženské výuce se věnuje plně. Co vyučuje ve škole náboženství on, zvýšil se počet přihlášených dětí. Jeho poměr k Vatikánu a k samotnému papeži je asi dobrý. Postoj k vedení konzistoře, ke kapitulnímu vikáři a kancléři je kolísavý a sám neví, jak a kam se přiklonit. Na vikariátní porady dojíždí jen kvůli svému jmenování vikariátním sekretářem a do diskuze zasahuje jen po stránce náboženské. ... P. Lála se nezajímá o politicko-hospodářskou situaci v obci. Snad jsou tím vinni i členové MNV, kteří ho nedovedli přitáhnout na svou stranu. Schůze MNV

36 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Duchovní - seznamy, charakteristika č. kart. 242, Výpis z kádrového materiálu - poznámka pod výpisem, 5. 3. 1953.

37 P. Kavale, 15. 1. 2008.

38 Myšlen je především jeho poměr s onou slečnou.

39 Malšická farnice paní Horažďovská, 14. 1. 2008

nenavštěvuje a do žádných podniků nechodí. Ve špičkových pracích překládá na žádost bohoslužby na večerní dobu, ale jen proto, že je o to požádán. Brigád se nezúčastňuje. Poměr k představitelům našeho státu je nejistý, jako by se obával plně jim důvěřovat. O politice nerad slyší a mluvení o ní se vyhýbá. ... Zdá se, že není ještě zcela přesvědčen o správnosti politiky dnešní doby. Nedá se však říci, že by se nedal převychovat, a snad za nějaký peněžitý obnos by se dal získat, a to jednak penězi přímo pro něho a pak státním příspěvkem na opravu kostela. ... Pro neusměrněné smýšlení řadím jej do IV. skupiny. Není vyloučeno, že své názory změní, ale je nutné opravdu si ho více všimnout a i finančně mu pomoci.”⁴⁰

Další kádrový posudek napsal o tři čtvrtě roku později tentýž OCT, je tedy patrné, že pouze jinými slovy nehodnotí totéž, ale že P. Lála pravděpodobně v protikurzu přitvrdil. „Duchovní Lála nemá zrovna příznivý poměr k SSSR a rovněž k lidově demokratickému zřízení. K budovatelským úkolům se nestaví přívětivě. Kázání má silně náboženského charakteru. Potrpí si na konání slavnostních bohoslužeb a snaží se je hodně roztahovat. Pastorační činnost provádí v rodinách, které nejsou příliš nakloněny našemu dnešnímu zřízení. O mládež se zajímá hlavně ve škole a snaží se co možno nejvíce dětí získat na náboženskou výuku. Poměr k Vatikánu a papeži má příznivý. Poměr k ordinářům a vikáři je dosti kolísavý a jen s tím vědomím, že jsou to jeho nadřízené složky, snaží se vykonávat jejich přání a nařízení. K mírovému hnutí je dosti vlažný. MNV nevyhledává, jen v době, kdy potřebuje ve svém vlastním zájmu něco vyřídit. Pro tento jeho neustálý poměr ponechávám jej ve IV. skupině.”⁴¹

Další postoje P. Lály nám v kádrové posudku ukazuje o dva roky později již nový OCT. „Duchovní Lála je střídavý, rozvášněný a je značně nábožensky založen. Těžko nese a stává se roztrpčeným, když je na něm žádáno ať již přeložení bohoslužeb, nebo jiné omezení církevních záležitostí. Nevyhledává společnost v hostincích a ani jej občané na faře mnoho nenavštěvují. Svůj volný čas většinou tráví na faře se svojí hospodyní a píše na stroji různé náboženské říkanky, které zveřejňuje ve vývěsní skříňce u kostela. Tyto skladby často vyznívají dvojsmyslně.”⁴² Bylo mu v tomto směru již domlouváno a dostal i výtku KCT. Od té doby píše říkanky již jen ve smyslu náboženském. ... Nerad jedná s funkcionáři

---

40 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Duchovní - seznamy, charakteristika č. kart. 242, Kádrový posudek na duchovního pana Františka Lálu – IV. skupina z 29. 3. 1955.

41 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Duchovní - seznamy, charakteristika č. kart. 242, Kádrový posudek z 28. 12. 1955.

42 Ukázka z Lálovi drobné poezie:

*Všichni lidé jednou ulehnou si tak, jak sobě ustelou;
boží mlýny melou pomalu, ale jistě jednou domelou.*

MNV a při jednání je nedůvěřivý. V předvolební kampani odmítl napsat článek do Vesnických novin.”⁴³

Poslední vývoj P. Lály můžeme v kádrových posudcích sledovat o další dva roky později, tedy v roce 1959. „O P. Lálovi nelze říci, že má kladný poměr k našemu státnímu zřízení, ale také nemůže být považován za reakcionáře. Spíše lze usuzovat, že to vše činí z náboženského fanatismu a snaží se tak udržet věřící v církvi. Dříve si vždy potrpěl na konání okázalých slavnostních náboženských průvodů. Nyní na pokyn OCT od konání těchto slavnostních průvodů dobrovolně upustil. ... K Vatikánu má kladný poměr, ale hovorů o něm se vyhýbá. Velice houževnatě hájí zájmy církve a jejího majetku. ... Jeho přemístění není nutné.”⁴⁴

Myslím, že zde uvedený vývoj P. Lály není třeba příliš komentovat. Bylo by možná zajímavé sledovat jeho vývoj dále, přes období Pražského jara i během normalizace, snad až do doby revoluce, neboť toto vše dnešní vitální starý pán, P. František Lála, prožil, ale tématem této práce není jeho životopis. Pro nás byla důležitá především jeho životní etapa působení v Malšicích a to, jak tamní farnosti ovlivnil. A ta skončila jeho přeložením roku 1953.

Přes rozpaky, které můžeme z Lálova vnitřního přesvědčení a přátelského jednání s OCT v Malšicích mít, je pravda, že většina farníků na něho vzpomíná v dobrém. Byla jim příjemná jeho vtipnost, otevřenost vůči lidem, ale také jeho způsob kázání, který lidi oslovoval a rozhodně nenudil. Všechna tato a další pozitiva se odrážela i v na Malšice zaplněném kostele, v počtu dětí, které P. Lála vyučoval ve škole náboženství a v sympatiích mládeže, která za ním šla.

---

43 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Duchovní - seznamy, charakteristika č. kart. 242, Kádrový posudek z 30. 12. 1957.

44 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Duchovní - seznamy, charakteristika č. kart. 242, Kádrový posudek ze 4. 2. 1959.

9 P. Václav Černý

Narodil se 4. prosince 1928 v Jindřichově Hradci. Později se s matkou přestěhoval na samotu Losy spadající pod obec Dudov, farností patřící do Malšic. Vyučil se zámečnickem, ale jelikož se od dětství chtěl stát knězem, odešel do Trmic k Salesiánům, kteří tam měli ústav pro pozdní povolání. Tam strávil dva roky, dodělal si v Praze maturitu a poté absolvoval Bohosloveckou fakultu v Litoměřicích. Zde ho také 26. června 1955 pražský světící biskup jeho excelence nejdůstojnější pán Antonín Eltchkner vysvětil. V té době již měl trvalé bydliště v Sudoměřicích u Bechyně, kde žila poslední léta svého života jeho matka, než ji alkohol udolal. Ale jelikož mládí strávil v Dudově, který patřil do malšické farnosti a jelikož v Malšicích našel svůj náhradní domov u paní Švecové, přál si tam i sloužit svou primiční mši svatou. Tak se za velké slávy 3. července 1955 také stalo. Jeho matka v té době již nežila, a tak dostal požehnání na svou životní cestu od své náhradní matky, paní Švecové z Malšic, která se o něho starala a podporovala ho.¹ Při primiční mši svaté byl farní kostel zaplněn do posledního místečka. Po primici se P. Černý zdržel v Malšicích jen krátce. Od 1. srpna 1955 byl ustanoven kaplanem v Libochovicích u Lovosic v diecézi litoměřické.²

O Václavu Černém se můžeme z archivu ještě dozvědět, že se ještě jako bohoslovec účastnil spolu se svým farářem F. Lálou besedy duchovních pořádané OCT v Táboře 21. listopadu 1951. OCT se domníval, že Lála přivedl Černého sebou proto, aby podnítil otázku týkající se kněžského dorostu.³ Václav Černý byl pro P. Lálu také asi důvodem k chlubení, neboť OCT tehdy vyzýval kněze, aby podporovali mladé muže ve vstupu na státní Bohosloveckou fakultu, neboť řada potencionálních uchazečů neměla o její státem řízenou podobu zájem. A Černý byl Lálův bohoslovec, který se na ni přihlásil.

---

1 Kronika farnosti Sudoměřice u Bechyně, s. 114.

2 Kronika farní osady Malšické od r. 1935, s. 49.

3 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 241, Průběh besedy římskokatolických duchovních, 23. 11. 1951.

10 Život P. Ladislava Soukupa

P. Ladislav Soukup se narodil 12. května 1920 v Mladějovicích v okrese Strakonice. Otec se jmenoval František a matka Antonie, rozená Tvrdková. Měl dvě mladší sestry, Marii a Antonii. Prvorozený syn manželů Soukupových zemřel v kojeneckém věku.¹ Obecnou školu navštěvoval Ladislav v Mladějovicích, první ročník gymnázia absolvoval ve Strakonici. Dále pokračoval ve studiu v Českých Budějovicích. V roce 1941 maturoval na Jirsíkově gymnáziu a poté nastoupil do kněžského semináře. Jeho kněžská studia byla přerušena zásahem Arbeitsamtu, který ho poslal na práci do Říše. Soukup strávil tři měsíce v rakouské továrně na kuličková ložiska u strojů blízko Steyeru. Pro těžkou srdeční vadu (vzniklou následkem těžkého kloubního revmatismu z dětství) se dostal domů, ale zde byl opět zařazen do prací v zemědělství. Na zvláštní žádost mu bylo po půl roce dovoleno pokračovat ve studiích, neboť jeho zdravotní stav byl i pro práci v zemědělství neuspokojivý. Po skončení okupace dokončil Ladislav Soukup svá bohoslovecká studia a byl 7. července 1946 vysvěcen na kněze biskupem Eltschknerem.² Na své první kaplanské místo nastoupil do Netolic 1. srpna 1946. Po roce služby byl 1. července 1947 povolán do Českých Budějovic na biskupství, kde nejprve působil jako 4. vikarista při katedrále, od 1. září 1947 jako kancelista na konzistoři. Později zastával i úřad archiváře. Jako biskupský kancelista sloužil mši svatou 19. června 1949 v Omleničce, během které přečetl pastýřský list biskupů a ordinářů ČSR, za což byl 7. ledna 1950 odsouzen na dva roky tuhého vězení. Po návratu z vězení od 1. února 1952 byl kaplanem ve Strakonici a od 1. ledna 1953 administrátorem v Malšicích, které od 1. března 1953, kdy byl ustanoven administrátorem v Sudoměřicích, spravoval již jen *excurrento*, a to do září 1955, kdy ho v Malšicích vystřídal P. Karel Kostelecký, kaplan z Tábora. Do Malšic se P. Soukup znovu vrátil 29. srpna 1962. Přechodně do 13. srpna 1961 spravoval *excurrento* i Chrástany.³ Ze záznamů kněžské matriky se zdá, že celé období od roku 1947 až do roku 1952 strávil na konzistoři. Z jiných pramenů je však patrné, že v tomto období se z Budějovic vzdálil až na druhý konec republiky, a sice do pevnosti Mírov.⁴

1 Jak vyprávěla sestra paní Kuchařová, byl v té době otec v ruském zajetí a v noci, kdy jejich synek zemřel, se otci zdálo, že se sklání nad jeho kolébkou. Až po několika měsících se dozvěděl, že syn tu noc zemřel.

2 SOkA Tábor, fond ONV Tábor, Duchovní - seznamy, charakteristika č. kart. 242, Příloha Dotazníku, vlastnoručně psaný životopis z 31. března 1973.

3 Archiv biskupství českobudějovického, Kněžská matrika.

4 Marie Kuchařová, 19. 11. 2007.

P. Soukup od dětství trpěl silným revma, které se ještě zhoršilo při jeho vězeňském pobytu. Blíže nám o této příhodě a celém Soukupově dětství vypráví jeho sestra Marie, provdaná Kuchařová: "Z dětství si Ladislav odnesl silné revma. Jako malý běhal s dětmi v dešti, a tak se promočil a nastydl, že ho rodiče několik týdnů museli doma na prostěradlech obracet, jaké měl bolesti. Událost sice přežil, ale silné revma už ho nikdy neopustilo a po dvouletém pobytu v Mírovské věznici se ještě zhoršilo."⁵ Akutní kloubní revmatismus, který si v osmi letech takto přivodil, se mu zopakoval ještě v 16 a 22 letech. Navíc již v prvním roce věku prodělal těžké onemocnění levého oka, které nevyлéčili ani na oční klinice, ale vyléčila ho jedna selka ze Šumavy svou masťou.⁶ „Bratr toužil po kněžství od dětství. Pravděpodobně se svěřil svému faráři, který pak o tom přišel informovat rodiče. Rodiče mu nebránili, a tak Ladislav nastoupil do kněžského semináře v Českých Budějovicích, kde bydlel na internátě. Na gymnaziálních i seminárních studiích byl vydatně podporován farářem jeho rodné farnosti. Náklady na internátní pobyt a studium však nebyly zanedbatelné a dělila se o ně i celá rodina, např. tím, že jeho sestra se nemohla jít vyučit, protože na to již peníze nezbývaly. Bratrovi to ale nevyčítala, neboť mezi všemi sourozenci panoval láskyplný vztah. Ladislav se o sestry celý život zajímal a i v době studií měl o své dvě mladší sestry strach, aby se jim ve světě nestalo nic zlého. Obě musely od 14 let nastoupit do služby, aby se uživily. Rodiče měli jen malé hospodářství, které by všechny neuživilo. Bydleli v najaté chalupě, která patřila hajnému státních lesů, a pracovali jako zemědělci na polích najatých od obce, lesní správy a majitele chalupy, cca 3 ha."⁷ V době, kdy byl už z Ladislava kněz, živil se jeho otec již jen příležitostnými pracemi. Např. prodával vánoční kapry nebo jezdil s cirkusem a pomáhal stavět šapitó. Pamětníci vzpomínají na jeho vyprávění o tom, jak to dělali s čistým prádlem. "Inu, když jsme měli košili už špinavou, vzali jsme si někde na šňůře se sušící čistou. My jsme nekradli, my za ni nechali zase tu špinavou." Otec Ladislava Soukupa byl prý tedy jeho pravý opak. Pohodový až lehkomyšlný člověk. Žena se doma starala o chalupu a on byl buď ve světě za prací, nebo doma bez práce. Ladislav byl naopak velmi zodpovědný.⁸ Ke stáří matka onemocněla rakovinou hlavy, a když byla v nemocnici, odstěhoval se otec za synem na faru do Sudoměřic, kde svým vyprávěním bavil celou obec. Když maminku z nemocnice propustili, odstěhovala se za nimi a zde také zemřela. Druhá sestra Antonie zemřela taktěž na rakovinu.

5 Marie Kuchařová, 19. 11. 2007.

6 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Duchovní - seznamy, charakteristika č. kart. 242, Krátký životopis Ladislava Soukupa, administrátora v Sudoměřicích u Bechyně z 1. února 1965.

7 Marie Kuchařová, 19. 11. 2007.

8 Z vyprávění manželů Houdkových, sudoměřických farníků, 10. 10. 2007.

11.1 Z Omleničky na Mírov

10.1.1 Trestný čin

V době, kdy Ladislav Soukup působil jako kancelista biskupské konzistoře v Českých Budějovicích, dojížděl do okresu Kaplice vykonávat bohoslužby v kostelích trvale neobsazených.⁹ Farní úřad v Omlenici nebyl obsazen, a proto tam bohoslužby nepravidelně jezdil konat duchovní z Kaplice. Také 19. června 1949 v 15.30 přijel vykonat bohoslužbu ve farním kostele v Omleničce kaplický kaplan Václav Kaše spolu s Ladislavem Soukupem. Bohoslužbu sloužil ale tento den Soukup, který před započítím kázání přečetl nejprve modlitbu a poté přečetl z kazatelny Pastýřský list (tzv. první pastýřský list¹⁰) biskupů a ordinářů ČSR. Před (či po?) jeho přečtením upozornil účastníky bohoslužby, že tento list je zakázán veřejně předčítat. Soukup i Kaše byli před odchodem do kostela upozorněni orgány SNB na zákaz uveřejňování obsahu pastýřského listu. V kostele bylo v té době asi 70 lidí, mezi nimi také Jaroslav Janota, Bohumil Blažek, Miroslav Lhotský a Bohumil Kubovský. Po přečtení listu přistoupil Soukup ke „kritice poměrů v ČSR“. Podle některých svědků měl prohlásit: „Co chtějí? Chtějí nás žalářovat a chtějí nás na pracoviště.“¹¹ Soukup později tento komentář popírá, neboť jak sám dodává, slovo „pracoviště“ nikdy nepoužívá, proto ho určitě nepoužil ani tentokrát. Čtením listu a následným komentářem naplnil tedy Soukup skutkovou podstatu trestného činu, tak jak byl definován ve sbírce zákonů pod číslem 231/48 § 3 odst. 1, neboť „rozšiřoval závadný, protistátní a štvavý obsah Pastýřského listu č. 1 a svými štvavými projevy mařil úsilí vládních činitelů a bezpečnostních orgánů o zachování dobrého poměru mezi obyvatelstvem, církví a státem a konečně projevil zřejmé nepřátelské smýšlení proti lidově-demokratickému zřízení ČSR.“¹²

10.1.2 Udání

Udání¹³ na sebe nenechalo dlouho čekat a 2. července 1949¹⁴ je Soukup již vyšetřován na velitelství stanice národní bezpečnosti v Kaplici. Jako svědci byli uvedeni Bohumil

9 Národní archiv, Spisy prokurátora 1658/49, Oznámení stanice VB Kaplice, č.j. VB-759 taj./51 ze dne 12. 11. 1951.

10 Druhý pastýřský list byl doručen kněžím, kteří ho měli číst v neděli na přenesenou slavnost Petra a Pavla. Za čtení tohoto druhého listu již žádné sankce nebyly. Obsah byl obdobný jako v listu č. 1 neboť ten přečetla jen cca 1/3 kněží.

11 Národní archiv, Spisy trestní věci 1582/49, Udání, č.j. 2220/1949 ze dne 2. 7. 1949.

12 Národní archiv, Spisy trestní věci 1582/49, Udání, č.j. 2220/1949 ze dne 2. 7. 1949.

13 ... pro šíření nepravdivých poplašných zpráv.

14 V udání je pravděpodobně chybně uveden datum 2. 6. 1949.

Blažek, truhlář a bezpečnostní referent MNV obce Omlenice, Miroslava Lhotský, krmič vepřů v Omleničkách a Bohumil Kubovský, dělník z Omlenic. Soukup se při vyšetřování případu strážmistrem Jaroslavem Janotou přiznal, že jednal tak, jak bylo uvedeno v udání, a na své ospravedlnění dodal, že, byť věděl o zákazu, musel postupovat podle nařízení církevních úřadů a představených.¹⁵

10.1.3 Soud

Souzen a odsouzen byl P. Ladislav Soukup státním soudem v Praze 7. ledna 1950 pro přečin dle § 3¹⁶ odst. 1 zák. č. 231/48 Sb na ochranu lidově demokratické republiky.¹⁷ Soudu předsedal Dr. Michal, soudci z povolání byli Dr. Scheybal a Dr. Řehák a soudci z lidu F. Kartouz a A. Součková. Obhájcem byl určen ex offo¹⁸ Dr. Jablonský.¹⁹ Soukup před soudem uvedl, že čtení mu mohl zakázat pouze biskup. „Považuji se za československého občana. Na prvním místě je u mne Bůh, na druhém církev a na třetím vlast.“ „K vlasti nemám stanovisko úplně negativní.“²⁰ Soukup před soudem také odvolal to, co dříve připustil, a sice, že se částečně cítí vinen.²¹ Během přelíčení byl Soukup také dotazován na svého nadřízeného, českobudějovického biskupa Dr. Josefa Hloucha.²² Soukup svůj vztah k politickému systému charakterizoval takto: „Ve věcech politických, nezasahuje-li politika do náboženství, jsem poslušen. Protože politika zasahuje nyní do náboženství, nemohu nyní poslechnouti.“²³

V záznamu soudního přelíčení je jako svědek uveden pouze Bohumil Kubovský. Na obsah pastýřského listu se však již nepamatoval, stejně jako na to, zda Soukup po přečtení listu připojil ještě nějaké své dodatky.²⁴

Státní prokurátor navrhl odsouzení a obhájce žádal o zproštění, eventuálně o mírný trest. Po poradě uznal soud jednomyslně Ladislava Soukupa vinným ze spáchání přečinu pobuřování proti republice podle § 3 odst. 1 zák. č. 231/48 Sb. Byl proto odsouzen k trestu tuhého vězení v trvání dvou roků a k náhradě nákladů trestního řízení. Vedle trestu

---

15 Národní archiv, Spisy trestní věci 1582/49, Udání, č.j. 2220/1949 ze dne 2. 7. 1949.

16 § 3 Pobuřování proti republice.

17 Text zákona uveden v příloze.

18 Přidělen státem z moci úřední.

19 Národní archiv, Spisy trestní věci 1582/49, Zápis z hlavního přelíčení, č.j. Or I 1708/49 ze dne 7. 1. 1950.

20 Tamtéž.

21 Soukup tím měl na mysli, že věděl o tom, že čtení zakládá skutkovou podstatu trestného činu.

22 Hlouch byl v té době stále hlavou diecéze. Duben roku 1950 a s ním Hlouchova internace je však za dveřmi.

23 Národní archiv, Spisy trestní věci 1582/49, Zápis z hlavního přelíčení, č.j. Or I 1708/49 ze dne 7. 1. 1950.

24 Soukup musel po svém propuštění Kubovskému zaplatit svědecké činící 744,20 Kčs.

na svobodě mu byl ještě uložen trest peněžitý ve výši 5 000 Kčs, v případě nedobytnosti nahrazený dalšími 10 dny tuhého vězení. Podle § 48 zák. č. 231/48 Sb. byla vyslovena konfiskace veškerého jmění obžalovaného. Ten se po vyslovení verdiktu vzdal opravných prostředků a ihned nastoupil trest.²⁵ Prokurátor podal odvolání, ale po prostudování rozsudku vzal své odvolání zpět, neboť „...trest byl vyměřen, přes zjištěné polehčující okolnosti, v rámci trestní sazby blíže její horní hranici²⁶ a je tedy úměrný zavinění odsouzeného...“²⁷

10.1.4 Věznění

7. ledna 1950 v 11 hodin nastoupil P. Ladislav Soukup svůj trest v pankrácké věznici, odkud byl 27. dubna 1950 deportován do věznice Mírov. Zde Soukup pracoval od 16. července 1951 v dílně na ramenní vycpávky. Dle posudku to byl velmi svědomitý a příčinnivý pracovník. Práci řezače plátna, kterou zde vykonával, dobře zastal i přes zvýšený výkon dílny a také se snažil o úsporu materiálu a jak dodává velitel dílny strážmistr Vašíček, jeho snaha nevyzněla na prázdno. Soukupův pracovní výkon byl velmi dobrý. Dle posudku dociloval měsíčně více jak 130 %. Pozdější posudek udává dokonce 130-140 %. Byl ukázněný, tichý, samotářský. Ke spoluodsouzeným se choval slušně, nevyhledával spory a vůči příslušníkům SVS²⁸ byl ukázněný a disciplinovaný. Vzhledem k jeho málomluvnosti a uzavřenosti nedokázal velitel dílny ani posoudit jeho postoj k lidově-demokratickému zřízení.²⁹

Bližší informace o průběhu věznění P. Soukupa se nepodařilo zjistit. V archivních dokumentech je zachycena pouze následující událost. 12. října 1951 byly na záchodě Soukupovi kobky č. 24 nalezeny dvě tužky – slovy trestního práva šlo o přechovávání nepovoleného předmětu. Velitel PÚ navrhl přísné potrestání. Od trestu bylo nakonec upuštěno, místo toho byl Soukup pouze napomenut a bylo mu zakázáno na dva měsíce nakupovat vedlejší požitky a cigarety a přijímat a odesílat balíky a návštěvy. V tomto trestu tedy byl od 12. října do 12. prosince 1951.³⁰ Bohužel, právě v té době žádala o návštěvu jeho matka, která upozorňovala, že později v zimě pro ni již nebude možné

25 Národní archiv, Spisy trestní věci 1582/49, Rozsudek, č.j. Or I 1708/49 ze dne 7. 1. 1950.

26 Sazba za přečin podle § 3 odst. 1 zák. č. 231/48 Sb. činila tuhé vězení od tří měsíců do tří let.

27 Národní archiv, Spisy prokurátora 1658/49, Zpráva Státní prokuratury v Praze, Pst I 1658/49-5, ze dne 17. 3. 1950.

28 Sbor vězeňské stráže.

29 Národní archiv, Osobní spisy trestance č. 3214 změn. 1125, Posudek o chování ze dne 27. 11. 1951.

30 Národní archiv, Osobní spisy trestance č. 3214 změn. 1125, Zpráva o přechovávání nepovoleného předmětu ze dne 12. 10. 1951.

návštěvu uskutečnit kvůli jejímu stáří. Návštěva jí byla z výše uvedených důvodů odmítnuta.

12. listopadu 1951 posílá velitel stanice VB Kaplice oznámení Státní prokuratuře v Praze o tom, že Ladislav Soukup „... byl znám svou poslušností Vatikánu a odporem k dnešnímu lidově-demokratickému zřízení. Reakční a nepřátelské jednání projevoval při kázáních a tímto způsobem přenášel na věřící.“ A dodává, že na základě takového jednání by Soukupovo zařazení do TNP³¹ bylo účelné.³² 21. listopadu rozhodl státní prokurátor Dr. Čížek o okamžitém eskortu Ladislava Soukupa z Mírova k dalšímu výkonu trestu k VO-SVS Mladá Boleslav.³³ A tak byl Soukup 28. listopadu přemístěn z Mírova do soudní věznice v Mladé Boleslavi k dalšímu výkonu trestu v TNP^{34,35}. Odtud byl 17. ledna³⁶ 1952 o 11 hodině propuštěn na svobodu.³⁷

Lékařské vysvědčení po propuštění z vězení obsahovalo tuto zprávu o Soukupově zdravotním stavu: „Nespavost, třes zamhouřených očních víček, vyplazeného jazyka i prstů horních končetin,...srdeční akce pravidelná, zrychlená, ...zanícené hemoroidy s rozsáhlým mokvajícím ekzémem, neurasthenia.“ Lékař kvůli všem těmto problémům doporučil dočasné zproštění povinnosti vyučování náboženství do konce školního roku.³⁸

10.2 P. Soukup, administrátor v Malšicích a Sudoměřicích

10.2.1 Stěhování na malšickou faru

Poté, co P. Soukup opustil brány vězení, tzn. 1. února 1952, byl ustanoven kaplanem ve Strakonících a od 1. ledna 1953 administrátorem v Malšicích, které od 1. března 1953, kdy byl ustanoven administrátorem v Sudoměřicích, začal spravovat excurrento.

---

31 Tábor nucených prací.

32 Národní archiv, Spisy prokurátora 1658/49, Oznámení stanice VB Kaplice, č.j. VB-759 taj./51 ze dne 12. 11. 1951.

33 Národní archiv, Spisy prokurátora 1658/49, Příkaz státní prokuratury Pst I 1658/49-16 ze dne 21. 11. 1951.

34 Lidé odsouzení podle zákona 231/48 Sb. (na ochranu lidově demokratické republiky) měli být automaticky po vykonání trestu zařazeni do TNP. Do TNP mohl být zařazen člověk mezi 18-60 rokem života až na výjimky bez řádného soudu na dobu 3 měsíců až 2 let, z rozhodnutí funkcionářů [Národních výborů](#) členů KSČ a KSS, kteří si tak vyřizovali účty nejen se svými politickými odpůrci.

35 Národní archiv, Osobní spisy trestance č. 3214 změn. 1125, Přemístění odsouzeného 8443/31, ze dne 28. 11. 1951.

36 Původní datum propuštění bylo 7. 1. 1952, ale jelikož jeho pohledávky za soudní řízení byly i po exekuci nedobytné, nastoupil náhradní trest v rozsahu 10 dní vězení.

37 Národní archiv, Osobní spisy trestance č. 3214 změn. 1125.

38 SOkA Tábor, fond ONV Tábor, Duchovní - seznamy, charakteristika č. kart. 242, Lékařské vysvědčení, ze dne 4. 2. 1952.

Zajímavá je situace, kdy se měl P. Soukup nastěhovat na malšickou faru po P. Lálovi. 26. února 1953 převzal kostel a faru v přítomnosti tehdejšího vikáře P. Komínka, tajemníka MNV a OCT. Definitivně se měl nastěhovat o týden později. K tomu však nikdy nemělo dojít. Okamžitě po předání kostela a fary totiž církevního tajemníka informovali soudruzi z MNV, že podle rozhodnutí KCT se už na malšickou faru nemá nastěhovat žádný farář. KCT to svému kolegovi v Táboře v následujícím dopisu objasnil tak, že při vyhotovování smlouvy mezi P. Soukupem a dělníky, ubytovanými toho času na faře, nesmí smlouva obsahovat dodatek, že po vystěhování dělníků se na faru nastěhuje P. Soukup. Tímto způsobem se prý chystá vyhotovit smlouvu biskupství. Dále ho upozornil, že mezi faráři tábořského okresu kolují pověsti, že kostel a faru dostane Církev československá a že je tedy zapotřebí tyto fámy vyvracet.³⁹ Poté, kdy se celá akce s vypuzením farářů z malšické fary podařila, neopomene si to OCT ve své situační zprávě náležitě pochválit, neboť: „To, že přímo v Malšicích není farář, samozřejmě hodně pomohlo. Plně stačí stav *excurrento*.“⁴⁰ Soukupovo podivné nenastěhování se na malšickou faru popisuje jedna farnice prozaicky takto: „Když při stěhování P. Soukup zastavil před farou, lidé z MNV mu řekli, že tu kněze nechtějí. Tak zase nasedl a pokračoval do Sudoměřic.“⁴¹ Ani v pozdějších letech nepřestalo MNV Malšice Soukupovi dělat problémy. Nastěhovalo mu na faru postupně různé nájemníky. Na to zareagoval P. Soukup tak, že vysekal na faře elektriku, aby ji nájemníci nečerpali z kostela. V té době byla na faře umístěna jedna třída a dvě místnosti byly pronajaty ČCH.⁴² Také kvůli té školní třídě na Soukupa později MNV psalo různé stížnosti.

10.2.2 Osobnost P. Soukupa a jeho působení

Nového malšického administrátora charakterizuje v jednom kádrovém materiálu OCT jako fanaticky bigotního, naprosto oddaného svému povolání, veřejného života si nevšímajícího, nemajícího o nic zájem ani pro nic porozumění.⁴³ P. Soukup k lítosti OCT neodebíral ani časopis *Duchovní pastýř*, určený pro duchovní a poplatný tehdejší církevní politice režimu.⁴⁴ Pamětníci z jeho sídelní farnosti Sudoměřice u Bechyně o něm však říkají, že P. Soukup byl tichý, skromný, hluboce zbožný, obětavý a pracovitý kněz.

39 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 241, dopis KCT OCT z 5. 3. 1953.

40 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 241, Průzkum v okrese Tábor, s. 3.

41 Malšická farnice paní Horažďovská, 14. 1. 2008.

42 Dnes tato církev sídlí v domku, který jí odkázala jedna její farnice.

43 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Duchovní - seznamy, charakteristika č. kart. 242, Výpis z kádrového materiálu.

44 Archiv biskupství českobudějovického, nerozříděno.

Pracoval hodně i manuálně. Kolem sudoměřického kostela sám vykopával studni a udělal odvodnění. Ke kostelu v Sudoměřicích pořídil sochy Panny Marie Lurdské a adorujících andělů a zbudoval Lurdskou jeskyni.⁴⁵ Jeden člověk, který mu občas pomáhal, říkal: "Já jsem ateista, ale na Pána Boha věřím a na pana faráře nedám dopustit."⁴⁶ Co se týká jeho osoby, stravoval se velice skromně. Dnes by se dalo říci přírodně. Často se svou hospodyní jedli např. naklíčené obilí, a když držel půst, tak prý absolutně, tedy i bez vody. Mnohdy neměli vůbec co jíst a tehdy sbíraly pro ně sbíraly farnice jídlo mezi lidmi z kostela.⁴⁷

Co tedy znamenalo ono tajemníkově „fanaticky bigotní“? Možná to znamenalo hlubokou zbožnost a také trochu konzervatismus P. Soukupa. Jak vzpomínají pamětníci, roráty, májové pobožnosti i růženec v měsíci říjnu, to vše P. Soukup dodržoval. To ale určitě nebyl důvod, proč za jeho působení v Malšicích klesl počet pravidelných návštěvníků bohoslužeb asi na patnáct. Ale při mši svaté často kázával do hloubky a monotónně, někdy až půl hodiny a posluchače také znervózňovalo, jak v důsledku silných revmatických bolestí u mřížky během celého kázání přešlapoval. Mše svatá mu trvala 1,5 hodiny až 1,45 hodiny. Na Bílou sobotu míval i tříhodinové obřady.⁴⁸ "On byl svatej, ale to nebylo pro Malšice", komentuje to dnes jedna malšická farnice.⁴⁹

Sudoměřičtí farníci vzpomínají, že myšlenky jeho kázání se často točily okolo starozákonních témat a často se do nich zamotal. „Asi by stačilo, aby kázal méně. Víru v lidech to rozhodně neprohloubilo, ale kdo chodit chtěl, chodil i tak.“⁵⁰ Jiní chápali jeho kázání jako příliš odborná, vhodná snad pro studenty teologie, ale ne pro laiky v kostele. Na druhou stranu podle nich ale upoutat dovedl a dlouhé mše ani kázání lidí v Sudoměřicích neodradila, neboť „... nebylo zvykem začít kvůli tomu chodit jinam nebo přestat chodit do kostela.“ Tudíž, „kdo chtěl jít do kostela na mši, šel i přes tyto negace.“⁵¹ Zlom v návštěvnosti sudoměřického kostela nastal až po příchodu P. Vlčka (1975).⁵² Zdá se tedy, že v jedné farnosti se mu lidi odradit podařilo, ve druhé nikoli. Zřejmě zde tedy existovaly další důvody, proč za doby nezajímavého faráře poklesl počet návštěvníků kostela v Malšicích.

Mladí, kteří v malšickém kostele poskrovnou byli, postupně chodit přestali, neboť se dle

---

45 Sochař Kafka z Prahy.

46 Z vyprávění manželů Houdkových, sudoměřických farníků, 10. 10. 2007.

47 Tamtéž.

48 Malšická farnice paní Horažďovská, 14. 1. 2008.

49 Tamtéž.

50 Z vyprávění manželů Houdkových, sudoměřických farníků, 10. 10. 2007.

51 Z vyprávění manželů Duškových, sudoměřických farníků, 10. 10. 2007.

52 Z vyprávění manželů Houdkových, sudoměřických farníků, 10. 10. 2007.

mínění pamětníků neměli čím nadchnout, když už je nenadchla kázání. Ti pamětníci vzpomínají, jak pro ně byla důležitá skupina vrstevníků, která v kostele byla, se kterou chodili i na muziky a podobně. „To těm mladým chybělo.”⁵³

Za Soukupa se zrušila výuka náboženství v malšické škole.⁵⁴ Po roce 1968 bylo až 60 přihlášek, pak méně a méně, až se zrušilo úplně. Když totiž začal P. Soukup náboženství vyučovat, zájem rychle opadl. Mluvil dlouze a pro děti nesrozumitelně.⁵⁵ Celý život chodil v černé klerice a zvláště dětem tím připadal nemístně směšný. Děti v jejich posměších podporoval i tehdejší ředitel školy.⁵⁶ Zajímavé je, že zcela jinak situaci popisují Soukupovi bývalí farníci z farnosti Sudoměřice. Za něho prý v kostele bylo hodně dětí a lidí celkem, na náboženství se hlásilo hodně dětí a každý rok jich připravoval i nemalý počet k prvnímu svatému přijímání. Také asi v roce 1969 je připravoval na biřmování, které pak proběhlo v blízké Bechyni.⁵⁷ „Děti ho měly rády, dokázal je zaujmout.” Děti ředitele sudoměřické školy nechodily na náboženství do školy, ale přímo k P. Soukupovi na faru.⁵⁸

10.2.3 Zákaz výuky náboženství

V roce 1959 si na P. Soukupa stěžovali rodiče několika žáků sudoměřické školy, kde také vyučoval náboženství, které prý během výuky fyzicky trestal. Při výslechu vypovídali žáci, že je P. Soukup za přestupky bije, nadává jim a vyhrožuje, že jejich přestupky řekne rodičům. K důležitému provinění v oné kauze patřilo i to, že farář přemlouvá žáky, aby chodili na náboženství a do kostela.⁵⁹

P. Soukup se k obvinění vyjádřil takto: „Ve škole mám několik žáků, kteří při vyučování náboženství soustavně zlobí a výuku náboženství narušují. Protože domluvy na tyto žáky nepůsobily, snažil jsem se jejich chování napravit i tím, že jsem na ně upozornil jejich rodiče. V jednom případě jsem použil k lehkému tělesnému trestu rákosku, která okamžitě praskla, neboť byla předem nalomena. V krajním rozčilení jsem později několika pohlavky potrestal i další dva žáky.”⁶⁰

Vedoucí odboru školství to později shrnul takto: „Administrátor Soukup v rozčilení

---

53 Malšická farnice paní Horažďovská, 14. 1. 2008.

54 Rok neupřesněn, pravděpodobně někdy na začátku 70. let.

55 Malšická farnice paní Horažďovská, 14. 1. 2008.

56 Tamtéž.

57 Z vyprávění manželů Houdkových, sudoměřických farníků, 10. 10. 2007.

58 Z vyprávění manželů Duškových, sudoměřických farníků, 10. 10. 2007.

59 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Duchovní - seznamy, charakteristika č. kart. 242, Protokol.

60 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Duchovní - seznamy, charakteristika č. kart. 242, Zápis ze dne 22. 12. 1959.

soustavně používal tělesných trestů ke zvýšení jeho autority a prováděl nedovolenou agitaci a přesvědčoval rodiče dětí, aby je na náboženství posílali. ...Administrátor Soukup není ve škole a v obci oblíben a má oporu jen u několika starších věřících, kteří za ním jdou, a proto je zde předpoklad, že když bude potrestán, nevznikne z toho veřejné pobouření. ... Žádáme o příkladné potrestání, a to odebráním státního souhlasu k výuce náboženství v obvodu jeho farnosti.”⁶¹

Již v říjnu roku 1959 (tedy dva měsíce před kauzou fyzických trestů), byla na P. Soukupa podána stížnost. V tomto případě se jednalo o opravu kostela bez povolení. Jednalo se o opravu oltáře za obnos vyšší než povolený. Proto bylo pro P. Soukupa doporučeno „...aby mu byl vyměřen co nejvyšší trest.” Bylo zde zmíněno, že podobného přestupku se dopustil již rok předtím tak, že zakoupil pro kostel dvě sochy a nechal zřídit Lurdkou jeskyni a „při každé příležitosti se snaží o zvyšování náboženského lesku”. Jako nejvhodnější trest navrhl vedoucí odboru školství a kultury odejmutí souhlasu k výuce náboženství a Soukupovo nahrazení laickou učitelkou.⁶²

Po kauze fyzických trestů P. Soukup skutečně přišel o státní souhlas k výuce náboženství ke dni 10. ledna 1960: „...na základě používání tělesných trestů a nepřipustné agitace na výuku náboženství.”⁶³

10.3 P. Soukup v Sudoměřicích u Bechyně

Za svého působení v Sudoměřicích sestavil P. Soukup sbor, se kterým nacvičil pašije. Sám se jich zúčastnil coby Ježíš, neboť byl "velký zpěvák a ctitel Mariin". S pašijovými hrami pak objížděli všechny farnosti, které spravoval.⁶⁴

V Sudoměřicích byl jediný, kdo nevstoupil do JZD, a MNV mu dělalo proto neustále potíže. JZD zde vzniklo v roce 1957. „V obci bylo několik "rohatých" komunistů, ale většina lidí byla lhostejných. Nechtěla ani ke KSČ ani do kostela a někteří se pak ve své vlašnosti svezli s KSČ. P. Soukup neměl žádné konflikty s OCT, neboť se projevoval silně apoliticky a ani v kostele nekázal nijak proti či pro komunisty. Pokud se ale bavil s lidmi soukromě, řekl jim na komunismus svůj jednoznačný názor a každého dovedl potěšit.

61 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Duchovní - seznamy, charakteristika č. kart. 242, Zaslání protokolu – administrátor Soukup, 3. 1. 1960.

62 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Duchovní - seznamy, charakteristika č. kart. 242, Přestupek duchovního Soukupa – oprava kostela bez dovolení, ze 7. 10. 1959.

63 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Duchovní - seznamy, charakteristika č. kart. 242, Státní souhlas pro výuku náboženství – odebrání, z 11. 1. 1960.

64 Z vyprávění manželů Houdkových, sudoměřických farníků, 10. 10. 2007.

Nejdůležitější pro něj bylo důvěřovat v Boží pomoc.”⁶⁵ „Při zpovídání dovedl promluvit do duše. Vše obětoval pro své kněžské povolání. Hodně se bál, aby někomu neublížil, např. rodinám, se kterými by se stýkal. Nepořádal proto ani žádné veřejné akce např. s mládeží. S konkrétními rodinami byl ve styku, ale když ho u nich někdo cizí zastihl na návštěvě, vydával se za strýčka. Bál se, protože věděl, že je sledován.” Na faře s ním bydlel určitý čas i P. Jíleček, který měl po propuštění z vězení odňatý souhlas k duchovenské činnosti a pracoval na pile.⁶⁶

Ze Sudoměřic, kde sídlil na faře, obcházel ostatní farnosti mu svěřené dlouhá léta pěšky, eventuálně ho někdy někdo z farníků, kdo již vlastnil automobil, svezl. Kromě Malšic spravoval ještě Slabčice a Chrást'any. Pamětníci vzpomínají, jak byl vídán, když se z Malšic pěšky vracel z podvečerní mše, jak se cestou modlí breviář, a jelikož už byla tma, zastavil se pod poslední lampou, aby se domodlil. Stejně tak obcházel i vesnice, kde vyučoval náboženství, což byly Hodějovice, Březnice a Skrýchov.⁶⁷ Teprve kolem roku 1965 si udělal řidičský průkaz a koupil si osobní automobil. Nebyl však prý příliš technický typ a občas se vyboural hned při výjezdu od fary. Proto po čase věnoval auto jednomu muži z Bechyně, který se za to zavázal, že ho bude všude vozit, a dělal mu tak jakéhosi osobního řidiče.⁶⁸

10.4 Konec pouti vezdejší

P. Ladislav Soukup trpěl rakovinou, kvůli níž byl 6. července 1973 operován v Písku, kde mu byl udělán vývod bokem.⁶⁹ Kvůli rakovině navštívil i známého léčitele P. Ferdu, který mu předepsal dietu, jež pak dodržoval.⁷⁰ Jeden z farníků, pan Dušek ze Smolče, ho často vozil k různým léčitelům. Také navštívili léčitele Čecha z Veselí nad Lužnicí, který říkal, že dělá, co může, ale je už na všechno pozdě. Snad kdyby před operací...⁷¹

Začátkem roku 1974 P. Soukup znovu onemocněl.⁷² V lednu 1975 byl už coby těžce nemocný zproštěn správy Malšic a na jeho místo nastoupil P. Procházka, farář ve výslužbě

---

65 Z vyprávění manželů Houdkových, sudoměřických farníků, 10. 10. 2007.

66 Z vyprávění manželů Duškových, sudoměřických farníků, 10. 10. 2007.

67 Z vyprávění manželů Houdkových, sudoměřických farníků, 10. 10. 2007.

68 Z vyprávění manželů Duškových, sudoměřických farníků, 10. 10. 2007.

69 Kronika farnosti Sudoměřice u Bechyně, s. 124.

70 Z vyprávění manželů Houdkových, sudoměřických farníků, 10. 10. 2007.

71 Z vyprávění manželů Duškových, sudoměřických farníků, 10. 10. 2007.

72 Kronika farnosti Sudoměřice u Bechyně, s. 124.

v Táboře. Ten zde zůstal do října téhož roku, kdy od něho na dlouhá léta přebral správu téměř neživé farnosti P. Vladimír Vlček.⁷³ V posledních měsících svého života byl P. Soukup hospitalizován v tábořské nemocnici, kde byla jeho trpělivost a pokora pro veškerý zdravotní personál tak neuvěřitelná, že říkali, že takového pacienta ještě neměli. „Byl tak trpělivý a v takových bolestech⁷⁴ si odmítal brát léky proti bolesti a jen prosil Pannu Marii, aby si ho vzala k sobě.“⁷⁵ V nemocnici ale dlouho nezůstal, tušil, že se blíží jeho konec, a přál si zemřít doma. Podepsal proto revers a umřel na „své“ sudoměřické faře.⁷⁶

P. Ladislav Soukup, dle slov farní kroniky, kněz vzorného života, zemřel po velikém utrpení 3. září 1975 a pohřben byl za účasti 120 spolubratří⁷⁷ na sudoměřickém hřbitově 8. září v den svátku té, kterou celý život velmi ctil a v době velkého utrpení během nemoci vroucně žádal, aby si ho z tohoto světa odvedla. Původně chtěl být pohřben v hrobě svých rodičů na hřbitově v Čejeticích, ale na poslední chvíli ho přece jen jeho farníci přesvědčili, aby své stádce neopouštěl ani po smrti a očekával slavné vzkříšení spolu s nimi na jejich farním hřbitově.⁷⁸ Jeho pohřeb⁷⁹ vedl P. Borovský z Borotína. Nad rakví zmínil i to, že „...P. Soukup byl tak poctivý kněz, že ani v semináři neopisoval.“⁸⁰

---

73 Kronika farnosti Sudoměřice u Bechyně, s. 119.

74 Rakovina mu prorůstala od konečnicku do zad, kde měl řadu nádorů.

75 Z vyprávění manželů Duškových, sudoměřických farníků, 10. 10. 2007.

76 Marie Kuchařová, 19. 11. 2007.

77 Kronika farnosti Sudoměřice u Bechyně, s. 125.

78 Marie Kuchařová, 19. 11. 2007.

79 Při pohřbu ředitel sudoměřické školy nepustil děti ministrovat. Řekl jim, že je pustit nemůže, byť by sám šel také rád na pohřeb, ale nemůže, protože je hlídáný.

80 Z vyprávění manželů Duškových, sudoměřických farníků, 10. 10. 2007.

11 P. Karel Kostelecký

Narodil se 20. listopadu 1916 v Nové Cerekvi jako první ze tří dětí.¹ Gymnázium vystudoval v Táboře, bohosloví v Českých Budějovicích. Na kněze byl vysvěcen 1. května 1940. V letech 1941 - 1944 kaplanoval ve Štěkní u Písku, pak v Březnici. V roce 1946 žádal o farní beneficium² v Malšicích, ale nebylo mu vyhověno.³ Od 1. září 1955 byl ustanoven kaplanem v Táboře, odkud excurendo spravoval Malšice. V srpnu 1962, po odchodu z Malšic, byl ustanoven administrátorem v Plané nad Lužnicí. Zemřel 16. ledna 1997 v nemocnici v Písku a pohřben byl v Táboře – Klokotech.⁴

Dle vzpomínek to byl dobrý ale přísný a puntičkářský pan farář.⁵ A byl mezi lidmi vyhlášen jako výborný kazatel. Např. se do dnešních dob traduje, jak si o jednom Velkém pátku vzal podklad z pašijí a k neobvykle malému počet návštěvníků bohoslužby pronesl: „Malšická osado, co jsem ti udělal, žes mě opustila?!“⁶

---

¹ SOkA Tábor, fond ONV Tábor, Duchovní – seznamy, charakteristika, č. kar. 242, Kostelecký Karel.

² Správu farnosti.

³ Archiv biskupství českobudějovického, neroztříděno, Posudek o hodnosti žadatelů, 24. 6. 1946.

⁴ Archiv biskupství českobudějovického, Kněžská matrika.

⁵ Malšická farnice paní Horažďovská, 14. 1. 2008

⁶ Božena Bártová, farnice z Dudova, 5. 9. 2007.

12 Politická situace v Malšicích a vznik JZD

12.1 Rok 1946

Už během roku 1946 docházelo opakovaně ke střetům mezi komunisty a členy ostatních politických stran.¹ Ve volbách do Národního shromáždění konaných 26. 5. 1946 získala KSČ v Malšicích 47 % hlasů. Výsledky voleb byly v malšické kronice komentovány takto: „Nenávistná a potutelná kampaň reakčních stran proti socializaci přinesla první ovoce. Výsledky nebyly sice takové, jak odpůrci socializmu potřebovali, ale zdály se dávat naději, že od budoucnosti lze očekávat další úspěchy.“² Také zde padla poznámka, že komunisté spolu se sociálními demokraty získali vlastně 52 % neboť již během půl roku se ukázalo, že alespoň vedení sociální demokracie se drží politické linie komunistů.³

27.10. se konala v celé republice tzv. národní směna, tj. dobrovolná účast na práci, které bylo právě potřeba. V Malšicích byla kromě komunistů účast slabá, zvláště chyběli mladí lidé. Na následující obecní schůzi bylo kritizováno, že se v kostele „brojí“ proti těmto nedělním pracím, a dává se tak mládeži špatný příklad.⁴

Jak ale viděli volby v roce 1946 pamětníci? Třeba tak, že např. do Dobřejic⁵ přivezli auto vojáků, kteří tam volili. A hle, hned měli komunisté v obci významný počet hlasů. „Hodně selských kluků volilo národní socialisty⁶, někdo lidovce.“ Po roce 1946 se ještě Sokolové účastnily sletů nebo se pořádaly dožínky.⁷

12.2 Rok 1948

30. května 1948 byla při volbách v Malšicích ve volební místnosti postavena plenta, ale většina občanů volila, jak udává kronikář, manifestačně.⁸ My bychom mohli dodat, že většina občanů měla spíše strach jít za plentu. Výsledkem voleb v Malšicích bylo

---

1 Pamětní kniha městyse Malšice, s. 293.

2 Tamtéž, s. 294.

3 Tamtéž, s. 295.

4 Tamtéž, s. 285.

5 Obec patřící do malšické farnosti, značně religiózní.

6 Jak bylo v té době u sedláků časté po zrušení agrární strany.

7 Malšická farnice paní Horažďovská, 14. 1. 2008.

8 Pamětní kniha městyse Malšice, s. 318.

565 hlasů pro jednotnou kandidátku Národní fronty, 21 bílých lístků a 34 neplatných.⁹ Na první veřejné schůzi zastupitelstva po volbách z něho byli vyhozeni všichni nekomunisté. V obci bylo v té době ještě hodně velkých sedláků a tím vznikl i problém v zakládání JZD.¹⁰ Přesto se to v Malšicích podařilo poměrně brzy, již v 50tém roce. (Více viz kapitola JZD a scelování.)

Obecní kronikář však vidí rok 1948 jinou optikou. Dle něho tento rok „... přinesl vyjasnění politického ovzduší a uklidnění veřejného života.“¹¹

12.3 Rok 1954

Volby v roce 1954 v Malšicích bedlivě sledoval i OCT. Toho především zajímala agitace či antiagitace místního faráře. Ve svém hodnocení voleb si k tomu poznamenal: „V kázání, jemuž naslouchalo asi 100 dospělých a 20 dětí, farář připomenul, že je zájmem všech lidí dobré vůle, aby podpořili mír a v zájmu míru rozhodli svým volebním lístkem. Výsledek voleb v Malšicích byl 99,6 %.¹² OCT si zařadil P. Soukupa, který v té době malšickou farnost spravoval, mezi „nevyhraněné“. Byl podle něho bojácný a opatrný. OCT si ani nebyl jistý, zda byl Soukup u voleb, neboť patřil pod OCT v Týně nad Vltavou.¹³ Podle situační zprávy ze 17. května však Soukup volil, a sice jako jeden ze dvou kněží tábořského okresu záporně a ještě nepřečetl pastýřský list určený k volbám.¹⁴ Nejenom tím, ale i neúčastí na vikariátních konferencích a ignorací všeho si vysloužil návrh OCT k předvolání na konzistoř k pohovoru.¹⁵

12.4 Vznik JZD a scelování pozemků

Roku 1950 se v Malšicích uskutečnil další krok směrem k socializaci vesnice. Došlo k technicko-hospodářské úpravě neboli ke scelování pozemků. Nebo se tato akce také nazývá rozorání mezí.¹⁶ Schůze, na níž se úprava měla dohodnout, se konala 5. července 1950. Pro scelování se tehdy nevyslovilo ani 50 % vlastníků půdy. Ale v následujících týdnech došlo k scelování v okolních obcích. Tyto akce byly pobídkou pro malšické

9 Pamětní kniha městyse Malšice, s. 319.

10 Malšická farnice paní Horažďovská, 14. 1. 2008.

11 Pamětní kniha městyse Malšice, s. 309.

12 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 241, Zhodnocení voleb, s. 3.

13 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 241, Překádrování duchovních k období voleb v okrese Tábor z 18. 6. 1954.

14 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 241, Situační zpráva o průběhu voleb v okrese Tábor, 17. 5. 1954.

15 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 241, Situační zpráva o kázání v neděli 9. 5. 1954.

16 Pamětní kniha městyse Malšice, s. 340.

komunisty k novému pokusu o scelování. Na 17. srpna byla svolána další schůze. „Pokrokoví zemědělci“ vybízeli své méně pokrokové sousedy, aby se „Malšice již přestaly belhat za ostatními...“ Jedna sousedka však oponovala, že jí stačí, když se belhá, protože nepotřebuje chvátat na ten jejich (komunistický) ráj, neboť ví, že ji tam čeká jen práce na cizím a ještě je budou popohánět.¹⁷

Podobný názor mělo asi více malšických soukromých zemědělců, a tak příznivcům JZD nezbylo než svolat všechny soukromé zemědělce na večer 24. srpna do úřadovny MNV, kde pak členové komise pro úpravu vyjednávali a přesvědčovali každého jednotlivě. Tajemník rozmnožil blankety, na kterých zemědělci podpisem stvrdili, že s úpravou souhlasí či nesouhlasí. Schůze se protáhla do 4 hodin do rána a jednání se neobešlo bez dramatických momentů. Pro scelování se během této schůze vyslovilo 77 zemědělců. To vše oznámil rozhlas následujícího dne jako výsledek, jenž rozhodl, že se scelování provede.¹⁸ 27. srpna byl vyhlášen konečný výsledek. Počet hlasů ukazoval, že k jednání se dostavilo 131 výkonných zemědělců, z nich 85 hlasovalo pro úpravu a 46 proti.¹⁹ Že to hlasování nebylo možná úplně korektní, o tom nás přesvědčuje následující vložka v obecní kronice. „O správnosti výsledku se přesvědčila deputace vyslaná na MNV z řad odpůrců nové úpravy. Na vlastní oči viděli 85 podepsaných lístků se „souhlasím“ a také 46 podepsaných lístků s „nesouhlasím“. Tím byl vzat podklad všem pochybnostem,“ pokračuje kronikář „a vyvráceno každé podezření, že si páni napsali, co chtěli.“ MNV však upozorňuje všechny občany na nový trestní zákon č. 88, platný od 1. srpna 1950, kde § 36 praví: Kdo ztíží nebo ohrozí nebo ruší provádění technicko-hospodářské úpravy, bude potrestán pokutou do 100.000 Kč nebo odnětím svobody až na 3 měsíce.²⁰ 31. srpna 1950 tedy rozorali meze také v Malšicích.²¹

---

17 Pamětní kniha městyse Malšice, s. 342.

18 Tamtéž, s. 344.

19 Tamtéž, s. 345.

20 Tamtéž, s. 345.

21 Tamtéž, s. 356.

13 Lokální církevní politika

13.1 Ohlasy církevní politiky v táborském okrese

13.1.1 Dekret o exkomunikaci členů KSČ

V červenci 1949 vyhlásil papež exkomunikaci členů KSČ. Vyobcoval z církve všechny komunisty a ostatní lidi, kteří jim slovem, tiskem nebo jinak pomáhají. „Papežský dekret neměl žádný účinek, protože kněží se neodvážili exkomunikaci provádět.“¹

V táborském okrese se podle hlášení okresního velitele národní bezpečnosti v Táboře v žádném římsko-katolickém kostele nezabývali duchovní při nedělní bohoslužbě 17. července 1949 papežským dekretem o vyobcování všech katolíků – komunistů.²

13.1.2 Sliby věrnosti republice a nový zákon o rodině

V lednu 1950 všichni katoličtí duchovní táborského okresu složili slib republice do rukou předsedy ONV, jak dodává OCT, bez výhrad.³

V lednu 1950 se také začaly uzavírat první civilní sňatky. Dle hlášení OCT probíhaly bez závad a žádný duchovní proti nim nekázal.⁴ Skutečnou praxí věřících však bylo tzv. dvojí uzavírání sňatků. Nejprve civilní na úřadě a poté svátostný v kostele. Řada věřících první uzavření často pojala jako provokaci a přišli na MNV pouze se svědky a v civilních šatech a teprve při uzavření manželství v kostele proběhla svatba „se vší parádou“. V roce 1952 v období únor až březen uzavřelo opakovaně⁵ sňatek v táborském okrese 65 ze 106 snoubenců, z toho 52 v římsko-katolické církvi. Nejčastěji svůj sňatek opakovali zemědělci.⁶

13.1.3 Resoluce

V únoru 1950 sepsalo na pokyn SÚC duchovenstvo táborského okresu Rezoluci

1 Pamětní kniha městyse Malšice, s. 336.

2 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 241, Rozkaz KV NB Č. Budějovice čj. 65/2 ze dne 16. 7. 1949.

3 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 241, Úhrmné hlášení OCT 26. 1. 1950.

4 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 241, Úhrmné hlášení OCT 26. 1. 1950.

5 Nejprve na úřadě poté v kostele.

6 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 241, Průzkum a hodnocení okresu Tábor po stránce církevně politické ze dne 28. 5. 1952, s. 5.

za zachování míru ve světě. V červenci téhož roku to byla rezoluce proti intervenci USA v Korei. Pod oběma resolucemi byl s většinou duchovních podepsán i P. Lála.

13.1.4 Vstupy a výstupy z církve a počty věřících

Situace v církvi se jevila OCT v květnu 1952 asi tak, že vztah věřících k farářům na venkově je většinou upřímný a přátelský. V okresním městě je spíše chladný. Při hodnocení náboženského poměru dětí vychází zpráva z přehledu přihlášených a osvobozených žáků k vyučování náboženství ve školním roce 1951/52, ze kterého je patrné, že k římskokatolické církvi se v tábořském okrese hlásilo 4 496 dětí, k CCH 977, k církvi pravoslavné 46, k církvi evangelické českobratrské 127, k Jednotě českobratrské 14 a bez vyznání bylo 88 dětí. Na gymnáziu v Táboře se náboženství nevyučovalo pro nedostatek zájmu.⁷

Vstupy a výstupy z církve v tábořském okrese v roce 1952 v měsících leden až květen vypadaly tak, že nepatrné přírůstky zaznamenala Jednota bratrská a církve pravoslavná a úbytek se týkal církve Římskokatolické a Československé husitské. Z Římskokatolické církve vystoupilo 36 a bylo pokřtěno či se navrátilo 20 lidí, z církve Československé husitské vystoupilo 24 a přibylo 14 lidí. Významný byl nárůst lidí vystoupivších z Římskokatolické církve či z církve Československé husitské a stanuvších se ateisty, který činil 33 občanů. Počet bezvěrců v okrese Tábor byl dle hodnocení OCT „dostí vysoký“, celkem činil asi 2 600 občanů. Vliv na to měla patrně i existence Svazu občanů bez vyznání, který měl v samotném Táboře krajský sekretariát a na okrese bylo rozmístěno sedm místních sdružení.⁸ Ale ani tento svaz neunikl svému zrušení v rámci rušení všech spolků a svazů.

Rychlejší utlumení religiozity si OCT v roce 1952 sliboval od rozšiřování průmyslu, postupující socializace venkova, od osvětových besed, seznamování pracujících s nejnovějšími poznatky vědy formou levné literatury a seznamování občanů se světovým vědeckým názorem. Také převedení správy hřbitovů pod KP nebo MNV by přispělo dle OCT „k odbourání závislosti osadníků na církvi.“⁹

„Zásadou KSC bylo v červenci 1953 docíleno 114 výstupů z církví do bezvyznání.“ Za 1. pololetí vystoupilo v tábořském okrese z církví 484 občanů. 358 z Římskokatolické církve, 127 z Československé, 27 z evangelické, 11 z pravoslavné. „Neúspěch je stále na venkově.“¹⁰ Z církve v té době vystupovali především muži, ale jejich manželky s dětmi

7 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 241, Průzkum a hodnocení okresu Tábor po stránce církevně politické ze dne 28. 5. 1952, s. 4.

8 Tamtéž, s. 5.

9 Tamtéž, s. 6.

10 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 241, Situační zprávy za červenec 1953.

zůstávaly.

V červenci 1954 vystoupilo z církví 23 osob, což bylo nejméně za celý rok.¹¹

13.1.5 Církevní slavnosti

V roce 1953 považoval OCT za velký úspěch poklidné „zatlačení Božího Těla“. Domníval se, že by to ještě o rok dříve nebylo vůbec možné. A dalším úspěchem pro něj bylo docílení 200 výstupů z církví¹² (v celém okrese) v červnu 1953. V roce 1952 v červnu to bylo jen asi 25-30 osob.¹³

Dalším fíglem jak umenšit návštěvnost poutí, bylo zavedení postupných návštěv vesnic Jednotou, kvůli které se vždy týden před poutí uspořádá v místě družstevní trh, takže o pout' pak už není takový zájem, protože tam nejsou žádné krámky.¹⁴ Faráři si na to stěžovali, ale byli uklidňováni, že tyto návštěvy vesnic Jednotou, nemají s poutí nic do činění.¹⁵

13.1.6 Vliv dění ve světové církvi na místní církve

9. října 1958 zemřel sv. Otec Pius XII. O tomto náměstku Kristovu, který zemřel v pověsti svatosti, stojí ve farní kronice psáno: „Byla to veliká postava v dějinách svaté Církve. Řídil lodičku Petrovu od roku 1939 vlnobitím druhé světové války. Byl hlasatelem míru, uskutečnil začátek liturgických reforem a byl to papež mariánský.“¹⁶ Novým papežem byl zvolen 22. října 1958 benátský patriarcha kardinál Angelo Roncalli, který přijal jméno Jan XXIII. Korunovace se konala 4. listopadu o svátku sv. Karla Boromejského, jehož byl ctitelem a o němž vydal několikavazkovou monografii.¹⁷

V roce 7. 12. 1965 po skončení II. vatikánského koncilu vyhlásil papež Pavel VI. zvláštním rozhodnutím mimořádné jubileum tzv. Milostivé léto. Jelikož se jednalo o celosvětovou akci, musela ji i naše republika brát v potaz a proto o jeho konání v ČSSR byla velmi pečlivě informována všechna církevní oddělení. Během nedělních bohoslužeb měla zaznít kázání, která věřící blíže seznámila s výsledky koncilu a na závěr oslav se konaly třídní děkovné bohoslužby, tzv. tridium. Státní dozor zajímal především obsah jednotlivých

11 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 241, Situační zpráva za červenec 1954.

12 Z Římskokatolické církve 136, z Československé církve 40.

13 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 241, Situační zpráva za červen 1953, 2. 6. 1953.

14 Dá se říci, že tato situace přetrvala do dnešních dob, kdy se pout' coby lidová veselice koná v době, kdy se obecnímu úřadu podaří domluvit návštěvu kolotočářů a trhvců, což je často od termínu pouti odlišné. Na vlastní pout' pak obec zeje prázdnotou a v kostele je obvyklý malý počet věřících.

15 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 241, Situační zpráva za červenec 1953.

16 Kronika farní osady Malšické od r. 1935, s. 52.

17 Tamtéž.

kázání, jejichž texty budou jednotně rozeslány jednotlivým duchovním. Text na téma Církev v současném světě nebyl MŠK schválen a měl být rozeslán nový, připravený Celostátním mírovým výborem katolického duchovenstva, který měl vyzývat věřící k aktivní účasti v boji za mír.¹⁸

Kolem roku 1966 se začalo s uvolňujícími se poměry spekulovat, že by biskupské stolce mohly být opět obsazeny. Propouštění biskupů a možnost jejich nového působení se stala senzací pro zahraniční novináře a velkou událostí pro věřící. Kněží na tuto možnost reagovali různě. Ti, kteří neměli čistý štít, měli obavu, že biskupové okamžitě obsadí svá místa a s nimi to nedopadne dobře, proto se rychle stáhli do ústraní a přestali pravidelně dojíždět na porady na konzistoř, které vedli státem dosazení generální vikáři. Na to si OCT stěžoval generální vikář českobudějovický, P. Titman. OCT ho uklidňoval, že se mu nezdá, že by ho kněží z tábořského okresu přestali navštěvovat. Načež mu Titman odpověděl, že ti k němu nejezdili moc nikdy.¹⁹ Ostatní kněží příliš nevěřili, že by se propuštění biskupové rychle dostali na své stolce. Dle zjištění OCT proti tomu ale duchovní tábořského okresu přímo nebyli, ale nesouhlasili, aby se biskupem stal kapitulní vikář P. Titman. P. Kostelecký, který v té době působil v Malšicích, navrhoval, že biskupem by se měl stát kněz, který "vydal nějakou práci, něco zná a má u ostatních autoritu".²⁰ Podle mínění OCT se zdá, že kněží kapitulního vikáře v oblibě neměli, nedovedl si u nich získat ani žádnou autoritu, ale byli spokojeni, že je "nechá žít si každého svým způsobem. Nikdo po nich nic nežadá a jestli něco není se svatou církví v diecézi v pořádku, je to věc kapitulního, oni jsou z obliga."²¹

13.1.7 Rok 1968 a začátek sedmdesátých let

Také v tábořském okrese bylo založeno dílo koncilové obnovy, ale „zásluhou“ bývalého mírového tajemníka se ani jedenkrát nesešlo. Změna politické situace přinesla zánik MHKD. Kněží, kteří se v hnutí aktivně angažovali, byli přemístěni na menší farnosti. Církev v době uvolnění požadovala zrušení státního dozoru nad církvemi, obsazení biskupského stolce, vrácení bývalých klášterů, povolení řeholí a rehabilitaci všech duchovních. Zvýšil se příliv členů do Lidové strany.²²

Pražské jaro se odrazilo i v kázání jednotlivých duchovních, kdy často opakovali

18 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 806, Dopis z roku 1963.

19 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 806, Hodnocení církevně-politické situace za rok 1963.

20 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 806, nedatovaná zpráva OCT, snad z roku 1966.

21 Tamtéž.

22 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 806, Zpráva o církevní politické situaci v okrese Tábor v roce 1970, s. 5.

Dubčekova slova o vybudování socialismu s lidskou tváří. Snad všichni duchovní tábořského okresu se postavili za vedení státu, za prezidenta Svobodu a předsedu vlády Dubčeka. Po srpnových událostech se postavili za suverenitu československého státu a za odchod vojsk Varšavské smlouvy. Podle OCT tvrdili duchovní, že socialismus, jaký chtěl uskutečňovat stát v té době se Svobodou a Dubčekem není v rozporu s přesvědčením věřících. (!) "K jeho uskutečnění může církev zvláště po stránce humánní mnoho vykonat."²³

Po 21. srpnu 1968 došlo ke zvýšení účasti věřících na bohoslužbách, zvláště ve městech.²⁴ Číselně se jednalo asi o 15 %. Věřící reagovali zvýšenou návštěvností na zostřenou domácí či světovou situaci. Stejně tak se zvýšil počet přihlášených dětí na náboženství z 10 na 22 %. Za toto navýšení na začátku školního roku 1968/69 mohlo především uvolnění v období pražského jara, ale i srpnová invaze vojsk Varšavské smlouvy. Ale kněží museli občas bojovat s názory některých rodičů, chtějící své děti dát na náboženství z toho důvodu, "aby se něčeho bály." Řada věřících začala odhlašovat tzv. Katolické noviny z důvodů jejich nekatolicity. Objevovaly se ale také výstupy z církve Římskokatolické a přestupy k jiným církvím. Po srpnu 1968 byli kněží i s biskupem plni neklidu a nejistot z příštích dnů.²⁵

Začátkem roku 1971 bylo hlavním úkolem církevní komise založit Mírové hnutí duchovenstva (*Pacem in terris*). Již koncem roku 1970 se v okrese našli tři duchovní ochotní jít příkladem. Nejprve se měla odehrát schůze začátkem ledna v Českých Budějovicích, poté na ONV Tábor a 19. ledna 1971 se měla konat ustavující schůze v Praze.²⁶

Začátkem sedmdesátých let opět došlo k poklesu žáků na výuce náboženství stejně jako se snížily počty účastníků bohoslužeb. Tento úbytek se však k neradosti církevních tajemníků příliš netýkal mládeže (19-25 let), spíše střední generace (30-40 let). Obzvláště masivní účast mladých byla na vánočních a velikonočních bohoslužbách. OCT hledal důvody návštěvnosti mládeže a došel k těmto úsměvným závěrům. „Chlapci tam jsou z recese nebo kvůli děvčatům. Děvčata proto, aby se předvedla v nových šatech. U mnohých je vidět, že nevědí, co mají při různých úkonech dělat.“²⁷ Je nebezpečí, že při

---

23 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 806, Přehled církevní situace na okrese Tábor, 2. 10. 1968.

24 Stejně jako bezprostředně po "únorových dnech 1948".

25 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 806, Přehled církevní situace na okrese Tábor, 2. 10. 1968.

26 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 806, Zpráva OCT.

27 To není nic zvláštního, při uvážení, že se jedná o generaci, která vyrůstala za nejtuzšího komunistického útlaku.

častých návštěvách může dojít k určitému ovlivnění myšlení mladého člověka. Kostelní prostředí i varhany citově mladého člověka ovlivňují. Pro některé mladé lidi je to důvod k navázání známosti, a tak by se celá věc mohla stát společenskou záležitostí mladých lidí. Je chyba, že mládežnické organizace neumějí zorganizovat akce, které by mladé lidi připoutaly.”²⁸

13.2 Odraz církevní politiky na farní úrovni

13.2.1 Katolická akce

18. června 1949 byla zahájena tzv. Katolická akce. Dvojice z řad katolíků obcházely i v Malšicích ostatní příslušníky katolické církve, aby podepsali prohlášení, že chtějí dohodu církve se státem a spojovaly to se souhlasem s Katolickou akcí. Až na několik výjimek podepsali všichni.²⁹

17. července 1949 přečetl během nedělní mše svaté administrátor František Lála list mládeži, který se odvolával na příslušný paragraf ústavy o svobodě projevu. V listě bylo protestováno proti Katolické akci a povzbuzováno v podpoře duchovních, kteří se staví záporně k této Katolické akci a setrvávají věrně při svém představeném, biskupu Hlouchovi.³⁰ P. Lála sám nepodepsal, ač později sděloval OCT kolísavé stanovisko. Ze zprávy církevního referenta ze srpna 1949 vyplynulo, že k podpisu Katolické akce bylo mezi duchovními v celém tábořském okrese získáno pět kněží.³¹

23. července 1949 se konala v tábořském hotelu Grand ustavující schůze okresní organizace Katolické akce. Organizaci zajišťovali: MNV, MAV a sekretariát lidové strany. Účastnilo se jí cca 200 lidí (katolíků). Předsedou byl zvolen Josef Smrž z Malšic,³² který se později stal také předsedou farní Katolické akce v Malšicích, která byla založena jako první v celém okrese. Stalo se tak 5. září 1949.³³ Zvolený předseda tehdy ve svém proslovu emotivně řečnil o lásce k vlasti a svaté církvi, které jsou pro přítomné věřící určující a o odklonu církevní hierarchie od „našeho lidu“. Vyvracel také teorii,

28 SOkA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 806, Zpráva o církevní politické situaci v okrese Tábor v roce 1970, s. 2.

29 Pamětní kniha městyse Malšice, s. 335.

30 SOkA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 241, Rozkaz KV NB Č.Budějovice čj. 65/2 ze dne 16. 7. 1949.

31 SOkA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 241, Zpráva o činnosti círk. refernta ONV ze 6.8.1949, ONV v Táboře.

32 SOkA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 241, Zpráva církevního tajemníka ze dne 25. 7. 1949.

33 SOkA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 241, Zpráva církevního tajemníka ze dne 8. 9. 1949.

že Katolická akce by byla hnutím rozkolným.³⁴

18. června 1949 byla zahájena tzv. Katolická akce. Dvojice z řad katolíků obcházeli i v Malšicích ostatní příslušníky katolické církve, aby podepsali prohlášení, že chtějí dohodu církve se státem a spojovali to se souhlasem s Katolickou akcí. Až na několik podepsali všichni.³⁵

17. července 1949 přečetl během nedělní mše svaté administrátor František Lála list mládeži, který se odvolával na příslušný paragraf ústavy o svobodě projevu. V listě bylo protestováno proti Katolické akci a povzbuzováno v podpoře duchovních, kteří se staví záporně k této Katolické akci a setrvávají věrně při svém představeném, biskupu Hlouchovi.³⁶ P. Lála sám nepodepsal, ač později sděloval OCT kolísavé stanovisko. Ze zprávy církevního referenta ze srpna 1949 vyplynulo, že k podpisu Katolické akce bylo mezi duchovními v celém tábořském okrese získáno pět kněží.³⁷

23. července 1949 se konala v tábořském hotelu Grand ustavující schůze okresní organizace Katolické akce. Organizaci zajišťovali: MNV, MAV a sekretariát lidové strany. Účastnilo se jí cca 200 lidí (katolíků). Předsedou byl zvolen Josef Smrž z Malšic,³⁸ který se později stal také předsedou farní Katolické akce v Malšicích, která byla založena jako první v celém okrese. Stalo se tak 5. září 1949.³⁹ Zvolený předseda tehdy ve svém proslovu emotivně řečnil o lásce k vlasti a svaté církvi, které jsou pro přítomné věřící určující a o odklonu církevní hierarchie od „našeho lidu“. Vyvracel také teorii, že Katolická akce by byla hnutím rozkolným.⁴⁰

13.2.2 Ohlasy na procesy

V roce 1950, po tzv. Čihošťském zázraku obcházel OCT kněze a za záminkou žádosti mírově laděného velikonočního kázání se snažil dozvědět, jak na ně tento zázrak a jiná „odhalení“ působí. Někteří kněží, jako např. P. Lála v Malšicích, byli z těchto událostí zmateni a jelikož OCT měl částečně jejich důvěru, byli nakloněni věřit jeho formě výkladu událostí. Lála se snažil OCT vysvětlit, že je pochopitelné, že Vatikán „drží

34 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Katolická akce č. kar. 241.

35 Pamětní kniha městyse Malšice, s. 335.

36 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 241, Rozkaz KV NB Č.Budějovice čj. 65/2 ze dne 16. 7. 1949.

37 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 241, Zpráva o činnosti círk. referenta ONV ze 6.8.1949, ONV v Táboře.

38 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 241, Zpráva církevního tajemníka ze dne 25. 7. 1949.

39 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 241, Zpráva církevního tajemníka ze dne 8. 9. 1949.

40 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Katolická akce č. kar. 241.

s kapitalismem“, neboť ideologicky je socialismus s náboženstvím neslučitelný. Od tohoto tématu se ho snažil OCT v rozmluvě odvést. Farář souhlasil s JZD, neboť jak dodává, sám pochází z chudých poměrů,⁴¹ ale pochybuje, že to lidé tak snadnou příjmou a „přestanou lpět na soukromém vlastnictví“. A obává se, že se to bez násilí neobejde.⁴²

21. dubna 1950 se v Malšicích jako i v jiných obcích okresu konala schůze, která měla za cíl vnést malšickým občanům jasno do procesu s představiteli řádů konajícího se 31. března až 4. dubna v Praze. Schůzi vedl předseda MNV Pán a schůze dle referenta Švece dopadla dobře. Ale Pán mluvil také o Lálovi a někdo z občanů vznesl jakousi náboženskou připomínku. A pravděpodobně se na to téma rozběhla diskuze. Ač byl předseda instruován v podobných případech diskuzi ukončit, tentokrát se tomu tak nestalo. O co přesně šlo, není ze zprávy patrné. Předsedovi Pánovi se dostalo výtky ze strany ONV a Lála se údajně při následné návštěvě OCT cítil dotčen a rozčilen.⁴³

V lednu 1951 probíhal mezi duchovními průzkum ohlasů na bratislavský proces s Vojtašákem, Buzalkou a Gojdičem. Lála dle slov OCT naprosto odsuzuje jednání církevních slovenských hodnostářů. „Jeden proces následuje za druhým a všechny špionážního zabarvení.“ Lála se mu zdál být z toho trochu stísněn. OCT se zdá, že když se jedná o slovenské hodnostáře, berou naši kněží přísnější metr na posuzování procesů s nimi než na posuzování pražských procesů. Na vesnicích i ve městech lidé procesy údajně odsuzovali, ale vesničany nezajímaly tolik, jako městské dělníky. Důvodem může být také fakt, že většina dělníků největší tábořské továrny Kovosvit byli Slováci. Mezi mládeží téma procesů prý zaniká kvůli tématu sjezdu Obránců míru.

Podle OCT si na základě procesů zvláště mladí katoličtí duchovní jako např. Lála uvědomují, že nemají na vybranou. „Buď se zrádnou hierarchií nebo s lidem.“ „Rozhodně se s nimi lépe spolupracuje.“ „Po každém procesu je vidět změknutí reakčních kněží.“ Stejně tak se prý po procesech zlepšila spolupráce věřících zemědělců s lidosprávou⁴⁴

Po Babické aféře⁴⁵ v červenci 1951 se i kněží tábořského okresu na své pravidelné měsíční schůzi distancovali⁴⁶ od chování svých kněžských spolubratří P. Drboly a P. Pařila.⁴⁷

41 Církevní tajemníci si vybírali právě takové kněze, neboť u nich byla větší naděje, že pochopí a přijmou snadněji myšlenku socialismu.

42 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Stížnosti č. kar. 806, Pokyny KNV v Českých Budějovicích církevnímu oddělení ONV v Táboře ze dne 17. 9. 1951.

43 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 241, Úhrnné hlášení OCT 26. 1. 1950.

44 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 241, Průzkum ohlasu na proces v Bratislavě, 20. 1. 1951.

45 Jednalo se o nespravedlivé odsouzení k trestu smrti několika kněží v aféře připravené StB. Blíže např. Vaško Václav: Dům na skále 2. Církev bojující 1950 – květen 1960, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 2007, s. 374 - 400.

46 Vůči obviněným kněžím se zpočátku vymezili i biskupové z neznalosti faktů.

47 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Rezoluce kněží č. kart. 139, Usnesení duchovních římskokatolické církve

13.2.3 Vztah faráře a obce

Začátkem února 1951 probíhal v Malšicích týden vzorné práce. Schůze však v té době příliš navštěvované nebyly. Ani Lála se jich nezúčastnit. MNV ho zval na každou schůzi i na hovory s občany, neboť jeho přítomnost by jim dle jejich slov prospěla. Lála však k jejich lítosti nedorazil, ani je žádným způsobem nepodpořil.⁴⁸

Dle politického průzkumu z 22. 8. 1951 nastalo v některých místech okresu zlepšení poměrů díky vybudování nových závodů a tím nastalo i podstatné zlepšení v rozhledu obyvatelstva. Některé odlehlé obce však zůstávají stále zaostalé, zvláště kde nejsou průmyslový dělníci a tam je pak vliv duchovních na věřící značný. Malšice mezi tyto obce rozhodně nepatřily, neboť zde již dávno existovala Chirana a Pila, tzn. dva velké průmyslové podniky zaměstnávající řadu dělníků.

V roce 1952 byly podle vládního rozhodnutí ke dni 1. ledna i malšickému farnímu úřadu odňaty matriky (křestní, oddaných a zemřelých) a předány matričnímu oddělení Místních národních výborů. Od toho dne vedl farní úřad pouze matriky církevní.⁴⁹

13.2.4 Vztah faráře a OCT

Kněží také dostávali od OCT „vzdělávací literaturu“. Např. P. Lála si chválil knihu Velké spiknutí a již se těšil na další dílo, které mu „...odhalí mezinárodní a vnitřně politické věci, o kterých dříve nevěděl“.⁵⁰ Lála také připouští, že proces s představiteli řádů byl pravdivý. Usuzuje tak z toho, že sám již dříve věděl o ne zcela korektní volbě Jarolímka.⁵¹

Duchovní byli OCT sledování zejména v době poutí a nekatolící duchovní v období husitských oslav na Tábořsku.⁵²

V listopadu 1953 připravovala církevní komise neděli s tématem míru. Kněží byli instruováni, aby kázali o míru. P. Soukup, který už v té době v Malšicích působil, se v kázání o ničem nezmínil, kázal místo toho o Františku Xaverském. Na bohoslužbě bylo v Malšicích tehdy asi 50 dospělých a 15 dětí.⁵³

---

v okrese Tábor a zpráva SÚC v Praze.

48 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 241, Situační zpráva od 1. do 15. 2. 1951.

49 Kronika farní osady Malšické od r. 1935, s. 35.

50 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 241, Rozmluva z 3. 4. 1950.

51 Jarolímka ustanovil biskup Hlouch svým tajným generálním vikářem v době, kdy jím byl oficiálně dosazen Buchta.

52 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 806, Situační zpráva za období květen – červenec 1955 okresu Tábor.

53 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 241, Hlášení o „Mírové adventní neděli“ 29. listopadu, 30. 11. 1953.

14 Náboženský život ve farnosti

14.1 Neradostný stav

V dnešní době je malšická farnost ve svých náboženských projevech spíše neživá nežli živá. Poměry se proti posledním létům za komunistické diktatury poněkud zlepšily, přesto však zůstávají hluboko pod průměrem životnosti okolních farností. Počet pravidelných návštěvníků nedělních bohoslužeb se sice o několik kusů zvýšil, stejně jako se zde nově objevily děti a střední generace, ale i to je odvislé od toho, jaký kněz zde zrovna administruje. V extrémně pozitivním případě kněze počet návštěvníků i dětí naroste, ale po jeho odchodu se opět sníží na původní počet. Většina návštěvníků je navíc z přífařených obcí nikoli přímo z Malšic. Oproti létům totality je možné bez překážek pravidelně udělovat křty, oddávat, podávat první svatá přijímání, eventuálně biřmovat. Nic z toho se však nekoná, neboť není komu. Existuje zde jedna mimo kostelní činnost a tou je organizovaný zájezd na pout' na známé poutní místo Lomec u Vodňan. Výjimečně i někam jinam. V podstatě jde o možnost starších farníků (farnic) se sejít a společně se někam podívat. Zda je příčinnou neutěšeného stavu náboženského života ve farnosti často slabá úroveň zde administrujících kněží nebo zda se jedná ještě o jiné příčiny, je otázkou, kterou se snaží zodpovědět celá tato práce. Ale v této kapitole se můžeme podívat na to, že podobný problém s vlašností malšické farnosti, zde existoval i v dobách dávno minulých...

Na to, že malšická farnost nežila příliš z víry ani v dobách dřívějších, poukazuje zápis P. Lály ve farní kronice v době, kdy se zde stal farním administrátorem po přeloženém P. Brabečkoví, který byl v Malšicích farářem dlouhá léta před ním¹. P. Lála uvádí, že za dobu, co zde působí, se náboženské poměry poněkud zlepšily, lid že začal chápat poslání katolické církve a dle něho se to projevilo v účasti na svatopostních duchovních obnovách a v návštěvnosti nedělních bohoslužeb. P. Lála končí přáním: „Dej Bůh, aby již jednou se tato farnost probudila z náboženského spánku do plodného života z víry!“² Zdá se dnes, z odstupu šedesáti let, že se toto přání P. Lálovi asi nesplnilo, neboť i dnes poznamenává, že „...v Malšicích to bylo špatné vždy, bez ohledu na politiku...“³

---

1 Tzn. v roce 1946.

2 Kronika farní osady Malšické od r. 1935, s. 31.

3 Z vyprávění P. Františka Lály, 13. 12. 2007.

Podobný povzdech lze zaslechnout i v básni faráře ze Stádlce, P. Tomana⁴, kterou Malšicím věnoval a je také zapsána ve farní kronice.⁵ V ní je možno pocítit i onen pocit sounáležitosti s místní husitskou historií, která jako by přes mnohé generace působila, byť již jen na hladině pocitů, do těchto dob.⁶

Také P. Soukup si v kronice poznamenal, že „...za dobu jeho administratury (1953 – 1955) se jeví náboženský stav farnosti jako velmi smutný.” Ve farnosti žilo asi 2800 katolíků, ale účast na nedělních a svátečních mších svatých byla velmi malá. V době velikonoční v roce 1955 přistoupilo ke svátostem 148 dospělých a 121 dětí.⁷ V tomto roce zaznamenal OCT návštěvy kostelů v celém okrese v nezměněném rozsahu, pouze v místech s JZD klesala návštěvnost v době špičkových prací.⁸

14.2 Jaká byla doba a jací byli lidé

Do kostela chodilo v Malšicích vždy více lidí z okolních obcí než ze samotných Malšic. Do konce padesátých let chodili např. jenom z Dudova do kostela na Velký pátek lidé z každého stavení. Obzvláště ještě za P. Lály chodilo hodně lidí. P. Soukup nebyl velký kazatel, svou mši velmi prožíval a trvala déle než bývalo obvyklé.⁹ Byl na rozdíl od svého předchůdce P. Lály dost neprůbojný, držel se zpátky. P. Lála byl spíše veselý, společenský, pohyboval se mezi mládeží, tancoval.¹⁰ Hodně lidí se v té době hlásilo k Československé církvi husitské.¹¹

V Malšicích bývalo hodně spolků ještě po válce. Ochotníci zde působili až do roku 1950. Také sbor dobrovolných hasičů zde působil velmi dlouho.¹²

Kolem roku 1950 charakterizoval OCT malšickou farnost takto: „Farnost zdejší je převážně složena z drobných a středních zemědělců vyznání římsko-katolického, pokroková. Katolíků je ve farnosti 2 880, z toho aktivně věřících, podle rozmluvy s farářem, asi polovina. Strana KSČ i masové složky jsou zde aktivní a to se projevuje i v tom, že je zde JZD ve III. typu a má dobré výsledky. V Malšicích je znatelný vývoj v socializaci vesnice. Národně socialistická strana a strana lidová v Malšicích není.”¹³

4 Farnost na protějším břehu Lužnice.

5 Viz přílohy.

6 Báseň viz příloha.

7 Kronika farní osady Malšické od r. 1935, s. 43.

8 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 806, Zpráva OCT z 30. 6. 1956.

9 Božena Bártová, farnice z Dudova, 5. 9. 2007.

10 Z vyprávění manželů Houdkových, sudoměřických farníků, 10. 10. 2007.

11 Božena Bártová, farnice z Dudova.

12 Malšická farnice paní Horažďovská, 14. 1. 2008.

13 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Duchovní - seznamy, charakteristika č. kart. 242, Posudek na Lálu Františka, s. 8.

Lidé se rádi vyhýbali konfliktům s KSČ a proto také přestali chodit do kostela. "Lidé byli v tomto přizpůsobiví." Když chtěli dát děti na náboženství, hrozili jim ve škole, že se nedostanou nikam na studia, a tak je na náboženství nedali.¹⁴ Jeden malšický občan, který byl „u tajných“, sedával každou neděli na náměstí a registroval, kdo jde do kostela. Parodií se může zdát fakt, že jeho paní se stala druhou mámou¹⁵ malšického novokněze P. Černého, a proto byl právě z jejich domu vypraven slavnostní průvod do kostela u příležitosti jeho primice. V Malšicích, dle vyprávění, "byli nohsledi tak ob číslo popisné." Jiná malšická uvědomělá občanka, která vedla promítání v místním kině na náměstí blízko kostela, promítala filmy právě v době mše, a děti tak chodily raději do kina než do kostela.¹⁶

OCT viděl malšickou farnost v roce 1953 takto: „Jest zde věřící lid, bez zvláštní fanatičnosti a bigotnosti. Celkem pokrokoví občané, na které neměl kostel zvláštní vliv ani v minulosti. Také sem šli většinou kněží lidovější, ne náboženští a političtí fanatici. Malšicko je nejpokrokovějším úsekem na okrese na cestě vesnice k socialismu. Také proto, že má nejvíce založených JZD a sice více než v polovině obcí.“¹⁷ Soukromě hospodařit zde nakonec zůstala pouze jedna rodina.¹⁸

Pravdou bylo, že zde pracovalo hodně dělníků, existovaly tu podniky Chirana a Pila a proto "to zde bylo nábožensky vlašné". V roce 1920 zde vznikla ČCH. "Ten se dal, já se taky dám..." Významná část věřících šla od Římskokatolické církve k Československé. Bylo známo, že za první republiky byla ČCH v táborském okrese nejsilnější právě v Malšicích a v Chotovinách. "Ale mezi dětmi řevnivost vůči náboženskému vyznání nebyla." Po roce 1948 už však členové ČCH nepřibývali, spíše ubývali.¹⁹ V roce 1971, za působení P. Soukupa, docházelo v malšické farnosti naopak k návratům z ČCH do církve Římskokatolické.²⁰

Jak vypadal stav věřících právě v Malšicích se ze zpráv OCT moc nedovíme, ale můžeme na ně vztáhnout jeho charakteristiku religiozity v celém okrese. OCT srovnává rok 1954 s obdobím první republiky, oproti kterému se religiozita značně zmenšila, i když matrikově je většina obyvatel členy církví. Ale návštěvy bohoslužeb jsou asi o 50 % menší, poutě podle OCT téměř úplně ztratily svůj náboženský význam a jako zbývající „problém“ zůstávají Vzkříšení, Boží Tělo a samozřejmě Vánoce. Proč přichází o Vánocích do kostela

14 Malšická farnice paní Horažďovská, 14. 1. 2008.

15 Po smrti jeho rodné matky.

16 Malšická farnice paní Horažďovská, 14. 1. 2008.

17 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 241, Průzkum v okrese Tábor, str. 3.

18 Malšická farnice paní Horažďovská, 14. 1. 2008.

19 Tamtéž.

20 Archiv biskupství českobudějovického, nerozříděno.

i ti, kteří si během roku „ani nevzpomenou“, si vysvětluje OCT „tajemným kouzlem Vánoc“ a zvědavostí vidět jesličky. „Setrvačnost, zvyky a zvědavost – to jsou hlavní příčiny.“ Bez zajímavosti není ani návrh OCT způsobu nápravy tohoto stavu. OCT navrhuje v inkriminovanou dobu zaměřit osvětovou a mládežnickou práci tak, aby především mládeže byla odpoutána od kostela. V rámci Velikonoc navrhuje akci Mládež vítá jaro s různými kulturními soutěžemi a sportem. V období Božího Těla navrhuje okresní či krajevé závody, pionýrské výlety apod., o Vánocích zase lyžařské závody a ve větším rozsahu vítání Dědy Mráze a dále navrhuje pro dospělé nějaké radostné kulturní podniky jako operety, estrády, činohry, kterým by dali přednost. A samozřejmě tyto akce pořádat v období Vánoc nikoli až na Silvestra. Poutě se dle OCT drží spíše jako slavnost na vesnici než jako vyjádření náboženského zanícení. Na celém okrese byl v roce 1954 snížen počet výstupů z církve,²¹ pouze v Malšicích je duben 1954 zaznamenán ve výstupech jako úspěšný (16 osob).²²

14.3 Poutě a jiné náboženské slavnosti a události

30. června 1946 se konala pouť malšické farnosti na Svatou Horu a 21. září 1947 na Křemešník. 15. srpna 1947 šlo z Malšic velké procesí do Klokot, kde se ten den konává slavná pouť k Nanebevzetí Panny Marie.²³ Také v Malšicích se 7. září 1947 sloužilo Te Deum na poděkování za zvolení nového biskupa, Josefa Hloucha. 7. prosince 1947 došlo k zasvěcení farnosti blahoslavené Panně Marii. Po celý květen roku 1948 se konaly v kostele májové pobožnosti. 8. srpna 1948 se vypravila malšická farnost spolu se svým pastýřem F. Lálou na pašijové hry do Hořic.²⁴ Tehdy se prý k pouti přidali i příslušníci ČCH. Dle pamětníků se ještě roku 1948 konaly krásné pěší poutě do Klokot vedené P. Lálou.²⁵

P. Lála také vzpomíná, jak v Malšicích založili ochotnický spolek, jehož byl místopředsedou. „Dařilo se nám, neboť to v té době také byla móda. Měli jsme hodně členů. Hráli jsme např. operety, ale brzy náš spolek zakázali. Cokoli jsme začali, zakázali.“²⁶

29. srpna 1948 bylo v kostele čteno memorandum čs. biskupů čs. vládě a 20. září se konala

21 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 241, Příčiny religiozity v okrese Tábor z 9. 10. 1954.

22 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 241, Situační zprávy od 1. do 15. 4. 1954 v okrese Tábor.

23 Malšická farnice paní Horažďovská, 14. 1. 2008.

24 SOKA Tábor, Ordo divinorum 1. 6. 1935 – 1952, č. knihy 25.

25 Malšická farnice paní Horažďovská, 14. 1. 2008.

26 Z vyprávění P. Františka Lály, 13. 12. 2007.

smuteční bohoslužba za zemřelého Dr. Edvarda Beneše.

2. února 1949 na svátek svatého Blažeje byly při mši svaté svíce a na závěr se šlo v průvodu kolem kostela. Od 1. do 3. dubna 1948 proběhla v Malšicích svatopostní duchovní obnova a během celého postu se vedly křížové cesty. V roce 1950 se konala duchovní obnova již jen jednodenní. Na květnou neděli toho roku se pořádal průvod s ratolestmi pouze kolem kostela. Celý květen 1950 probíhaly májové pobožnosti. 28. května na Hod Boží svatodušní šly školní děti k prvnímu svatému přijímání. Na 11. června 1950 byl naplánován průvod na slavnost Božího těla.²⁷ Tehdy, vzpomíná P. Lála, přišel za ním kostelník, že u školy stojí dvě auta ... „...zvědavci - však vy víte...“. P. Lála si řekl, „...no co, děláme to podle schválených směrnic...děj se vůle Boží.“ Naštěstí se tehdy nic nestalo a „zvědavci“ zase odjeli.²⁸ Od 16. do 18. března roku 1951 proběhla v Malšicích duchovní obnova, kterou dával P. Štemberk, P. Pítra a P. Zdeněk. 13. května 1951 se opět slavilo první svaté přijímání dětí, stejně tak i 1. června 1952.²⁹

V roce 1953 dělaly „velkou hlavu“ OCT májové pobožnosti. A jako by nebylo dost na tom, že v kostele se při nich zvýšil počet návštěvníků především o mladé, ještě se v některých obcích konaly májové pobožnosti bez přítomnosti kněze z vlastní iniciativy věřících, především sedláků. Konaly se pod širým nebem u kapličky, např. v Dobřejicích. Zde si ženy řekly, že když není v Malšicích trvale přítomen kněz, budou obden dělat v obci májovou. Když zasáhl OCT, slíbily, že příště se nejprve dohodnou s farářem. Ale je pravděpodobné, že P. Soukup o májových v Dobřejicích věděl již dříve. V situační zprávě proto OCT navrhuje pro příští rok na květen více akcí pro mládež, které by ji zaujaly a nahradily májové pobožnosti a také osvětové akce na vesnicích v rámci dnů osvobození a vděku sovětské armádě.³⁰

V roce 1953 pozval P. Soukup na poutní slavnost k výpomoci P. Brabečka z Černovic, P. Lálu z Bílé Hůrky a P. Pirného. OCT však výpomoc těchto kněží neschválil, a proto musel slavnost sloužit P. Soukup sám.³¹ V tomto roce povolil ONV konání průvodu na slavnost Božího těla pouze kolem kostela nikoli po náměstí jako dříve. „Z důvodů bezpečnostních a zdravotních.“³²

Vzkříšení v Malšicích se v roce 1954 dle zpráv OCT slavilo průvodem v užším okruhu

27 SokA Tábor, Ordo divinorum 1. 6. 1935 – 1952, č. knihy 25.

28 Z vyprávění P. Františka Lály, 13. 12. 2007.

29 SokA Tábor, Ordo divinorum 1. 6. 1935 – 1952, č. knihy 25.

30 SokA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 241, Situační zpráva za květen 1953, 29. 5. 1953.

31 Tamtéž.

32 SokA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní akce, slavnosti č. kar. 244, dopis ONV v Táboře FÚ v Malšicích, 29. 5. 1953.

a v oknech všech domů na náměstí svítily svíčky.³³

V roce 1955 přeložil P. Soukup konání slavnosti Božího těla na večerní 18. hodinu, neboť ten den se konaly v místě oslavy mezinárodního Dne dětí a v tento čas již byly oslavy ukončeny a děti se i s rodiči mohly zúčastnit bohoslužby. Tato změna mu byla OCT významně vytknuta. V okrese však nebyl jediným knězem, kterému by se nepodařilo skloubit oslavy Dne dětí s oslavou Božího těla.³⁴ V Malšicích se této podvečerní oslavy zúčastnilo asi 350 věřících, z toho asi 130 dětí a 175 žen. V jiných farnostech okresu se slavnosti Božího těla v tento den zúčastnilo průměrně asi 150 věřících.³⁵ Tento pokles způsobily pravděpodobně oslavy dětského dne, jak to bylo z kraje zamýšleno.

Slavnosti Božího těla se v roce 1956 v celém okrese zúčastnilo asi 600 - 800 dětí. Dle sledování OCT se na tomto sníženém počtu podílely oslavy Mezinárodního dne dětí.³⁶

14.4 Sdružení katolické mládeže

V Malšicích existovalo v roce 1947 Sdružení katolické mládeže, které se scházelo na faře. Tento holý fakt byl k nalezení i v archivu a potvrdil ho i tehdejší administrátor P. Lála. Ale nebylo přesně zjištěno, kdy byla činnost sdružení ukončena. P. Lála říká, že proběhla pouze ustavující schůze a jeden místní učitel, člen KSČ jim „dopomohl“ ke zrušení.³⁷ Můžeme předpokládat, že se tak stalo nejdříve po Únoru 1948, v době, kdy byly rušeny všechny spolky. Dle vzpomínek pamětnice v něm bylo v době zrušení asi 10 lidí, kteří pak byli nuceni vstoupit do SSM.³⁸

V březnu roku 1948 si ohledně Sdružení katolické mládeže stěžuje na biskupskou konzistoř v Českých Budějovicích na P. Lálu i MNV. „Administrátor Lála je jedním z hlavních inspirátorů v místě při pokusu o rozbití SČM a z vystouplých členů založil Spolek katolické mládeže. Jak ukázalo vyšetřování vedené státní bezpečností, nepěstovali členové spolku katolické mládeže v Malšicích charitu, ale přestupovali stanovy a byli součástí politické strany.“ Také kvůli tomu a kvůli jiným skutečnostem žádal tehdy MNV, aby byl P. Lála přeložen na jiné místo, neboť „...se svým chováním stal politicky nespolehlivým.“³⁹

33 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 241, Informace o vzkříšení z 20. 4. 1954.

34 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 806, Situační zpráva za období květen – červenec 1955 okresu Tábor.

35 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 806, Průběh Božího těla v okrese Tábor, 14. 6. 1955.

36 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 806, Zpráva OCT z 30. 6. 1956.

37 Z vyprávění P. Františka Lály, 13. 12. 2007.

38 Malšická farnice paní Horažďovská, 14. 1. 2008.

39 Archiv biskupství českobudějovického, neroztříděno, Stížnost na administrátora F. Lálu, ze dne 25. 3. 1948. Viz přílohy.

Ve svazku Náboženské spolky je možno v roce 1956⁴⁰ nalézt hlášení Krajskému národnímu výboru v ČB, že v Malšicích existuje skupina Sdružení katolické mládeže, ale že žádnou činnost nevyvíjí a takovéto skupiny je možno likvidovat, neboť jejich činnost nemůže být ku prospěchu lidově demokratickému režimu.⁴¹

14.5 Nové kostelní sochy

9. září 1951, ve výroční den posvěcení chrámu, se v Malšicích konala velká církevní slavnost, při které byly posvěceny nové kostelní sochy sv. Tadeáše a sv. Antonína Paduánského. Obzvláště socha sv. Tadeáše vzrušila OCT neboť „...veřejnost zná tohoto svatého z případu Babic...“ Den před připravovanou slavností navštívil proto OCT P. Lálu. Na otázku, proč si vybral právě Tadeáše, mu Lála rozčileně odpověděl: „Mám ho objednaného už od konce května, to jsem ještě nic o Babicích nevěděl. Co s ním mám teď dělat?“ Poté se církevnímu tajemníkovi zaručil, že pobožnost i svěcení bude čistě církevní bez jakéhokoli náznaku.

Kostel byl téměř plný a ke spokojenosti OCT skutečně nebylo řečeno nic „závadného“.⁴² Slavnostní mši svatou celebroidl P. Benhák, administrátor z Bechyně, asistoval mu P. Pitra, farář ze Sudoměric a kázal při ní P. Šternberk z Chrášťan. Přítomni byli i místní bohoslovci Václav Černý a Zdeněk Váňa. Ředitel kůru p. Pícha se svým chrámovým sborem provedl latinskou mši svatou ke cti Nejsvětější Trojice. Na závěr mše svaté byl zapěn chvalozpěv Te Deum a chorál svatého Václava. Sochy byly zakoupeny z darů a sbírky věřících. Pro sochy bylo těžké najít v kostele místo, proto byla z řady lavic na každé straně proti postranním pilířům vyňata jedna lavice a tam byla každá socha umístěna. Přípravy na slavnostní den trvaly celé měsíce. Celá slavnost byla tak mohutná, že zatlačila zcela do pozadí i místní slavnost dožínek probíhající na náměstí před kostelem. P. Lála v kronice doufá, že oba světci budou orodovat za zdejší farnost, „...která ve své náboženské lhostejnosti tolik milosti Boží potřebuje!“⁴³

14.6 Primice P. Václava Černého a nespokojenost OCT

P. Soukup si udělal u OCT „špatné oko“, když povolenou primici P. Černého roku 1955 uspořádal jako velkolepou slavnost s průvodem od domu paní Švecové, která v posledních letech o Václava Černého pečovala, až do kostela. Tzn. přes celé náměstí. Během průvodu

40 V té době již mohlo existovat nanejvýš papírově, ve skutečnosti dávno neexistovalo.

41 SOKA Tábor, Náboženské spolky, č. knihy 73.

42 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 241, Situační zpráva za měsíc září, 29. 9. 1951.

43 Kronika farní osady Malšické od r. 1935, s. 39.

si vyžádal, aby místní rozhlas přestal na deset minut vysílat reportáž z 1. celostátní spartakiády. To vše a také snaha pořádat poutní mši svatou v Oboře, obci blízké Tábora, když do Tábora přijel prezident republiky, vedlo k jeho pozvání na konzistoř k pohovoru. OCT měl velký zájem, aby správu Malšické farnosti převzal jiný kněz, spadající do tábořského okresu, neboť Soukup sídelně patřil pod okres Týn nad Vltavou a tedy i pod tamního OCT. Tábořský OCT si sliboval od výměny, že na duchovního z vlastního okresu by lépe mohl.⁴⁴ Není také zcela jasné, proč došlo v roce 1955 k výměně duchovních v malšické farnosti a místo Soukupa sem byl dosazen Kostelecký z Tábora. Tato touha OCT nastiňuje jeden z možných důvodů.

14.7 Klokotská pouť roku 1968

Dne 16. srpna 1968 se konala v blízkém poutním místě Klokoty u Tábora významná každoroční pouť. V tomto roce však mnohem významnější než dříve i vzhledem k přítomnosti biskupa Hloucha, díky čemuž se stala velkou manifestací. Tamní duchovní správce, P. Žitný, rozeslal po celém vikariátu, možná i diecézi, dopisy ostatním duchovním s prosbou, aby upozornili věřící na slavnou pouť v Klokotech, kde promluví otec biskup. Žitný nechal natisknout i velké plakáty zvoucí na klokotskou pouť s návštěvou otce biskupa. Biskupa na Klokotech přivítal předseda MNV, předseda svazu 231⁴⁵ a místní obec baráčníků, která jej uvítala chlebem a solí. Biskup hovořil k lidem z pódia umístěného u postranního vchodu do klášterního objektu. Hovořil do mikrofону, ale ampliony nebyly dobře umístěny, takže slyšitelnost nebyla dobrá. Během jeho proslovu se navíc dvakrát přehnala dešťová přeháňka. V minulých letech bývalo na této pouti účastno 3,5 - 4 tisíce lidí. Tento rok to bylo přes nejisté počasí asi 10 tisíc věřících. Přijelo i několik autobusů až z Moravy.⁴⁶

---

44 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 806, Situační zpráva za období květen – červenec 1955 okresu Tábor.

45 Jednalo se o klub politických vězňů z padesátých let odsouzených na základě zákona 231/48 Sb.

46 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 806, Zpráva o pouti na Klokotech, rok 1968.

15 Československá církev husitská

Československá církev se v Malšicích etablovala za první republiky jako všude jinde. I zde došlo k mnoha přestupům z Římskokatolické církve do Československé. Jelikož zde však byl pouze jeden kostel a jeho farář byl stále římskokatolického vyznání, neměli tzv. Čechoslováci, kde sloužit své bohoslužby. Proto již roku 1926 žádala Rada starších církve československé farní úřad v Malšicích o spoluužívání kostela v Malšicích, aby v něm mohli u bočního oltáře sloužit bohoslužbu.¹ A zdá se, že jejich prosbě bylo v té době vyhověno. Také náhrobek s kalichem v kostele tuto dobu připomíná, neboť pod ním jsou údajně pohřbeni právě příslušníci Československé církve.

V šedesátých letech se zdá, že již ČCH své bohoslužby v kostele nepořádala, neboť v říjnu 1962 vybídli církevní referent Sezima z ONV Tábor administrátora malšické farnosti Ladislava Soukupa, aby uzavřel s církví Československou nájemní smlouvu o propůjčení farní místnosti pro kancelář a bohoslužby této církve.² Za touto vybídka stála kazatelka ČCH, Libuše Skořepová, která v Malšicích působila a protože neměli místnost, kde by se mohli scházet (adaptace stodoly na modlitebnu jim nebyla povolena), snažila se získat místnost pomocí MNV. To se jí nepodařilo, naopak dostala výpověď z podnájem a byla právě řízením OCT ubytována na římskokatolické faře, kde později jednu z místností bytu upravila na modlitebnu.³

Větší zájem než o Malšice měla Skořepová asi o farnost Chýnov, kde také sloužila a kde se scházelo asi jednou tolik věřících, tzn.. 25-30, kdežto v Malšicích pouze 15-18.⁴ Malšická československá farnost měla v roce 1962 sice asi 300 věřících, ale zahrnovala také Sezimovo Ústí a Planou nad Lužnicí.⁵

Náboženství na škole v Malšicích, ve Skrýchově a ve Slapech vyučovala Skořepová již v roce 1953⁶, ale biblické hodiny s mládeží pořádala naposledy v roce 1960. Školní děti bohoslužby moc nenavštěvovaly, spíše mladší děti v doprovodu babiček.⁷ P. Lála poznamenává, že Skořepová sem dojížděla z Tábora především na pohřby členů církve

1 SOKA Tábor, fond Farní úřad Malšice, č. kar. 1, Žádost Rady starších ze dne 21. 9.1926.

2 Pamětní kniha městyse Malšice, s. 462.

3 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 806. Zpráva o církvích – politická situace v okrese Tábor, 4. 2. 1963.

4 Tamtéž.

5 Tyto dvě obce k malšické římskokatolické farnosti nepatří.

6 SOKA Tábor, fond Farní úřad Malšice, č. kar. 242, Překádrování nekatolických učitelů náboženství, 29. 8. 1953.

7 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 806. Zpráva o církvích – politická situace v okrese Tábor, 4. 2. 1963.

a tak dvakrát ročně zde konala i bohoslužby. Mezitím Čechoslováci chodili na římskokatolické bohoslužby.⁸

Problémy s bohoslužebnou místností se dořešily až v době nedávné, kdy církvi jedna její členka odkázala svůj domek, ve kterém se dodnes schází. Aktivních věřících je dnes však v Malšicích hrstka, většina jich má vyznání československé pouze v křestním listě.

---

⁸ P. František Lála, 13. 12. 2007.

16 Konflikty mezi obcí a církví

Dle zpráv OCT byly poměry mezi farnostmi a MNV ve většině obcí v souladu až na výjimku Malšice, kde docházelo často ke střetání administrátora F. Lály s orgány MNV či s vedením školy. Vinu viděl OCT na obou stranách, neboť „obě strany nejednají uvážlivě.“¹ Faktem bylo, že vedení školy i MNV měli z větší části v rukách komunisté již před Únorem a na biskupství bylo známo, že MNV Malšice vyvolává konflikty s církví, kde to jen jde. Také nebylo tajemstvím, že z Malšic má být vzorová socialistická vesnice, kde je přítomnost faráře a církevního života nežádoucí.

16.1 Účast dětí na bohoslužbách v době školního vyučování

Koncem roku 1947, kdy se, dle slov kronikáře, „reakce připravovala na návrat starých časů“, se rozhořel spor mezi ředitelstvím malšické školy a P. Lálou o uvolnění dětí na bohoslužby během školního vyučování. 8. prosince Lála psal do školy žádost, aby bylo dětem dovoleno účastnit se bohoslužeb. Jelikož nedošlo ke kladné odezvě, opětovně svou žádost 19. prosince, kde uváděl i zákony, které ho v jeho snažení podporovali a kde připojil 71 lístků se souhlasem rodičů, že mají být děti 6. ledna, tj. na slavnost Tří králů, v kostele na bohoslužbě. Došlo k malému boji o platnost řádu školního a vyučovacího a jeho průběh ukázal podle pohledu místního kronikáře dvě věci. „Jednak, jak jsou úřady prolezlé reakcí, která táhne za jeden provaz a za druhé, jak našemu lidu jsou církevní záležitosti dokonale lhostejny.“² Podle kronikáře „...řád školní a vyučovací připouští účast dětí na náboženských úkonech v době vyučování jen z mimořádných důvodů jako je biřmování nebo konfirmace. Hájit zásady školních řádů je povinnost školních úřadů, avšak okresní školní úřad v Táboře, ačkoli se o požadavku farních úřadů dozvěděl včas, nejen ho neodmítl, ale dokonce prostřednictvím tajemníka ráno 6. ledna po telefonu vzkázal, že podle článku v Národním osvobození řídící učitel děti do kostela pustit musí.“ (Také se malšickým komunistům nelíbilo, že jim z okresního školního výboru nezatelefonovali, když 25. února 1948 Rolf vyhlásil všeobecnou stávku.) Měšťanka nakonec do kostela šla, obecná škola nešla. Kronikář se chlubí, že kvůli kostelu nevynechal v obecné škole vyučování ani jeden žák. „A nikdo z rodičů, ani z těch 71, slovem neprotestoval. Záležitost církve není záležitost našeho lidu. Jak se vyjádřila jedna stařenka katolička,³ když přivedla

1 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 241, Situační zpráva za měsíc únor, 3. 3. 1952.

2 Pamětní kniha městyse Malšice, s. 303.

3 To musela být velmi „uvědomělá“ katolička...

v poledne dítě do hostince na polévku: „A dyť to ani nepatří, tahat děti do kostela místo do školy.““⁴

16.2 Nájemní byty na faře

V roce 1948 došlo na řešení dalšího problému, který se táhl již delší dobu. Šlo o ubytování jednoho malšického občana, kterého vzal P. Lála před Vánoce do bytu na faře, ale dle slov kronikáře předstíral, že se jedná jen o dočasný přístřešek a skladiště. Tak to totiž formulovalo předúnorové MNV, které ale bylo po Únoru personálně vyměněno a dotyčnému občanu změnilo „dočasný přístřešek“ za řádný byt. To ovšem bylo ze strany faráře pojato jako porušování náboženské svobody a podal o tom hlášení na konzistoř. Dle slov kronikáře nepravdivé, neboť MNV nezabral samovolně farářův služební byt, kancelář a jiné místnosti potřebné k výkonu zaměstnání, ani byt rezervovaný příslušníkům řehole nebo kongregace. Využil šest prázdných obytných místností v prvním patře, které bylo celé nepoužívané. Toto využití bylo v souladu s bytovým zákonem č. 163. „Nešlo o samovolný zásah, neboť tomu zásahu předcházelo faktické provedení ze strany administrátora Františka Lály. Znovuuprázdňení šesti místností by mezi občanstvem v dnešní těžké bytové situaci vyvolalo rozhořčení. Otázka náboženské svobody bude předložena k rozhodnutí ústřednímu akčnímu výboru NF v Praze.“ Jak uvedl kronikář, „MNV věděl, že náboženská svoboda zůstane neporušena, i když celé první patro fary v Malšicích bude obsazeno nájemníky.“ Odpověď ÚAV NF Konzistoři v archivu nalezena nebyla, ale druhý rok vzal administrátor Lála na faru, podle kronikář bez připomínek, ještě jednoho nájemníka, traktoristu JZD s rodinou.⁵

Problémy, kdy MNV svévolně ubytovával na faře nájemníky, pokračovaly i v pozdějších letech, kdy již navíc na faře farář nebydlel. V roce 1954 byla uzavřena nájemní smlouva s Růženou Bohmovou. Za pronajatou místnost platila 10 Kčs měsíčně a dle nájemní smlouvy měla za povinnost umývat chodbu v přízemí jednou za tři týdny, chodbu v patře a schodiště jednou za dva týdny a obden je zamést. Za stejných podmínek byly pronajaty dvě místnosti Ladislavu Hákovu a jedna místnost Marii Lutovské⁶. Ta byla nájemkyní přízemí, Hák a Bohmová byli nájemci patra.⁷ Nejednalo se však o nové nájemníky, neboť již v roce 1952 na faře Lutovská a Hák bydleli.⁸ Jednalo se pouze o oficiálně uzavřené

4 Pamětní kniha městyse Malšice, s. 304.

5 Tamtéž, s. 316.

6 Terciářka řádu sv. Františka.

7 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Pronájmy církevního majetku č. kar. 243, Nájemní smlouva, 15. 6. 1954.

8 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Pronájmy církevního majetku č. kar. 243, Hlášení pronajatých místností ve farních budovách, 24. 1. 1952.

nájemní smlouvy. V roce 1955, kdy v Malšicích vystřídal P. Soukupa na čas P. Karel Kostelecký, který farnost začal spravovat excurendo z Tábora, bylo Ladislavu Hákovu naznačeno, aby se z již několik měsíců neobývaného farního bytu vystěhoval a byt byl po té dán k dispozici MNV.⁹

V roce 1954 se dostal P. Soukup do konfliktu s bytovým referentem MNV Malšice, Bohumilem Novotným a podal na jeho postup stížnost. Bytový referent si 15. března 1954 ve večerních hodinách bez jeho vědomí, souhlasu a osobní přítomnosti odemkl jeho soukromý byt na faře, prohlédl si ho a znovu svými klíči uzamkl. P. Soukup měl v bytě samozřejmě své osobní věci a nábytek pro případ, že potřeboval v Malšicích po bohoslužbách přenocovat.¹⁰ Poté se referent pokoušel svými klíči vniknout ještě do jedné místnosti na faře, byl však jednou farní nájemnicí upozorněn, aby to nezkoušel, že zámek je nově opraven. Novotný se pokoušel získat klíč od další nájemnice, ta jej však neměla, a tudíž ani vydat nemohla. Poté se tedy bytový referent Novotný vydal na farní dvůr a místnost si prohlédl oknem.¹¹ Klíče od těchto místností měl Novotný od srpna 1953, kdy mělo být v těchto dvou místnostech ubytováno přechodně vojsko. Vyžádal si tehdy od P. Soukupa souhlas a vydání klíčů. K ubytování vojska však nikdy nedošlo a klíče nebyly ani po opětovné žádosti vráceny.¹²

16.3 Spolek katolické mládeže

Již v březnu roku 1948 si MNV v Malšicích stěžoval na biskupskou konzistoř na P. Františka Lálu, že je „jedním z hlavních inspirátorů v místě při pokusu o rozbití SČM a z vystouplých členů založil spolek katolické mládeže“. Dle MNV došlo k vyšetřování případu Státní bezpečností, které ukázalo, „... že členové spolku nepěstovali charitu, ale přestupovali stanovy a byli součástí politické strany“.¹³ Stížnost poukazuje ještě na další problémy a žádá vzhledem k politické nespolehlivosti P. Františka Lály o jeho přeložení na jiné místo. Nebyla to rozhodně žádost poslední a nakonec se MNV tento záměr podařil.

9 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 806, Situační zpráva za měsíc září 1955 v okrese Tábor.

10 Nutno zmínit, že P. Soukup spravoval Malšice mnoho let ze Sudoměřic pěší docházkou. Tzn. cca 1 hod. chůze.

11 Kronika farní osady Malšické od r. 1935, Přílohy, Opětná stížnost do postupu bytového referenta v Malšicích B. Novotného, 16. 3. 1954.

12 Kronika farní osady Malšické od r. 1935, Přílohy, Stížnost do postupu JZD a MNV v Malšicích, 21. 1. 1954.

13 Archiv biskupství českobudějovického, neroztříděné, Stížnost na administrátora Františka Lálu, 25. března 1948.

16.4 Zábory farních pozemků

16. března 1949 byl vydán výměr o výkupu pozemkového vlastnictví farního benefícia. Celkem se jednalo cca o 17,5 ha pozemků.¹⁴ Většina farních pozemků přešla k 1. říjnu 1949 do užívání JZD Malšice.¹⁵ Ještě dlouhou dobu po záboru pozemků vlekl se spor o tři chlévy a garáž, které spadaly také do výkupu, ale byly využívány farou a jejími nájemníky k uskladnění uhlí. Při záboru nebyla ušetřena ani ovocná zahrada či dvůr a jiné nebytové prostory a to ani na opakované žádosti administrátora. P. Soukup to shledával jako snahu, aby nebylo možné v Malšicích na faře trvale žít.¹⁶ Což odhadl naprosto správně.

V témže roce propadla farní zahrada záboru a JZD v ní zřídilo drůbežárnu.¹⁷ Pozemek zahrady ve velikosti 5,5 ha přidělilo ministerstvo zemědělství obci v srpnu 1949 bez náhrady. Jeho jižní část pronajal MNV JZD na 30 let za roční nájem 600 Kč a to tam nejprve vysázelo 400 ovocných stromků. V severní části plánovalo MNV zřídit cvičiště.¹⁸ (Což se uskutečnilo až o mnoho desetiletí později.) Se stavbou drůbežárny začalo JZD 3. října. Stavba byla dokončena na jaře roku 1950. Drůbežárna měla dvě pořadí pro 400 slepic.¹⁹

K 1. prosinci 1953 byl předán církevní hřbitov v Malšicích do majetku MNV v Malšicích. V dodatku smlouvy se uvádělo, že "Ujednání je zcela dobrovolné, sledující zájem celku, neboť MNV má jiné možnosti k udržování a opravám než dosavadní správa."²⁰

---

14 Kronika farní osady Malšické od r. 1935, Přílohy, Rozhodnutí o výkupu podle § 1, odst. 3 zákona č. 46/1948 Sb., 16. 3. 1949.

15 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Pronájmy církevního majetku č. kar. 243, Seznam pachtovného z církevních pozemků, 11. 12. 1949.

16 Kronika farní osady Malšické od r. 1935, Přílohy, Rozhodnutí o výkupu podle § 1, odst. 3 zákona č. 46/1948 Sb., 16. 3. 1949.

17 Pamětní kniha městyse Malšice, s. 320.

18 Tamtéž, s. 330.

19 Tamtéž, s. 331.

20 Kronika farní osady Malšické od r. 1935, Přílohy, Ujednání o předání církevního hřbitova v Malšicích do správy MNV, 10. 10. 1953.

17 Škola a církve

V roce 1952 není OCT spokojen s prací SČM a pionýra, obzvláště na venkově. Je nešťastný, že SČM se nepodařilo podchytit mládež v době mimoškolní.¹ Významně zde hrozilo, že tato mládež nepodchycená SČM bude podchycena farářem. Návrhem k odpoutání dětí „od kostela“ bylo vytvoření Dětského domu.

Podle hlášení OCT v roce 1953 otcové dětí (členové KSČ) žádali, aby přihláška do náboženství musela být podepsána oběma rodiči, nikoli pouze jedním jako doposud, kdy ji podepisovaly jejich manželky (členky ČSL).² Toto přání se jim brzy splnilo.

Výuka náboženství ve školách se pohybovala vysoko na žebříčku zájmů orgánů KSČ a školské správy. Jejich snahou bylo co největší a nejrychlejší snížení počtu žáků na výuce. Používali k tomu různé překážky či zastrašování. Např. přihlášku na náboženství museli podepsat oba rodiče, výuka se odehrávala pozdě odpoledne, ředitelé měli kóty počtu žáků na náboženství, které nesměli překračovat, rodičům hrozil postih v zaměstnání a nepřijetí dětí k dalšímu studiu. Velkému tlaku byli vystaveni sami učitelé, neboť se od nich požadovalo vystoupení z církve a studia na pedagogické fakultě se nesměl zúčastnit žádný věřící. Přes všechna protivýuková opatření výsledky dostatečně neodpovídaly vynaložené námaze. Nejprve skutečně došlo k výraznému poklesu žáků, který ovšem představoval děti funkcionářů a dětí rodičů, kteří žili s církví pouze formálně. Tzn. oproti školnímu roku 1952/1953, kdy se přihlásilo 71 % žáků, se v roce následujícím přihlásilo pouze 54,4 % žáků. V dalších letech byl však úbytek již značně pomalý. V roce 1954/55 to bylo 52,4 %, v dalším roce po zesílené kampani 48,6 % a v roce 1956/1957 48,22 %.³ V oblastech silně religiózních se však nadále výuky zúčastňovali i děti funkcionářů KSČ. Více dětí bývalo přihlášeno ve 2. - 5. třídě, neboť ve vyšších ročnících se již rozhodovalo o přijetí k dalšímu studiu.

V roce 1953-1954 se výuky náboženství ve všech školách okresu Tábor zúčastnilo 54 % žáků. Před začátkem školního roku učitelka řím. kat. náboženství na Ratibořsko-Horecku a farářka čs. církve v Malšicích obcházely domácnosti a vyzývaly maminky k zápisu dětí na náboženství. Tato aktivita nezůstala samozřejmě OCT utajena a ten z ní vyvodil patřičné důsledky. Učitelka řím. kat. náboženství byla propuštěna, farářka čs. Církve

1 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 241, Průzkum a hodnocení okresu Tábor po stránce církevně politické ze dne 28. 5. 1952, s. 5.

2 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 241, Situační zprávy za červenec 1953.

3 Srov. Kaplan Karel: Stát a církve v Československu 1948 – 1953, Doplněk, Brno 1993, s. 174.

obdržela důtku.⁴

17.1 Sejmутí křížů ve školách

V září roku 1951 rozvlnila hladinu veřejného mínění kauza křížů ve školách. Podle OCT jí však byla věnována větší pozornost pouze v Malšicích. V Malšicích P. Lála poslal ředitelství školy žádost o ponechání křížů v učebnách. Zůstalo pouze u žádosti...⁵ Nicméně ještě koncem školního roku 1951/52 kříže vysely ještě v sedmi školách táborského okresu. Zásahu na tom měli především tamní učitelé katolíci.⁶

V září 1950 sdělilo církevní oddělení ONV Tábor ředitelství malšické školy, že se k nim dostavili zástupci rodičovského sdružení v Malšicích kvůli otázce zavěšení křížů v malšické škole. Církevní tajemník k tomu poznamenal, že Státní úřad pro věci církevní nedal pokyn k sejmутí křížů ve školách a nevzněl ani námitky proti jejich sejmутí. Že tedy církevnímu oddělení nepřísluší zasahovat do této záležitosti, která je pouze v kompetenci MŠVU, školních inspektorů a učitelských sborů.⁷

Stejný dopis poslal OCT také faráři, Františku Lálovi, jen s drobnou obměnou: „... Státní úřad pro věci církevní nedal pokyn k sejmутí křížů ve školách a také nemá žádných námitek, aby kříže ve školách visely.“⁸

18. července 1951 se konala v Českých Budějovicích diecézní mírová konference katolického duchovenstva, na které se otázka křížů ve školách také řešila. Pražský zástupce Státního úřadu pro věci církevní jim sdělil, že v této otázce bylo rozhodnuto takto: „Ve škole, respektive ve třídě, ve které je převážná většina žáků katolického náboženství, má učitel právo žádat zavěšení nástěnného kříže, jakožto názorné učební pomůcky (jako např. učitel jiného předmětu si zavěšuje obrazy svého učiva na stěnu). Jen tam, kde není ve třídě převážná většina žáků katolického náboženství, může si učitel náboženství zavěšovat kříž pouze na vyučovanou hodinu náboženství.“⁹ V reakci na tuto informaci napsal P. Lála dopis řediteli školy v Malšicích a žádal ho, aby na základě tohoto rozhodnutí dal na počátku nového školního roku ve třídách zavěsit nástěnné kříže. Zároveň

4 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 241, Situační zpráva za červenec 1954.

5 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 241, Situační zpráva za měsíc září, 29. 9. 1951.

6 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 241, Průzkum a hodnocení okresu Tábor po stránce církevně politické ze dne 28. 5. 1952.

7 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Stížnosti č. kar. 806, Dopis církevního oddělení ONV v Táboře ředitelství střední školy v Malšicích ze dne 23. 10. 1950.

8 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Stížnosti č. kar. 806, Dopis církevního oddělení ONV v Táboře Františku Lálovi, administrátorovi v Malšicích ze dne 16. 10. 1950.

9 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Duchovní - seznamy, charakteristika č. kart. 242, z dopisu P. Lály ředitelství školy v Malšicích, nedatován, nejspíše mezi červencem a srpnem 1951.

upozornil, že dle usnesení SÚC, je ředitelství školy povinno nástěnné kříže jakožto učební pomůcky na náklad školy pořídit.¹⁰

V září roku 1951 přišly z kraje podrobnější pokyny v ožehavé otázce křížů ve školách. Krajská církevní pětka rozhodla o tom, že všude, „kde je to neúnosné“, má být zastaveno odstraňování křížů ze škol. „Ale tam, kde kříže již odstraněny byly, necht' se již nevrací.“ Dále doporučují, aby se záležitost křížů stala záležitostí ČSM a Pionýra. „Mládež necht' tlačí ve školách i v rodinách na to, aby ve školách visely pouze obrazy představitelů státu, zlepšovatelů, úderníků apod. Tam, kde kříže již nejsou, necht' projeví mládež svou vůli nevracet je zpět, kde ještě jsou, ať sama projeví přání je odstraniti.“ Akce má být prováděna bez násilností a s přihlédnutím k místním podmínkám.¹¹

17.2 Vyučování náboženství

Školní rok 1950/51¹²

Náboženství římskokatolické vyučoval P. F. Lála a náboženství československé František Kostka, duchovní z Tábora .

škola	celkový počet žáků	přihlášených na řk. náboženství	přihlášených na čs. náboženství
Malšice ¹³	I. stupeň 164	115 (70 %)	18 (11 %)
	II. stupeň 134	118 (88 %)	13 (10 %)
Skrýchov ¹⁴	I. stupeň 17	16 (94 %)	1 (6 %)

Školní rok 1951/52¹⁵

Náboženství římskokatolické vyučoval P. F. Lála a náboženství československé Libuše

10 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Duchovní - seznamy, charakteristika č. kart. 242, Dopis P. Lály ředitelství školy v Malšicích, nedatován, nejspíše mezi červencem a srpnem 1951.

11 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Stížnosti č. kar. 806, Pokyny KNV v Českých Budějovicích církevnímu oddělení ONV v Táboře ze dne 17. 9. 1951.

12 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Vyučování náboženství č. kar. 244, Výkaz o žácích přihlášených k vyučování náboženství ve školním roce 1950/51

13 V tomto roce se v malšické škole vyučovalo i náboženství českoobrátské v počtu tří žáků. Vyučovala ho učitelka náboženství z Tábora paní Šeberová.

14 Skrýchov patřil do farnosti Malšice, ale byla zde samostatná obecná škola - tz. pouze I. stupeň.

15 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Vyučování náboženství č. kar. 244, Výkaz o žácích přihlášených k vyučování náboženství ve školním roce 1951/52.

Skořepová, místní duchovní.

škola	celkový počet žáků	přihlášených na řk. náboženství	přihlášených na čs. náboženství
Malšice	I. stupeň 133	117 (88 %)	14 (11 %)
	II. stupeň 140	128 (91 %)	11 (8 %)
Skrýchov ¹⁶	I. stupeň 17	15 (88 %)	2 (12 %)

Školní rok 1952/53¹⁷

Náboženství římskokatolické vyučoval ve škole v Malšicích P. F. Lála a náboženství československé ve škole v Malšicích a ve Skrýchově Libuše Skořepová.

škola	celkový počet žáků	přihlášených na řk. náboženství	přihlášených na čs. náboženství
okres Tábor	I. stupeň 3997	2575 (64 %)	514 (13 %)
	II. stupeň 2281	1288 (57 %)	213 (9 %)
Malšice ¹⁸	I. stupeň 142	98 (69 %)	7 (5 %)
	II. stupeň 144	96 (67 %)	6 (4 %)
Skrýchov	I. stupeň 23	20 (87 %)	2 (9 %)

Výuky náboženství se koncem školního roku 1952-53 účastnilo za okres Tábor na základních školách 76,5 % a na středních školách 66 %. Během roku vzrostl výpis z náboženství na ZŠ o 2,5 % a na SŠ o 1 %.¹⁹

V roce 1955/56 se dle zprávy OCT snížil počet dětí na náboženství v tábořském okrese oproti roku 1954/55 o 4 %.^{20 21}

16 Skrýchov patřil do farnosti Malšice, ale byla zde samostatná obecná škola - tzn. pouze I. stupeň.

17 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Vyučování náboženství č. kar. 244, Výkaz o žácích přihlášených k vyučování náboženství k 30. 9. 1952.

18 K tomuto školnímu roku jsem našla dva různé statistické přehledy, které se o několik žáků liší. Zde uvádím variantu s menším počtem žáků navštěvujících náboženství.

19 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 241, Situační zprávy za červenec 1953.

20 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika, č. kar. 806, Zpráva OCT z roku 1955.

21 V předchozí zprávě se uvádí o 6 %.

V kraji České Budějovice bylo v roce 1955/1956 přihlášeno k výuce 49,7 % a v roce 1956/1957 46,87 % žáků.²²

P. Kostelecký si stýská, že ve školním roce 1960/61 se přihlásilo v Malšicích opět méně žáků na náboženství. Ve škole již zůstalo jen jedno oddělení.²³

V roce 1962 bylo možné zaznamenat, že rodiče přihlašovali na náboženství své děti beze změny zejména v 1. - 5. ročníku. Rodiče tehdy ještě příliš netrápilo budoucí uplatnění dětí a také škola v těchto ročnících nevyvíjela příliš systematický protináboženský tlak jako v ročnících vyšších. Ve vyšších třídách již někteří rodiče s ohledem na to, že by účast v hodinách náboženství mohla mít negativní vliv na budoucí studium či uplatnění dětí, děti do náboženství nepřihlašovali. V nižších ročnících navštěvovalo náboženství v okrese tábor až 115 dětí, jejichž rodiče byly členy komunistické strany. Někteří rodiče se chtěli přímo vyhnout nepříjemným pohovorům ve školách kvůli přihlášení dítěte do náboženství, a tak ho tam vůbec nepřihlásili, ale výchovu v rodině dále vedli dle křesťanského principu a děti se zúčastnily i přijetí prvního svatého přijímání a pravidelně navštěvovaly bohoslužby.²⁴

Počet žáků přihlášených na výuku náboženství v okrese Tábor v letech 1960 - 1965²⁵

rok ²⁶	počet žáků
1960/61	1866 (19 %)
1961/62	1201 (10 %)
1962/63	949 (10 %)
1963/64	939 (9 %)
1964/65	919 (9 %)
1965/66	974 (10 %)

22 Srov. Kaplan Karel: Stát a církev v Československu 1948 – 1953, Doplněk, Brno 1993, s. 229.

23 Kronika farní osady Malšické od r. 1935, s. 61.

24 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 806, Hodnocení církevně-politické situace za rok 1962.

25 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 806, Přehled sňatků, narození, úmrtí a přihlášek na náboženství v letech 1960 - 1965.

26 Náboženství se ve školním roce 1968/69 a 1969/70 vyučovalo ve 2.-9. třídě, jinak ve 2.-7. třídě.

Přehled vývoje přihlašování žáků na výuku náboženství v okrese Tábor v letech 1967 - 1970:²⁷

1967/68	1 210 (13 %)
1968/9 ²⁸	2 973 (23 %)
1969/70	2 491(22 %)
1970/71	1850 (24 %)

Počet dětí přihlášených na náboženství měl v okrese Tábor od roku 1960 klesající tendenci a z celého jihočeského kraje měl nejnižší procento přihlášených.²⁹ Opět zde ale platí, to co bylo uvedeno výše, že ne všichni rodiče, kteří pokračovali v náboženské výchově v rodině a v návštěvách bohoslužeb, nechali dítě zapsat do náboženství.

Úbytek žáků při výuce náboženství ve vyšších ročnících je patrný z následující tabulky. Jedná se opět o žáky celého táborského okresu.³⁰

ročník	počet žáků na náboženství
2.	16 %
3.	16 %
4.	14 %
5.	14 %
VI.	5 %
VII.	3 %

Po roce 1968 se výuky náboženství začaly ve větších počtech zúčastňovat i děti členů strany.³¹ Tato situace ale nenastala na základní škole v Malšicích, kde o tom škola vydává potvrzení.³²

27 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 806, Přehled o vývoji přihlašování žáků na výuku náboženství.

28 Počty žáků navštěvujících 2.-9. třídu.

29 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 806, Přehled sňatků, narození, úmrtí a přihlášek na náboženství v letech 1960 - 1965.

30 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 806, Přehled o vývoji přihlašování žáků na výuku náboženství, rok neznámý.

31 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 806, Zpráva o církevní politické situaci v okrese Tábor v roce 1970, s.3.

32 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 806, Sdělení škol o přihlašování dětí funkcionářů na náboženství.

18 Statistické ukazatele

Záznamy z církevních matrik farnosti Malšice:¹

rok / matrika	pokřtění	oddaní	pohřbení / zaopatření	zemřelí v obci Malšice
1950	14	16	35/14	
1951	12	14	26/2	
1952	19	13	51/6	
1953	39	11	39/9	
1954	26	10	38/6	
1955	41	10 ²	26/8	
1956	28	4	32/9	
1957	45	3	39/9	
1958	28	4	35/7	
1959 ³	27	1	32/6	
1960	32	4	28/4	
1961	29	5	27/6	
1962 ⁴	26	0	34/4	16 ⁵
1963	21	3	26/1	10 ⁶
1964	26	3	31/1	8 ⁷
1965	17	3	27/3	13 ⁸
1966	16 ⁹	6 ¹⁰	23/1	9 ¹¹

1 Matriky farnosti Malšice po roce 1950.

2 + 1 konvalidace.

3 Církev Československá měla v Malšicích v roce 1959 6 křtů a 5 pohřbů. Viz. SOkA Tábor, fond ONV Tábor, Bohoslužebné úkony č. kar. 812.

4 V roce 1962 žilo v Malšicích 1017 osob.

5 Pamětní kniha městyse Malšice, s. 466.

6 Tamtéž, s. 473.

7 Tamtéž, s. 487.

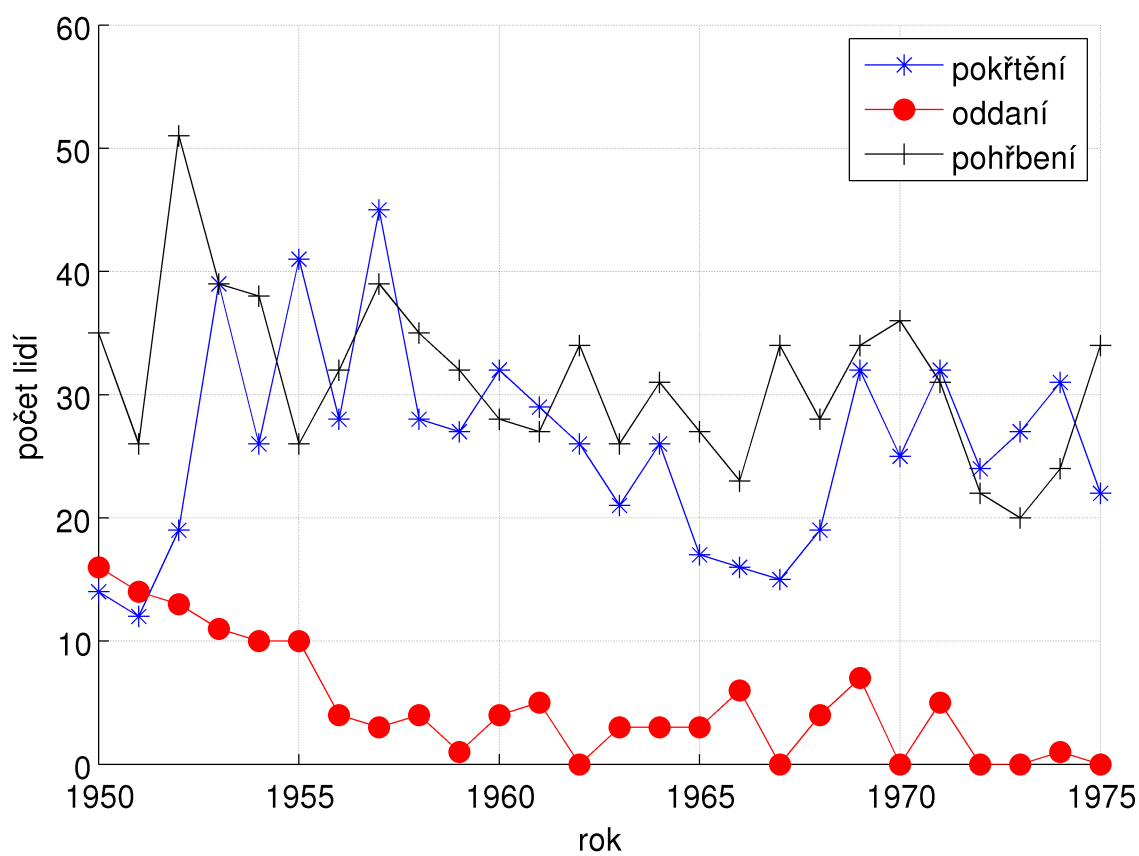
8 Tamtéž, s. 504.

9 V obci Malšice se v tomto roce narodilo 6 dětí.

10 V obci Malšice uzavřelo manželství v tomto roce 15 párů.

rok / matrika	pokřtění	oddaní	pohřbení / zaopatření	zemřelí v obci Malšice
1967	15	0	34/0	
1968	19	4	28/3	
1969	32	7	34/3	
1970	25	0	36/3	
1971	32	5	31/1	
1972	24	0	22/0	
1973	27	0	20/0	
1974	31	1	24/1	
1975	22	0	34/1	

Grafické znázornění záznamů z církevních matrik farnosti Malšice:

11 Pamětní kniha městyse Malšice, s. 528.

V srpnu 1962 byl přeložen dosavadní administrátor P. Kostelecký a od září začal excurendo spravovat Malšice opět P. Soukup. Ve farní kronice si vedl evidenci sv. přijímání od roku 1962 (tedy za celý rok, kdy došlo k výměně kněží) až do roku 1973. Roční počet sv. přijímání osciluje mezi 680 - 700. S výjimkou roku 1968 (724 ks).¹² Zajímavý je však skok mezi roky 1962 a 1963, tzn. v roce, kdy se v Malšicích vyměnili administrátoři, P. Kostelecký s P. Soukupem. Tehdy počet sv. přijímání klesl z 937 na 672.¹³

Vývoj v okrese Tábor v letech 1961 a 1962¹⁴

rok	křty	círk. sňatky	círk. pohřby
1961	51,9 %	37,8 %	20,5 %
1962	52,3 %	45,4 %	21,7 %

Přehled církevních sňatků, křtů a církevních pohřbů v okrese Tábor v letech 1960 - 1965¹⁵

rok	pokřtění	oddaní	pohřbení
1960	884 (70 %)	542 (77 %)	958 (90 %)
1961	733 (57 %)	538 (81 %)	951 (86 %)
1962	766 (60 %)	346 (53 %)	873 (75 %)
1963	824 (58 %)	316 (41 %)	829 (77 %)
1964	884 (64 %)	299 (43 %)	864 (80 %)
1965	813 (64 %)	302 (44 %)	884 (78 %)
1966	803	358	896
1967	831	348	915 ¹⁶
1968	980 ¹⁷	386	898
1969	1 017	456	826

12 Zajímavé je také srovnání s rokem 1990, kdy se v neděli udílelo cca 7 ks sv. přijímání. Což by prostým průměrem znamenalo cca 360 ks za rok. Nyní v roce 2008 je to 15 – 20 v neděli, tzn. 780 – 1040 za rok.

13 Kronika farní osady Malšické od r. 1935, s. 64.

14 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 806, Zpráva o církvích – politická situace v okrese Tábor, 4. 2. 1963, s. 11.

15 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 806, Přehled sňatků, narození, úmrtí a přihlášek na náboženství v letech 1960 - 1965.

16 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 806, Zpráva o církevní politické situaci v okrese Tábor v roce 1970, s. 3.

17 V jiné zprávě je údaj 890. V jednom případě se tedy jedná o přesmyčku.

rok	pokřtění	oddaní	pohřbení
1970	980	451	892 ¹⁸

Přehled církevních úkonů v okrese Tábor:¹⁹

rok	křty [%]	sňatky [%]	pohřby [%]
1960	74,5	52,3	92,8
1961	74,4	45,0	92,6
1962	72,7	42,3	87,1
1963	67,5	39,7	82,4
1964	58,2	39,1	82,5
1965	71,1	37,0	82,8
1966	71,2	39,6	85,5
1967	73,8	40,8	86,5
1968	79,3	40,0	85,0
1969	82,2	55,8	85,9

Přehled církevních úkonů v kraji českobudějovickém:²⁰

rok	křty [%]	sňatky [%]	pohřby [%]
1954	30 - 50	12 - 30	40 - 60
1974 - 75	30 - 50	30 - 50	60 - 80
(1988	40 - 50	1 - 12	40 - 60)

18 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 806, Rozbor k výkazu za rok 1969.

19 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 806, Přehled o počtu duchovních a kultovních úkonech.

20 Boháč Zdeněk: Atlas církevních dějin českých zemí 1918 – 1999, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 1999, mapa 102, 104, 105.

Průměrná účast na bohoslužbách v okrese Tábor za týden:²¹

církev / rok	1967	1969	1970
Římskokatolická	82 376	98 162	74 574
Pravoslavná	20	12	10
Československá	2 487	2 089	1 973
Českobrat.evangel.	1 600	1 788	1 424
Bratrská	920	789	1 058
Metodistická	350	277	305
Českosl. unitářů	35	40	25
Adventistů 7. dne	120	210	195
Židovská	10	19	20

V roce 1962 se v tábořském okrese týdně zúčastnilo bohoslužeb 6831 věřících a z toho bylo 538 mladých do 18 let. Tzn. necelých 8 %.²²

V roce 1970 se v okrese týdně účastní římskokatolických bohoslužeb 7 420 věřících, z toho 730 (9,8 %) mladých do 20 let. U Církve československé je to 350 věřících, z nich 35 (10 %) mladých a Jednotu bratrskou navštěvuje týdně 220 věřících, z nich 42 (19 %) mladých.²³

Počet věřících církví římskokatolické, evangelických a československé v Československu podle sčítání v letech 1921, 1930 a 1950²⁴:

Rok	ŘK	Evangelíci	ČCH
1921	76,2 % (10,384 mil.)	7,28 % (992 000)	3,86 % (525 000)
1930 ²⁵	73,54 % (10,83 mil.)	7,67 % (1,129 mil.)	5,39 % (793 000)
1950 ²⁶	76,42% (8,948 mil.)	8,77 % (1,026 mil.)	7,69 % (900 000)

21 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 806, Přehled o počtu duchovních a kultovních úkonech.

22 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 806, Hodnocení církevně-politické situace za rok 1962.

23 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 806, Zpráva o církevní politické situaci v okrese Tábor v roce 1970, s. 3.

24 Kaplan Karel: Stát a církve v Československu 1948 – 1953, Doplněk, Brno 1993, s. 225.

25 Po přestupech věřících k Československé církvi.

26 Po odsunu sudetských Němců a likvidaci Řeckokatolíků.

A v okrese Tábor²⁷:

Rok	ŘK	ČCH
1930 ²⁸	78,9 %	11,4 %
1950	60 - 75 %	10 - 20 %
(1991	45 - 60 %)	2 - 5 %

Ještě začátkem šedesátých let nemají Sbory pro občanské záležitosti při MNV příliš velký úspěch v nahrazování církevních slavností občanskými. OCT si na to stěžuje takto: „Orgány národních výborů nechápou sbory jako významný nástroj ideologické výchovy a cílevědomě neřídí jejich činnost...ponechávají ji iniciativě dobrovolných pracovníků, jež jsou často nábožensky založeni...“²⁹

Stěžuje si, že organizace občanských aktů, jako vítání dětí, svatby a pohřby, má značné nedostatky. Např. nevhodné pořady, nepřipravené projevy, nevybavené obřadní síně apod. Nejhuře na tom byla organizace pohřbů. Sborům není jasno, jak pohřeb organizovat, jak zabezpečit jeho důstojnou náplň. „Formálnost neuspokojuje pozůstalé a ti se raději obracejí na kněze.“ K tajemníkovu zděšení mezi nimi byli i členové strany a dobře známí nevěrci.

Také při svatebních obřadech existovala řada nedostatků, které dle mínění OCT mohly za vysoký počet opakovaných sňatků.³⁰

Důvod, proč stále velký počet rodičů dává své novorozené dítě pokřtít vidí OCT v tom, že vyhláška ministerstva zdravotnictví povoluje vítání dětí až po třech měsících od narození, tedy v době, kdy již dávno opadla slavnostní nálada a dítě je již dávno pokřtěno. Přitažlivost křtu před civilním vítáním vidí OCT kromě bezprostředního využití slavnostní nálady také v tom, že obřad je individuální a toto také sborům doporučuje.³¹

V roce 1969 vzrostl podle statistik v tábořském okrese především počet křtů a sňatků, nejvíce právě u církve římskokatolické. Účast na bohoslužbách vzrostla hlavně ve městech.³²

27 Boháč Zdeněk: Atlas církevních dějin českých zemí 1918 – 1999, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 1999, mapa 2, 37, 52, 96.

28 Sčítání lidu v republice Československé ze dne 1. prosince 1930, díl I., Státní ústav statistický, Praha 1934, s. 93.

29 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 806. Zpráva o církvích – politická situace v okrese Tábor, 4. 2. 1963, s. 11.

30 První sňatek na úřadě, druhý v kostele.

31 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 806. Zpráva o církvích – politická situace v okrese Tábor, 4. 2. 1963, s. 12.

32 SOKA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 806, Rozbor k výkazu za rok 1969.

Církevní tajemník viděl důvod v tom, že kněží se snaží ovlivňovat právě mladé manžele, neboť „podle křtů a biřmovanců” posuzuje biskup jejich práci.³³ Nevím, zda se tu CT nepřepsal a nechtěl napsat podle křtů a sňatků neboť biřmování se nekoná každoročně. Obzvláště v této době se konalo po mnoha letech. V jiné zprávě se CT domnívá, že vysoký počet sňatků, křtů i pohřbů je zapříčiněn nekvalitní prací sborů pro občanské záležitosti. V mnohých prý jsou lidé silně nábožensky založeni. V okrese byl zrušen v rámci rušení všech spolků Spolek přátel žehu a lidé nyní nevědí, na koho se s pohřbem obracet. Pohřební služba jim doporučuje církevní pohřeb. Spolek přátel žehu měl, na rozdíl od sborů pro občanské záležitosti, dostatek kvalitních řečníků a nestávaly se situace, jako se udála v Soběslavi, kdy řečník, sehnaný na poslední chvíli, se obrátil na faráře s prosbou, aby mu napsal projev k rozloučení se zemřelým ateistou.³⁴

---

33 Tamtéž.

34 SOkA Tábor, fond ONV Tábor, Církevní politika č. kar. 806, Zpráva o církevní politické situaci v okrese Tábor v roce 1970, s. 3.

19 Závěr

V této práci jsme mohli sledovat život malšické farnosti na pozadí časů od konce druhé světové války až do začátku sedmdesátých let. Měli jsme možnost nahlédnout i do problémů doby a také do chodu českobudějovického biskupství. Ušetření našeho zvědavého pohledu nezůstali ani páni faráři, kteří zde v kritických letech nejdéle působili a farnost významně ovlivnili, P. František Lála a P. Ladislav Soukup. Z archivních dokumentů jsme se dozvěděli, jak zde na Malšicku působila postava okresního církevního tajemníka, jaký vztah měl MNV s faráři, jaký vztah měli faráři se školou, jak se v obci etablovala významná společenská síla padesátých let, JZD, jaký vliv zde měla Československá církev husitská a v neposlední řadě nám mohly ledacos napovědět statistické ukazatele.

Právě ty jsou ale v celé práci asi nejslabším článkem, neboť jsou tak různorodé a neúplné, že z nich jde těžko dělat nějaké konkrétnější závěry. Jednou se jedná o údaje v procentech, podruhé v absolutních číslech bez znalosti celkového počtu, jednou jsou to údaje za farnost, vedle nich jsou srovnatelné údaje ale pouze za obec Malšice, jindy jsou to údaje pouze za okres. Poměrně systematickou statistiku si vedli OCT, ale nikoli přesnou, neboť se čísla v jednotlivých zprávách liší. Údaje z církevních matrik jsou sice (od roku 1950) systematické a snad přesné, ale zahrnují zase neběžnou a tudíž nesrovnatelnou oblast, kterou je celá farnost, nikoli pouze jedna obec. Pro srovnání údaje např. za vikariát se mi dohledat nepodařilo. Podle vyjádření tábořského vikáře a biskupského archiváře takové údaje uceleně ani neexistují. Ani Státní statistický úřad se nestal jistotou neotřesitelnou, neboť (jak se podezřele často dozvídám, pátrám li po údajích z padesátých a šedesátých let minulého století na úřadech hlavního města pražského) řadu dat vzala voda („...a nevrátí je nikdy zpět...“).

Bez zajímavosti by nebylo ani srovnání dat ČCH jak ze 20. let 20. stol., tak z let poválečných. Bohužel, i tuto mezeru má možná na svědomí rozvodněná Vltava. Zdá se to téměř neuvěřitelné, neboť koryto Vltavy se od Malšic nalézá značně vzdáleno. Nejbližší asi při soutoku místní Lužnice s Vltavou v Týně nad Vltavou. Ale po pomalé neplodné korespondenci se současnou místní farářkou ČCH, jsem byla převelena na jejího manžela, který působí jako archivář ČCH v Praze Dejvicích, a existují li mnou požadovaná data někde, bude to pravděpodobně právě v jejich pražském archivu. Ten se však zrovna

zdlouhavě stěhoval (nikoli však déle, než já psala tuto práci...), a tak jsem se po dlouhém oddalování z důvodů stěhování dozvěděla, že data již v archivu stejně nejsou. Jedná se tedy v tuto chvíli pouze o mou spekulaci... ale že by i do dejvického archivu ČCH zasáhla velká voda?

Zůstaňme tedy pouze u faktů, která se mi shromáždit podařilo a neteskněme nad těmi, kterým je přáno zůstat i nadále v propadlišti dějin...

Nezanedbatelný vliv na farnost a na farníky měli nesporně i její správcové, P. Lála a P. Soukup. První z nich působil jistě pozitivním dojmem přátelského otevřeného člověka. Obzvláště mládež dokázal přitáhnout do kostela a zapojit je do náboženského života. Byl také výborný řečník, což zájem o jeho bohoslužby jen posilovalo. Co mu bylo asi na škodu, byl jeho soukromý vztah k jedné malšické slečně, čímž pohoršoval především starší generaci a dával do rukou svých nepřátel skvělou zbraň. Také jeho v té době ještě nejednoznačný postoj vůči politice nebyl asi následování hodný. Zdá se, že se snažil proplout tak, aby si nikde nezadal. Oproti tomu, jeho nástupce P. Soukup se na první dojem o politiku nezajímal, ale na druhé straně řada lidí cítila jeho jednoznačně nezviklatelné stanovisko stojící v tiché opozici vůči režimu, s nímž nehodlal koketovat. To jistě mohlo některé lidi v té době posílit, ale jeho dlouhá, rozvláčná a složitá kázání asi nikoho nového do kostela nepřilákala a zdá se, že naopak mnoho dětí odradila od docházky do náboženství. (Je ovšem otázkou, do jaké míry docházku ovlivňovaly samy děti či spíše jejich rodiče.) Bez zajímavosti není ani fakt, že zcela odlišně byly tyto zápory jeho osobnosti pojímány v jeho sídelní farnosti v Sudoměřicích, kde, zdá se, neměly přílišný vliv na účast věřících na bohoslužbách či dětí na náboženství a jak naopak významně působily v malšické farnosti. P. Soukup byl navíc člověk spíše introvertní, uzavřený, na první pohled asi i konzervativní. Jeho uzavřenost mohla snadno být důsledkem dvouletého komunistického věznění. Byly to ovšem další důvody, které mnohé farníky odrazovaly a nedovolily jim navázat se svým farářem přátelský vztah.

Tím, že P. Soukup sídlil na faře v Sudoměřicích u Bechyně, spadal pod okresního církevního tajemníka v Týně nad Vltavou. Proto se také nedostával do konfliktu s táborským OCT, jako se to často dařilo P. Lálovi.

Pokud bychom chtěli porovnávat působení tří malšických farářů mezi lety 1950 až 1975 díky matrikovým údajům, bude to srovnání s dost nízkou vypovídací hodnotou. Jednak

statistický vzorek je poměrně malý a jednak nemáme ani žádná relevantní data k porovnání např. za všechny obce malšické farnosti v počtu narozených, oddaných a zemřelých, event. matrikové údaje např. za tábořský vikariát.

Pokud bych měla přesto nějak vyhodnotit matrikové údaje farnosti Malšice, je možné napsat, že změna administrátora neměla prazádný vliv na počet svátostně uzavřených sňatků ani na počet církevně pohřbených či těch, kteří přijali poslední pomazání. Jedinou výjimkou by snad mohl být počet křtů, který významně vzrostl po odchodu P. Lály a příchodu P. Soukupa. Zajímavé je také to, že se jedná o rok 1953 a ani počet narozených dětí v tomto roce v okrese Tábor nedává tomuto nárůstu opodstatnění, neboť počet narozených dětí se od roku 1952 snižuje řádově o několik desítek ročně. Další zajímavostí je, že vzhledem k počtu křtů se střídají silné a slabé roky celkem pravidelně. Dnes by se to dalo vysvětlit dvouletým katechumenátem dospělých, ale to v padesátých letech ve vesnické farnosti nepřipadalo v úvahu. Pravděpodobně tento fakt odpovídal porodnosti, která v tábořském okrese v padesátých letech, po svém propadu v roce 1952, také pravidelně ob rok klesala a stoupala. Porodnost dosáhla svého maxima v roce 1963 a od té doby již pravidelně klesala až do roku 1967.¹ Od roku 1968 opět každý rok stoupala. K většímu poklesu pokřtěných dochází během druhého působení P. Soukupa v roce 1965 a opět toto číslo vzrůstá od roku 1968, což ovšem opět souhlasí s trendem porodnosti v tábořském okrese. Na rozdíl od porodnosti se však u křtů stále drží trend silnějších a slabších roků.

Počet sňatků se od počátku padesátých let snižuje. K většímu skoku došlo v roce 1956. Tento skok nepodporuje počet sňatků uzavřených v celém okrese. Stejně tak počet církevních sňatků v malšické farnosti nekoreluje s počty sňatků v okrese, neboť zde se drží počty plus minus na podobných hodnotách a od roku 1968 stoupají. Od onoho roku 1956 se držel v malšické farnosti přibližně stejný počet církevních sňatků, pouze v roce 1969 došlo k nárůstu, ale pak sňatky opět klesají až k absolutní nule, která se v Malšicích drží dodnes. Zde jistě hrál a hraje roli fakt, že dříve bylo standardní uzavírat sňatek ve vlastní farnosti, kdežto postupem doby se uzavírání sňatků přesunulo spíše do míst více reprezentativních. V malšickém okolí to byly a jsou především poutní místo Klokočy u Tábora ale také Bechyně. V dnešní době sice exteriér malšického kostela působí jistě stylově ke svatebním fotografiím, nicméně interiér je na tom o poznání hůře.

---

1 Srov. Český statistický úřad: Pohyby obyvatelstva v Československé socialistické republice.

Pohled na údaje o počtu církevně pohřbených či zaopatřených je zcela jednoznačný. Od počátku padesátých let až do let sedmdesátých má téměř stejné hodnoty, tzn. ve chvíli poslední se náhle setřel rozdíl mezi tím, zda jsem byl já či můj příbuzný členem KSČ, či zcela řádným katolíkem, a bez ohledu na dobu si stále stejný počet lidí přeje církevní pohřeb. Zde víme ze zpráv OCT trochu více o pozadí problému, a proto můžeme říci, že nejen strach či nejistota z posmrtné existence měla za následek nesnižování počtu církevních pohřbů, ale také důstojnost a forma církevního pohřbu oproti pohřbu civilnímu, která byla pro mnohé vodítkem.

K jedné z nejvýznamnějších zájmových oblastí komunistického režimu patřilo bezesporu školství. Podíváme-li se na údaje za celý tábořský okres, vidíme, že k největšímu úbytku žáků zapsaných na náboženství došlo hned z počátku kampaně proti návštěvám dětí na této výuce, a sice mezi školními léty 1952/1953 a 1953/1954. Ve školním roce 1952/1953 se na náboženství přihlásilo 71 % žáků, v roce následujícím pouze 54,4 %. V letech následujících již nebyl pokles přihlášených žáků tak rapidní, v roce 1954/1955 klesl počet asi o 2 % a v dalších letech se jednalo pouze o desetiny procent. Jenom ještě v roce 1955/1956 se zvýšil výpis žáků po zesílené kampani proti vyučování náboženství asi o 6 %. Když porovnáme čísla za tábořský okres s údaji za celý českobudějovický kraj, zjistíme, že jsou plus minus jedno procento shodná. Ve školním roce 1952/1953 se k výuce pouze římskokatolického náboženství na malšické škole přihlásilo ve srovnání s celým tábořským okresem na I. stupni o 5 % více žáků a na II. stupni dokonce o 10 % více žáků. Naopak méně procent žáků oproti celému okresu bylo přihlášeno na československé náboženství. Jen pro zajímavost dodávám, že na skrýčovské obecné škole bylo na římskokatolické náboženství přihlášeno o 23 % více žáků než byl okresní průměr. Přičemž na malšické škole na I. stupni se jednalo proti roku předchozímu, tzn. 1951/1952, o pokles o 19 % a na II. stupni o pokles o 24 %. Není bez zajímavosti, že v onom roce 1951/1952 došlo v Malšicích oproti roku předchozímu dokonce ke zvýšení počtu žáků na římskokatolickém náboženství, a sice na I. stupni o 18 % a na II. stupni o 3 %. Tento trend se však neprojevil ani na skrýčovské malovesnické škole, ani na docházce žáků na československé náboženství. Za šedesátá léta jsem získala údaje pouze za celý tábořský okres, kde můžeme pozorovat největší úbytek žáků mezi roky 1960/1961 a rokem následujícím (o 9 %). V následujících letech je situace téměř neměnná a od roku 1965/1966 dochází opět k nárůstu počtu žáků na výuce. Obecně se však uvádí, že na tábořském okrese byl nejnižší počet žáků přihlášených na náboženství z celého

českobudějovického kraje.

Podíváme li se na Malšice jako vlastní obec, můžeme zde vidět silný trend ke komunistické linii již ve volbách v roce 1946. Tehdy zde komunisty volilo o 4 % více voličů než v celých Čechách a o 10 % více voličů než v celorepublikovém měřítku. Po volbách v roce 1948 byli z místního zastupitelstva vyhozeni všichni nekomunisté. A tento trend se zde držel nejméně stejně tak dlouho, jako v celé zemi. Z Malšic se měla stát vzorová socialistická vesnice. JZD zde po větších potyčkách vzniklo již v roce 1950. Mezi další prvenství Malšic patřil vznik farní „Katolické“ akce, která vznikla na okrese jako první právě v Malšicích v září roku 1949. MNV měl také neustálé rozpory s posledním místním farářem P. Lálou, kterého se jim odsud nakonec podařilo vystrnadit, a žádný jiný farář zde již nikdy nesídlil. To by také byla ostuda pro vzorovou socialistickou obec.... V obci byl i nezanedbatelný počet dělníků, z nichž většina byla podporovateli, lépe řečeno členy KSČ, a tak se po únoru 1948 zcela obrátil společenský pořádek v obci, jako ostatně téměř všude. Větší sedláci a živnostníci, kteří byli vůdčí skupinou před rokem 1946 a ještě i po něm, se dostali na samý konec společenského žebříčku. Došlo zde i k případu nuceného vystěhování do pohraničí.

Z poznámek v kronikách se však zdá, že problém s živostí malšické farnosti nelze svalovat pouze na posledních padesát let a na tehdy vládnoucí režim. I v Malšicích docházelo ve dvacátých letech minulého století k přestupům z církve Římskokatolické do církve Československé, ale jak to tak vypadá, nestala se velkým rivalem, spíše zde v průběhu let pomalu zanikala. Písemné prameny někdy také odkazují na jakousi zdejší „táborskou tradici“ tzn. na husitského ducha ve víře, který odmítá vše katolické...Reálně je však tato teorie nepodložena, řekla bych, že slouží spíše jako básnická výmluva na nedostatek religiozity místních obyvatel. Přehlédnout bychom neměli ani narážku na mnohé nepřilíš kvalitní či nepřilíš svaté pastýře farnosti, kteří zde působili ještě v dobách, které v této práci zachyceny nejsou. (Zde je možný prostor pro další zkoumání.)

Zdá se tedy, že problém, který zde dnes máme není krátkodobý a nepramení ani z jednoho jasného důvodu. O to hůře bude řešitelný. Navíc v dnešní době, kdy není nutné navštěvovat právě farní kostel, ale kdy se lidé dopraví tam, kde je to pro ně příjemnější a přínosnější, nemusí nastat řešení vůbec. Nebo se může stát řešením eventuální budoucí zredukování počtu farností a splynutí malšické farnosti v jinou větší, živější.

Přehled použitých zkratek

AV NF – akční výbor národní fronty

dp. - důstojný pán

KA – katolická akce

KCT – krajský církevní tajemník

MHKD – mírové hnutí katolického duchovenstva

MŠVU – ministerstvo školství, vědy a umění

NF – národní fronta

OCT – okresní církevní tajemník

OVNB – okresní výbor národní bezpečnosti

SČM – svaz československé mládeže

SIÚC – slovenský státní úřad pro věci církevní

SÚC – státní úřad pro věci církevní

SVS – sbor vězeňské stráže

TNP – tábory nucených prací

ÚAV NF – ústřední akční výbor národní fronty

Resumé

Vývoj farnosti Malšice v letech 1948 - 1969

Diplomová práce pod vedením PhDr. Tomáše Petráčka, Ph.D., Th.D. o 264 584 znacích (včetně mezer a poznámek). Práce pojednává o vývoji, kterým prošla malšická farnost v letech 1948 – 1969 a jak se v ní projevilo působení jednotlivých správců farnosti..

Malšice je dnes značně ateistická obec. To se odráží i v životě vlastní malšické farnosti, tzn. mimo jiné i v nízké návštěvnosti bohoslužeb, kterou navíc zajišťují spíše farníci z přifařených obcí než z vlastních Malšic. Mimo nedělních bohoslužeb je zde nulový náboženský život. A tento stav se v čase příliš nemění, naopak se zdá, že je zde téměř konstantou i vzhledem k historii. Tato práce se tedy pokouší nalézt odpověď na otázku, co a nebo kdo stojí za tímto mnohaletým negativním vývojem.

Práce se vztahuje k době od nástupu komunismu v roce 1948 až po pražské jaro 1968. K ujasnění poměrů je zde však stručně nastíněna situace již po skončení druhé světové války a některé údaje přesahují až do roku 1970, aby bylo možno zaznamenat, jak se vývoj ubíral po 21. srpnu 1968.

Hlavním zdrojem informací o dané době se stala především trilogii Václava Vaška *Dům na skále* a několik děl Karla Kaplana. Jelikož se jedná o regionální historii, důležité byly také pramenné materiály, tzn. archiválie ze Státního okresního archivu v Táboře, z archivu biskupství a farního archivu. V neposlední řadě bylo podstatné vyslechnout výpovědi několika žijících pamětníků.

Na začátku mé práce stojí tři kapitoly uvádějící do situace, která v té době panovala jednak ve státní politice a jednak uvnitř v církvi. Následuje kapitola přinášející pohled na situaci na tehdejší českobudějovickém biskupství. Kapitola č. 7 nás uvádí do malšické farnosti jak stručným popisem dávné historie, tak přehledem místních duchovních správců, vybavením farního kostela Nejsvětější Trojice či informacemi o bývalém patronu kostela, Karlu Vodňanském. Následující čtyři kapitoly patří mezi stěžejní, neboť se zabývají místními duchovními správci a jedním místním novoknězem. Především P. Lála a P. Soukup zde strávili mnoho let a měli možnost farnost výrazně ovlivnit. Dvanáctá kapitola nás uvádí do politické situace v Malšicích a ukazuje, jak zde proběhl vznik JZD. Poté si můžeme přečíst, jak se církevní politika odrazila na okresní a farní úrovni a ve čtrnácté

kapitole zjistit, jaký rozměr měl náboženský život ve farnosti. Samostatná kapitola je věnována Československé církvi husitské a další mnoha konfliktům, které byly mezi farnostmi a obcemi vedeny. Výukou náboženství ve škole se zabývá sedmnáctá kapitola a v poslední kapitole jsou shrnuty různé statistické ukazatele.

Pročtením všech kapitol této práce, které vznikly propojením mnoha faktů, pramenů, dat i „poznámek pod čarou“ můžeme vidět, že nezanedbatelný vliv měli na své farníky P. Lála a P. Soukup, ale odpověď po příčinách dnešního stavu se nezastavuje u nich, ale ukazuje dále. Malšice se přikláněly ke komunistické linii již ve volbách v roce 1946 a po roce 1948 se dokonce měly stát vzorovou socialistickou vesnicí. Existovaly zde větší průmyslové podniky, jejichž dělníci byli převážně členy KSČ. Ale projevil se zde i důvod pocházející ze starší doby. Jednak zde docházelo k výstupům z církve již za první republiky a jednak již mnoho let před rokem 1946 zde působilo více duchovních správců, kteří nedělali své farnosti zcela čest. Zdá se tedy, že problém, který zde dnes máme není krátkodobý a nepramení ani z jednoho jasného důvodu. O to hůře bude řešitelný.

V Praze 25. dubna 2009

Ing. Drahoslava Kubínová

Klíčová slova:

farnost Malšice

kostel Nejsvětější Trojice

P. Lála

P. Soukup

církevní politika

Summary

The evolution of the parish of Malšice in the years 1948 – 1969

The thesis led by PhDr. Tomáš Petráček, Ph.D., Th.D. consists of 264 584 sings (spaces and remarks included). The thesis deals with the evolution through which the parish of Malšice had gone in the years 1948 – 1969 and with the fact how the leverage of different administrators influenced it.

Malšice is a quite atheistic village nowadays. This has an impact on the life of the parish itself meaning for example the low attendance of the church service. Moreover the attendance is by large part provided by the parishioners from neighbouring parishes. Besides the Sunday church services the religious life is almost none. This state does not change during the time very much. On the contrary, it is almost a constant even owing to the history. This task is then trying to find and answer to the question of what or who is in the background of this long-standing negative evolution.

The thesis is concerning the period from the start of the communist era in 1948 till the so-called Prague spring (1968). To clarify the relations the situation after the world war II is already outlined and also some information transcend to the year 1970 so that the evolution after 21th August 1968 could be observed.

The main source of the information about the certain period of history had in the first place been the trilogy „Dům na skále“ written by Václav Vašek and a few Karel Kaplans´ publications. Due to the fact that the religious history is concerned, the materials like archival documents from the State district archive in Tábor, the bishopric archive and parish archive had been important. Last but not least the testimonies of a few living eyewitnesses had to be heard.

The first three chapters of my thesis defines the atmosphere that prevailed in the state policy and also in the church. The following chapter describes the situation of the bishopric of České Budějovice at that time. Chapter number 7 talks about the parish of Malšice, its bygone history, the overview of clerical administrators, the equipment of the parish church of Saint Trinity or the former patron Karel Vodňanský. Four following chapters belong to the most important because they deal with local clerical administrators and one new priest. Especially father Lála and father Soukup spent many years in Malešice and so they had the possibility to influence distinctly the parish. The twelfth chapter is about the politic situation in Malšice and it shows how the formation of agricultural co-operatives had been

made. Afterwards, we can see how the clerical policy had reflected the district and parish level. We can find out about the dimension of the religious life in the parish in the fourteenth chapter. The whole chapter is devoted to the Czechoslovakian Church of Hussite and another chapter is devoted to other conflicts which had been led between the parish and the village. The teaching of religion is the subject of the seventeenth chapter and different statistical readings are included in the last chapter.

After going through all the chapters of my thesis that originated from many factors, sources, datas and „remarks under line“, we can see that fathers Lála and Soukup had a significant influence on their parishioners. Nevertheless, the answer to the causes of today's conditions does not cease at their era but goes further. Malšice were already keen on the communist trend in the elections of 1946 and after the year 1948 they were even supposed to become an exemplary socialist village. There were bigger industrial factories here whose workmen were mainly the members of the Communist party of Czechoslovakia. However, there were also the reasons coming from the former period of history. For example the departures of the catholic church were already common during the first republic and many years before 1946 a few clerical administrators who were operating in Malšice were not very honourable. It seems that the problem that is appearing now is not short-term and does not stem from one clear reason. Unfortunately, the more reasons concerned, the more difficult is to find the solution.

In Prague, 25th April 2009

Ing. Drahoslava Kubínová

Keywords:

Malšice parish

Saint Trinity Church

Father Lála

Father Soukup

Clerical policy

Seznam pramenů a literatury

I Prameny

I.a Písemné prameny

Národní archiv

Spisy prokurátora 1658/49

Spisy trestní věci 1582/49

Osobní spisy trestance č. 3214 změněno 1125

Státní okresní archiv Tábor:

Pamětní kniha městyse Malšice

Kronika obce Dražičky

Ordo divinorum 1. 6. 1935 – 1952, č. knihy 25

Náboženské spolky, č. knihy 73

Fond ONV Tábor

Duchovní - seznamy, charakteristika - č. kartonu 242

Církevní politika – č. kartonu 241

Katolická akce – č. kartonu 241

Církev římskokatolická - seznam kněží a jejich charakteristika - č. kartonu 139

Církevní politika - č. kartonu 806

Stížnosti – č. kartonu 806

Rezoluce kněží – č. kartonu 139

Církevní akce, slavnosti – č. kartonu 244

Pronájmy církevního majetku – č. kartonu 243

Vyučování náboženství – č. kartonu 244

Fond Farní úřad Malšice

Archiv biskupství českobudějovického - neroztříděné

Kněžská matrika

Archiv farnosti Malšice:

Kronika farní osady malšické od roku 1935

Inventář

Matriky farnosti Malšice po roce 1950

Archiv farnosti Sudoměřice u Bechyně:

Kronika farnosti Sudoměřice u Bechyně

Český statistický úřad

Pohyby obyvatelstva v roce 1946, Státní úřad statistický, Praha 1949, svazek 181

Pohyby obyvatelstva v roce 1947, Státní úřad statistický, Praha 1951, svazek 185

Pohyby obyvatelstva v roce 1948, Státní úřad statistický, Praha 1951, svazek 186

Pohyby obyvatelstva v roce 1949, Státní úřad statistický, Praha 1955

Pohyby obyvatelstva v roce 1950, Státní úřad statistický, Praha 1955

Pohyby obyvatelstva v roce 1951, Státní úřad statistický, Praha 1956

Pohyby obyvatelstva v roce 1952, Státní úřad statistický, Praha 1957

Pohyby obyvatelstva v roce 1953, Státní úřad statistický, Praha 1958, svazek 2

Pohyby obyvatelstva v roce 1954, Státní úřad statistický, Praha 1958, svazek 36

Pohyby obyvatelstva v roce 1955, Státní úřad statistický, Praha 1959, svazek 24

Pohyby obyvatelstva v roce 1956, Státní úřad statistický, Praha 1959, svazek 25

Pohyby obyvatelstva v roce 1957, Státní úřad statistický, Praha 1960, svazek 28

Pohyby obyvatelstva v roce 1958, Státní úřad statistický, Praha 1961, svazek 30

Pohyby obyvatelstva v roce 1959, Státní úřad statistický, Praha 1961, svazek 31

Pohyby obyvatelstva v Československé socialistické republice v roce 1960, Ústřední úřad státní kontroly a statistiky, Praha 1962, svazek 32

Pohyby obyvatelstva v Československé socialistické republice v roce 1961, Ústřední komise lidové kontroly a statistiky, Praha 1963, svazek 33

Pohyby obyvatelstva v Československé socialistické republice v roce 1962, Ústřední komise lidové kontroly a statistiky, Praha 1965, svazek 34

Pohyby obyvatelstva v Československé socialistické republice v roce 1963, Ústřední komise lidové kontroly a statistiky, Praha 1966, svazek 38

Pohyby obyvatelstva v Československé socialistické republice v roce 1964, Ústřední komise lidové kontroly a statistiky, Praha 1967, svazek 39

Pohyby obyvatelstva v Československé socialistické republice v roce 1965, Ústřední komise lidové kontroly a statistiky, Praha 1968, svazek 40

Pohyby obyvatelstva v Československé socialistické republice v roce 1966, Federální statistický úřad, Praha 1970, svazek 43

Pohyby obyvatelstva v Československé socialistické republice v roce 1967, Federální statistický úřad, Praha 1971, svazek 44

Pohyby obyvatelstva v Československé socialistické republice v roce 1968, Federální statistický úřad, Praha 1972, svazek 45

Pohyby obyvatelstva v Československé socialistické republice v roce 1969, Federální statistický úřad, Praha 1973, svazek 47

Pohyby obyvatelstva v Československé socialistické republice v roce 1970, Federální statistický úřad, Praha 1973, svazek 48

I.b Orální prameny

Bártová Božena, malšická farnice z Dudova, 5. září 2007

manželé Duškovi, sudoměřičtí farníci, 10. října 2007

manželé Houdkovi, sudoměřičtí farníci, 10. října 2007

Horáždovská Marie, malšická farnice, 14. ledna 2008

P. Kavale Josef, 15. ledna 2008

Kuchařová Marie, sestra P. Ladislava Soukupa, 19. listopadu 2007

P. Lála František, 13. prosince 2007

II Literatura

Bartušek Antonín a kol.: *Umělecké památky Čech*, Nakladatelství Československé akademie věd, Praha 1957

Boháč Zdeněk: *Atlas církevních dějin českých zemí 1918 – 1999*, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 1999

Kaplan Karel: *Československo v letech 1945 – 1948*, SPN, Praha 1991

Kaplan Karel: *Československo v letech 1948 – 1953*, SPN, Praha 1991

Kaplan Karel: *Československo v letech 1953 – 1966*, SPN, Praha 1992

Kaplan Karel: *Stát a církev v Československu v letech 1948 - 1953*, Doplněk, Brno 1993

Kaplan Karel, Paleček Pavel: *Komunistický režim a politické procesy v Československu*, Barrister and Principal, Brno 2001

Profous Antonín: *Místní jména v Čechách, díl III*, Česká akademie věd a umění v Praze 1947

Šrajerová Eva: *Českobudějovický biskup ThDr. Josef Hlouch*, Sdružení sv. Jana Neumanna, České Budějovice 1997

Váško Václav: *Dům na skále 1, Církev zkoušená, 1945 – začátek 1950*, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 2004

Váško Václav: *Dům na skále 2, Církev bojující, 1950 – květen 1960*, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 2007

Seznam příloh

Zákon č. 231/48 Sb.– Hlava I

Trestní spisy P. Ladislava Soukupa

Báseň Františka Kašpara

Slib věrnosti československé republice

Pastýřský list P. Titmana k volbám 1954

Dopis OCT o nenastěhování P. Soukupa na malšickou faru

Stížnost AV NF na P. Lálu

Dopis P. Lály

FOTO PŘÍLOHY

Fotografie P. Františka Lály a P. Ladislava Soukupa

Fotografie P. Ladislava Soukupa

Hrob P. Václava Černého v Sudoměřicích

Malšická fara a kostel Nejsvětější Trojice

Fotografie z farní kroniky

Dražičky – velkostatek Karla Vodňanského

Zdroje příloh

Trestní spisy P. Ladislava Soukupa – Národní archiv

Báseň J. Tomana - Kronika farní osady malšické od roku 1935, s. 26

Slib věrnosti československé republice - Státní okresní archiv Tábor

Pastýřský list P. Titmana k volbám 1954 - Státní okresní archiv Tábor

Dopis OCT o nenastěhování P. Soukupa na malšickou faru - Státní okresní archiv Tábor

Stížnost AV NF na P. Lálu – Archiv biskupství

Dopis P. Lály – Archiv biskupství

Fotografie P. Františka Lály a P. Ladislava Soukupa - Státní okresní archiv Tábor

Fotografie P. Ladislava Soukupa – archiv Marie Kuchařové a archiv vlastní

Hrob P. Václava Černého v Sudoměřicích – archiv vlastní

Malšická fara a kostel Nejsvětější Trojice – archiv vlastní

Fotografie z farní kroniky - Kronika farní osady malšické od roku 1935 a vlastní archiv
(obr. č. 22 a 25)

Dražičky – velkostatek Karla Vodňanského – archiv vlastní

PŘÍLOHY

Zákon 231/48 Sb. – Hlava I

231/1948 Sb.

ZÁKON

ze dne 6. října 1948

na ochranu lidově demokratické republiky.

Změna: 305/1948 Sb.

Změna: 319/1949 Sb.

Národní shromáždění republiky Československé usneslo se na tomto zákoně:

HLAVA I.

Trestné činy proti státu

§ 1

Velezrada

1. Kdo se pokusí:
  - a) zničit samostatnost nebo ústavní jednotnost republiky,
  - b) odtrhnout od republiky část jejího území,
  - c) zničit nebo rozvrátit lidově demokratické zřízení nebo společenskou nebo hospodářskou soustavu republiky, zaručené ústavou, nebo
  - d) násilím znemožnit ústavní činnost presidenta republiky nebo jeho náměstka, zákonodárního sboru nebo vlády (sboru pověřenců), bude potrestán pro zločin těžkým žalářem od deseti do pětadvaceti let, nebo na doživotí.
2. Stejně bude potrestán, kdo se k činu uvedenému v odstavci 1 s někým spolčí nebo vejde v přímý nebo nepřímý styk s cizí mocí nebo s cizími činiteli.
3. Smrtí bude viník potrestán:
  - a) dopustí-li se činu uvedeného v odstavci 1 nebo 2 za branné pohotovosti státu nebo v době ozbrojeného napadení republiky,
  - b) byly-li takovým činem zvláštní měrou ohroženy samostatnost, ústavní jednotnost nebo územní celistvost republiky, její lidově demokratické zřízení, společenská

nebo hospodářská soustava, zaručené ústavou, nebo byla-li znemožněna ústavní činnost presidenta republiky nebo jeho náměstka, zákonodárného sboru nebo vlády (sboru pověřenců),

- c) bylo-li k takovému činu užito branné moci nebo ozbrojeného nebo na vojenský způsob organisovaného sboru nebo byly-li k takovému činu sbírány nebo organisovány branné nebo pomocné síly nebo hromaděny zbraně neb střelivo,
- d) byl-li při takovém činu kladen násilný odpor branné moci nebo ozbrojenému sboru, nebo
- e) je-li tu jiná zvláště přitěžující okolnost.

§ 2

Sdružování proti státu

1. Kdo se s někým spolčí v úmyslu podvraceti samostatnost, ústavní jednotnost nebo územní celistvost republiky anebo její lidově demokratické zřízení, její společenskou nebo hospodářskou soustavu anebo její národní povahu, zaručené ústavou, bude potrestán pro přečin tuhým vězením od tří měsíců do tří let.
2. Kdo se dopustí činu uvedeného v odstavci 1 za branné pohotovosti státu nebo v době ozbrojeného napadení republiky, bude potrestán pro zločin těžkým žalářem od jednoho roku do pěti let.
3. Kdo založí organisaci v úmyslu podvraceti samostatnost, ústavní jednotnost nebo územní celistvost republiky anebo její lidově demokratické zřízení, její společenskou nebo hospodářskou soustavu nebo její národní povahu, zaručené ústavou, nebo kdo k takové organisaci přistoupí nebo se účastní její činnosti anebo ji neb její členy podporuje v podvratných snahách, bude potrestán pro zločin těžkým žalářem od jednoho roku do pěti let, a je-li tu zvláště přitěžující okolnost, od pěti do deseti let.

§ 3

Pobuřování proti republice

1. Kdo veřejně nebo před více lidmi nebo více lidí pobuřuje proti republice, proti její samostatnosti, ústavní jednotnosti, její územní celistvosti nebo proti jejímu lidově demokratickému zřízení, její společenské nebo hospodářské soustavě nebo její národní povaze, zaručeným ústavou, bude potrestán pro přečin tuhým vězením od tří měsíců do tří let.

2. Stejně bude potrestán, kdo úmyslně nebo z hrubé nedbalosti umožňuje nebo usnadňuje šíření pobuřujícího projevu uvedeného v odstavci 1.
3. Kdo se dopustí činu uvedeného v odstavci 1 nebo úmyslně činu uvedeného v odstavci 2 za branné pohotovosti státu nebo v době ozbrojeného napadení republiky, bude potrestán pro zločin těžkým žalářem od jednoho roku do pěti let.

§ 4

Hanobení republiky

1. Kdo hanobí republiku, kdo potupí jméno nebo symbol republiky, zejména její znak, vlajku, barvy nebo státní hymnu, nebo kdo zničí, poškodí nebo odstraní symbol republiky, zejména její znak, vlajku nebo barvy, nebo vypodobení presidenta republiky nebo jeho náměstka v úmyslu projevit opovržení republice nebo nepřátelské smýšlení o ní, bude potrestán pro přestupek vězením od osmi dnů do šesti měsíců.
2. Kdo veřejně nebo před více lidmi se dopustí činu uvedeného v odstavci 1, bude potrestán pro přečin tuhým vězením od tří měsíců do dvou let.

Trestní spisy P. Ladislava Soukupa

Spisová značka

Spisová značka **O-I**

3/50 III 7 64/80 1/49 XII

Státní soud v Praze XIV- Na Pankráci,

Náměstí hrdinů, justiční palác.

J. Michal

Oddělení č. ~~11~~

Vst I 1582/49

REHABILITACE Seznam nevykonaných trestů č. 285
dle zák. č. 119/90 Sb.

Spisy trestní věci

- a) *Ladislav Goukyp* Vazba č. listu ..... od ..... do .....
- b) ..... Vazba č. listu ..... od ..... do .....
- c) ..... Vazba č. listu ..... od ..... do .....
- d) ..... Vazba č. listu ..... od ..... do .....
- e) ..... Vazba č. listu ..... od ..... do .....
- f) ..... Vazba č. listu ..... od ..... do .....

viz pv. pro § 3 odst. 1 z č. 231/488K

Věci doličné čís. I.: ..... Soudní depositum čís. I.: .....

Likvidace čís. I.: ..... Postoupení spisů čís. I.: .....

Zatykač ..... vydán č. I.: ..... odvolán č. I.: .....

Pátrání dle § 413 tr. ř. ~~13~~ 13, Náklady ..... dobyté.

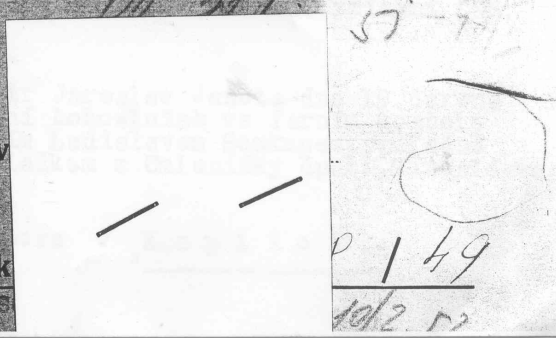
Čís. **Pst I** 1658 / 49

SPISOVNA

Odevzdáno do spisov

Generalie:

Spisová značka
spis

Pst I 1658/49-1

OKRESNÍ PROKURATURA
V KAPLICI

Velitelství stanice metodní bezpečnosti v Kaplici, okr. Kaplice.

Čís. jedn. 2220 / 1949. KRÁTE PRÍLOH. T 416 / 49

Věc: S o u k u p Ladislav z Čes. Budějovic
..šíření nepravdivých poplašných zpráv. St 433 / 48

U d á n í .

A./Osobní data:

Ladislav S o u k u p, naroz. 12./5.1920 Mladějovice, bytem Čes. Budějovice - biskupská konsistoř, duchovní a kancelista biskup. konsistoře - ostatní data nebyla zjišťována.

Případ vyšetřován a oznámen strážm. Jaroslavem Janotou z úřední povinnosti.

Svědci: Bohumil Blažek, truhlář a bezpečnostní referent MNV obce Omleničky, okr. Kaplice, Miroslav Lhotský, krmič vepřů, bytem Omlenička čp. 48 a dělník Bohumil Kubovský, bytem Omlenička čp. 48, s. o. Kaplice.

B./ Skutková podstata:

I.

V osobních datech uvedený Ladislav S o u k u p, duchovní a kancelista biskupské konsistoře v Čes. Budějovicích, dopustil se přečinu podle zákona na ochranu lid. dem. republiky - šíření nepravdivých zpráv tím, že dne 19. června 1949 o 15.30 hodině, při konaných bohoslužbách v římsko-katolickém kostele v osadě Omlenička, obec Omlenička, okr. Kaplice, znenápkou kazatelského práva a přes předchozí výstrahu orgánů SNB a jejich upozornění na zákaz čtení četl u m y s l n ě a veřejně s kazatelny a před skupinou asi 70 většinou dospělých osob obojího pohlaví "Pastýřský list čís. 1", vydaný jménem katolických biskupů a ordinářů v CSR, ač v ě d ě l že toto čtení pro štvavý a protistátní obsah, případně jiné veřejné rozšiřování jest způsobil vážně znepokojit jak katolickou část obyvatelstva, tak i širokou veřejnost.

Po přečtení "Pastýřského listu čís. 1" přistoupil duchovní Ladislav S o u k u p rovněž s kazatelny ke kritice poměrů v CSR a navazoval na IX. sjezd strany KSC slovními dodatky "Co chtějí?, chtějí nás žalářovat a chtějí nás na pracoviště!".

Tímto svým a přes zákaz projeveným jednáním na veřejnosti rozšiřoval závadný, protistátní a štvavý obsah "Pastýřského listu čís. 1" a svými štvavými projevy mařil usilí vládních činitelů a bezpečnostních orgánů o zachování dobrého poměru mezi obyvatelstvem, církví a státem a konečně projevil zřejmé nepřátelské smýšlení proti lidově-demokratickému zřízení CSR.

II.

Případ zjistil strážmistr Jaroslav Janota dne 19. června 1949 o 15.30 hod. při sledování bohoslužeb ve farním kostele v Omleničce, konaných duchovním Ladislavem Soukupem, společně s dalšími svědky Bohumilem Blažkem z Omleničky čp. 11, Miroslavem

Okresní prokuratura v K a p l i c i .

STÁTNÍ PROKURATURA V PRAZE.

Pst I 1658/49 .

Státnímu soudu
STÁTNÍ SOUD V PRAZE
Došlo: -6. XII. 1949
.....krát..... /P. předsedovi senátu/.
.....rubrik

v P r a z e .

Obžalovací spis .

dv.
2.
nos.
konce
2 n. t. v.
10 dní
konf. přímě
maturitní

Státní prokuratura v Praze žaluje na

Ladislava S c u k u p a

nar. 12.5.1920 v Mladějovicích, úředníka biskupské konsistoře,
bytem České Budějovice, Široká č. 16,

ž e

dne 16.6.1949 v osadě Omleničky v kostele přečetl pastýřský
list arcibiskupa Berana /Oběžník katolickému duchovenstvu /,
pobuřujícího obsahu, ač byl před čtením úředními orgány varován,

t e d y

veřejně pobuřoval proti lidově demokratickému zřízení republiky,
její společenské a hospodářské soustavě, zaručeným ústavou ,

č í m ž s p á c h a l

přečin pobuřování proti republice podle § 3 odst. 1 zák.č.
231/48 Sb.

a b u d i ž z a t o p o t r e s t á n

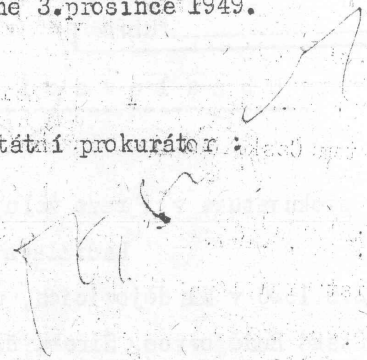
podle § 3 odst. 1, 47, 48, zák. č. 231/48 Sb.

N a v r h u j i :

1/ konati hlavní přelíčení před státním soudem v Praze, přísl.
podle § 17 odst. 1 lit. b/ zák.č. 232/48 Sb.,

2/ konstatovati k důkazu obsah spisu zn.sp. T 416/49 okresního soudu v Kaplicích.

V Praze dne 3. prosince 1949.

Státní prokurátor:

Hlavní přelíčení.

Státní soud v   Praze   , **senát VII.**

dne   7. ledna 1950.

Trestní věc proti   Ladislavu Soukupovi

pro   Přečin dle § 3 odst. 1 zák. č. 231/48 Sb.
Před zahájením přelíčení oznamuje předseda změnu v obsazení senátu.
Obžalovaný prohlašuje, že proti této změně nemá námitek.

Přítomni:

Předseda   Dr Michal
Soudci z pov.:   Dr Scheybal
    Dr Řehák

Soudci z lidu: Frant. Kartouz
    Anna Součková

Zapisovatel   Dr V. Kaplanová

Státní prokurátor   Dr Kremla

Obžalovaný   Ladislav Soukup osobně

Obhájce   Dr Jablonský ex offio

O   8   hodině   do   poledne vyvolal zapisovatel věc.

Přelíčení jest   veřejné

Obžalovaný   udává   o svých osobních poměrech:
    jako v protokole č. 1.3

Státní prokurátor navrhuje vyloučení veřejnosti z důvodu § 229 tr.)
se zřetelem na § 18 zák.č. 232/48 Sb., ježto veřejným projednává-
ním mohl by býti ohrožen veřejný pořádek.

Po tiché poradě be přerušeni jednání prohlášen

nález,

že veřejnost se vylučuje dle § 229 tr.ř. a dáno poučení dle § 46
zák.č. 232/48 Sb.

Předseda napomíná obžalovaného, aby dal ..... pozor na obžalobu, jež se bude předná-
šeti a na průběh jednání.

Zavoláni byli svědkové a znalci. Předseda upozorňuje je na svatost přísahy, kterou jim bude
vykonati, a nařizuje svědkům, aby se odebrali do místnosti pro ně určené.

Aby se svědkové nemohli smlouvatí nebo domlouvati, nařizuje předseda, aby .....

~~Předseda činí opatření, aby znalci za výsledku obžalovaného a svědků zůstali v soudní
síni~~

~~Z předvolaných osob se nedostavily~~

Když se svědkové vzdálili, dává předseda přečísti obžalovací spis státní prokuratury .....

v Praze

ze dne 3.12.1949

č. j. Pst I 1658/49

Předseda vyslýchá obžalovaného o obsahu obžaloby.

Obžalovaný ..... prohlašuje, že ..... se necítí ..... vinným

Předseda oznamuje obžalovanému, že má ..... právo, aby proti obžalobě souvisle vy-
lčíl ....., jak se věc sběhla, a aby po provedení jednotlivých důkazů přednesl ..... k tomu své
poznámky.

Obžalovaný ..... uvádí

Ožalovaný udává totéž jako ve svém protokole č.1.3 a dodává:

Mělo-li mi býti čtení pastýřského listu zakázáno, mělo se tak státi prostřednictvím biskupů. Považuji se za čl. občana, na prvním místě je u mne Bůh, na druhém církev a na třetím vlast. Dodávám, že odvolávám to, co jsem uvedl, totiž že se částečně cítím vinným.

K vlastní nemám stanovisko úplně negativní.

K dotazům na obžalovaného:

Přišel jsem občas do styku s budějovickým biskupem, měl jsem k němu srdečný poměr, podobný poměru mezi vojákem a generálem. Porad jsem se nezúčastnil. V poslední době jsem byl archivářem. Ani užších porad jsem se nezúčastnil. Ve věcech politických, nezasahuje-li politika do náboženství, jsem poslušen. Protože politika zasahuje nyní do náboženství, nemohu nyní poslechnouti.

P r ů v o d n í ř í z e n í .

Čte se trestní oznámení č.l. 1.

Obžalovaný trvá na svém.

Svědék po napomenutí k udání pravdy a zákonném poučení rukou dáním do slibu vzat, uvádí:

Bohumil Kubovský, 26 r., Řípec, řím.kat., ženatý, tovární dělník, Omlenice čp.47., bez poměru; k věci udává:

Dne 19.6.1949 odpoledne účastnil jsem se bohoslužeb v kostele v osadě Omlenička. Na choru bylo asi 20 osob, kolik osob bylo dole nevím. Obžalovaný tehdy kázal a přečetl pastýřský list. Na obsah pastýřského listu se nepamatuji. Zdáli po přečtení past.listu obžalovaný připojil nějaké dodatky se již nepamatuji. Obsah čteného nebyl příznivý lidově demokratickému režimu.

Obžalovaný ničeho nepřipomíná.

Svědečné 744.20 Kčs.

Za souhlasu stran konstatuje se opis oběžníku katolickému duchovenstvu a věřícímu lidu.

Obžalovaný k tomu uvádí, že přečetl zmíněný pastýřský list.

Čtou se osobní výkazy obžalovaného.

Na to předseda končí průvodní řízení.

Státní prokurátor navrhuje odsouzení obžalovaného dle písemné obžaloby.

Obhájce obžalovaného žádá zproštění, ev. mírný trest.

Předseda prohlašuje jednání za skončené.

Soud odchází k poradě.

Vrátiv se, prohlašuje předseda ve veřejném líčení

r o z s u d e k

s podstatnými důvody a usnesení o dobytosti nákladů trest.řízení a udílí poučení o opravných prostředcích.

Obžalovaný žádá za doručení opisu rozsudku do rukou svého právního zástupce, který mu budiž zřízen pro řízení opravné.

Státní prokurátor podává odvolání a žádá o doručení rozsudku se spisy.

Na to obžalovaný prohlašuje, že se opravných prostředků vzdává a trest ihned nastupuje.

Skončeno a podepsáno

s tím, že obžalovaný byl o 11 hod. dopol. do vazby odveden.

S. Kall

11/1

Předseda končí průvodní řízení.

Státní prokurátor navrhuje odsouzení obžalovan ..... podle ..... obžaloby.

Obhájce navrhuje zproštění od obžaloby neb alespoň uložení mírného podmíněného trestu.

Předseda prohlašuje jednání za skončené.

Soud odchází ku poradě.

Vrátiv se prohlašuje předseda ve veřejném zasedání rozsudek i s podstatnými důvody a udílí poučení o opravných prostředcích a usnesení o nedobytnosti nákladů trestního řízení.

Obžalovan ..... vzdává ..... se opravných prostředků a nastupuj ..... ihned trest.

R o z s u d e k .

J m é n e m r e p u b l i k y .

Státní soud v Praze uznal po hlavním přelíčení dne 7.
ledna 1950 takto právem:

Obžalovaný

Ladislav S o u k u p ,

nar.12.5.1920 v Mladějovicích , okr.Strakonice, kněz a úředník
biskupské konsistoře, bytem v Českých Budějovicích, Široká ul.č.
16.,

j e s t v i n e n ,

že dne 19.6.1949v osadě Omleničky veřejně pobuřoval proti
lidově-demokratickému zřízení republiky, její společenské a hos-
podářské soustavě, zaručené ústavou,

č í m ž s p á c h a l

přečin pobuřování proti republice podle § 3 odst. 1 zák.č.231/48
Sb.a o d s u z u j e s e z a t o

podle téhož zákonného ustanovení k trestu tuhého vězení v trvání
2 /dvou roků/ a podle § 389 tr.ř. k náhradě nákladů trestního
řízení.

Podle § 47 zák.č.231/48 Sb. ukládá se obžalovanému vedle
trestu na svobodě trest peněžitý ve výši 5.000 Kčs, v případě
nedobytnosti nahražený dalšími 10/deseti/ dny tuhého vězení.

Podle § 48 zák.č.231/48 Sb. vyslovuje se konfiskace veške-
rého jmění obžalovaného.

Tento trest jest nepodmíněný.

D ů v o d y:

Z obsahu trestního oznámení, z výpovědi svědka Bohuslava Kubovského a z doznání obžalovaného vzal soud tento skutkový děj za zjištěný a prokázaný:

Obžalovaný kněz a kancelista biskupské konsistoře v Č. Eudějovicích Ladislav Soukup během bohoslužeb o svátku Božího Těla dne 19.6.1949 v řím.kat.kostele v osadě Omlenička přečetl při kázání shromážděným věřícím v počtu asi 70 osob pastýřský list arcibiskupa Berana katolickému duchovenstvu a věřícímu lidu z 15.6.1949. Ve zmíněném pastýřském listě se mezi jiným praví, že se "tvoří...nepravá Katolická akce, která má vnésti zmatek mezi věřící", že tato akce je "namířena proti jednotě církve a církevní kázni", jsou tam citovány některé výroky ministrů Kopeckého a Nejedlého, pronesené na IX.sjezdu KSČ, prohlašuje se, že nabízená dohoda státu a církve je pro biskupy nepřijatelná, protože je namířena "na vyhubení víry a porušuje základní náboženské svobody, zaručené i novou ústavou", dále se praví, že nadešel čas, kdy každý "musí dovésti rozpoznati ovce od vlka v rouše beránčím" a v závěru se děkuje kněžím i věřícím za jejich doseavadní věrnost. K tomuto pastýřskému listu přičinil obžalovaný po jeho přečtení ještě nějaké další výroky, jejichž přesný obsah kromě slov "nechte si hmotné výhody, ale nechte nám svobodu" nebyl však soudem zjištěn.

Obžalovaný doznal, že uvedený pastýřský list arcibiskupa Berana při kázání přečetl, že před kázáním byl upozorněn členem

SNB na zákaz čtení tohoto listu a konečně i to, že k pastýřskému listu připojil po přečtení ještě nějaké vlastní doplňky. Co však bylo obsahem těchto doplňků a jak zněly kromě slov svrchu uvedených soud nezjistil, neboť ani svědek Kubovský se na ně již napamatoval.

Z toho, co shora uvedeno, jest zřejmé, že zmíněný pastýřský list je ostře namířen proti dohodě státu a církve. Je projevem politicky vysoké církevní hierarchie, která nikdy neměla dosti úpřímné dobré vůle dohodnouti se se státní moci a dávatí co je císařovo císaři a eo je Božího Bohu. Naproti tomu náš pracující lid si vždy přál, aby mezi církví a státem nastalo období vzájemného porozumění a opravdové, poctivé a otevřené spolupráce. Výrazem této touhy a zároveň odpovědí na odmítavé stanovisko biskupů k dohodě se státem bylo spontánní hnutí všeho věřícího lidu bez rozdílu stranické příslušnosti a velké většiny nižšího duchovenstva - Katolická akce. Katolická akce, prohlašující jasně svoji věrnost a poslušnost papeži, jak hlavně řím. kat. církve ve věcech týkajících se otázek víry, odsoudila zcela nekompromisně pokusy církevní hierarchie vnášeti rozkol mezi věřící lid a mezi zájmy státu a republiky a potvrdila, že dobrý občan lidově-demokratické republiky může být i dobrým katolíkem a naopak.

Není proto divu, že jak prezident republiky Klement Gottwald, tak i vláda tuto Katolickou akci velmi vřele uvítali, již proto, že byla přímo manifestačním svědectvím o tom, že široké vrstvy lidové si dohody státu a církve přejí a že dovedou sloučit věrnost církví ve věcech duchovních s věrností

ke státu. Naproti tomu u Vatikánu a některých církevních hodnostářů se Katolická akce setkala hned od počátku s neporozuměním. Nezůstalo jen při nepřátelském postoji, zastrašování a vyhrožování církevními tresty, došlo i ke zjevům, značenajícím zneužívání náboženství ke štvání proti republice.

Lživá a pomluvačná kampaň, živená vyslovenými nepřáteli našeho lidově-demokratického zřízení doma i v zahraničí, měla vzbudit dojem, že u nás dochází k nějakému boji proti katolické církvi, kněžím a věřícím, stupňovaly se útoky proti vládě a bylo vyhrožováno těm, kněžím a věřícím, kteří měli odvahu osvědčiti svou věrnost velkým sociálním ideálům, určujícím snahy našeho lidově-demokratického zřízení. Toto vše šlo za účel zmást věřící, vznésti mezi ně rozkol a neklid a pobouřit je pod záminkou ochrany náboženské svobody proti republice.

V této kampani bylo zneužíváno i Ústavy 9. května, resp. jejích §§ 15-17 o náboženské svobodě, která prý je u nás potlačována, ač je zřejmé, že skutečná svoboda náboženská byla a je ve všech směrech plně respektována. Součástí této štvavé kampaně proti republice byl i onen pastýřský list, který obžalovaný dle svého doznání věřícím předčítal. Ježto obžalovaný jako kněz a úředník biskupské konsistoře má vyšší vzdělání a působil na soud dojem člověka velmi inteligentního, musil si býti ihned vědom štvavosti obsahu pastýřského listu, který veřejně předčítal, nehledě k tomu, že dle svého doznání - byl i před jeho předčítáním výslovně varován členem SNB a upozorněn, že jest toto předčítání zakázáno.

Okolnost, kterou se obžalovaný hájí, že totiž jednal z poslušnosti k církevním nadřazením, t.j. biskupům, kteří pastýřský list vydali a jemu k předčítání zaslali, je jiny nezbavuje a může býti pouze okolností polehčující.

Jest tedy dána skutková podstata zažalovaného trestného činu, jak po stránce objektivní, tak i po stránce subjektivní a bylo tudíž obžalovaného uznati vinným dle obžaloby.

Trest byl obžalovanému vyměřen dle § 3 odst. 1 zák.č. 231/48 Sb.

Při výměře trestu polehčovalo obžalovanému doznání, dosavadní zachovalost, svedení a poslušnost /§ 264 lit. b, / c/, d/, l/, tr. z./, nepřitěžovalo pak ničeho, vyměřil mu proto soud trest v rámci trestní sazby úměrně jeho vině.

Trest peněžitý dle § 47 zák.č. 231/48 Sb. byl vedle trestu na svobodě obžalovanému uložen, ježto soud dospěl k přesvědčení, že obžalovaný svůj čin spáchal v úmyslu poškoditi republiku.

Výrok o konfiskaci jmění obžalovaného opírá se o ustanovení § 48 zák.č. 231/48 Sb.

Výrok o náhradě nákladů trestního řízení jest odůvodněn ustanovením § 1389 tr.ř.

Podmíněný odklad výkonu trestu jest vyloučen i podle ustanovení § 1 odst. 1 zák.č. 562/49 Sb.

V Praze dne 7.1.1950.

Tento rozsudek je proveditelný. Za správné vyřízení
Místní soudní oddělení:

Kancelář Státního soudu v Praze,
dne 7. 1. 1950

28. března 1974

AMSTERDAM

Sp

Int I 1658/49
OVI 1708/49

V

Int. ö. 285

etomestie ✓

3

Státní prokuratura v Praze.

Pst I 1658/49-5.

Generální prokuratura
v Praze .

Tajné

K č.j. T 226/49-3/III-3.

Ministerstvo spravedlnosti - SOBR
STUPĚŇ UTAJENÍ ZRUŠE
dle Instrukce MS č.j. 61/99-SOE

Věc: Ladislav S o u k u p - trestní řízení.

Přílohy: Spis státního soudu v Praze č.j.Or I 1708/49.

Referent: Střída.

Aprobant: Dr.Ziegler.

Další zpráva.

Po předložení spisu a prostudování rozsudku hodlám podané odvolání vzít zpět, neboť trest byl vyměřen přes zjištěné polehčující okdnosti v rámci trestní sazby blíže její horní hranice a je tedy úměrný zavinění odsouzeného. Rovněž vedlejší tresty odpovídají okolnostem případu.

Žádám o schválení zamýšleného postupu.

V Praze dne 17.března 1950.

Státní prokurátor :

STÁTNÍ PROKURATURA V PRAZE.

Pst I 1658/49

V Praze dne 6. listopadu 1951.

Velitelství stanice S N B
v K a p l i c í c h . -

Tajně

K č.j. 2220/1949

Věc : Ladislav Soukup - zařazení do TNP.

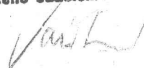
Rozsudkem státního soudu v Praze ze dne 7.1.1950 č.j. Or I 1708/49 byl Ladislav S o u k u p , 12.5.1920 v Mladějovicích, úředník, posledně bytem České Budejovice, Široká ul.č.16., odsouzen pro trestný čin podle § 3 odst.1 zák.č.231/48 Sb., k trestu odnětí svobody v trvání 2 roků.

Ježto odsouzenému končí trest dnem 17.1.1952 přichází v úvahu event. zařazení do T N P (§ 36 tr.zák.).

Žádám, aby tamní velitelství sdělilo, zda a z jakých důvodů doporučuje zařazení odsouzeného do TNP, po příp. na jakou dobu.

Odpověď očekáváme vzhledem k naléhavosti věci nejpozději do týdne.

Za správnost vyšetření
vedoucí kancelářského oddělení:

Státní prokurátor:
v z. Dr. Barbaš v.r.

**SNB. Velitelství stanice
Kaplice.**

Došlo dne: 10. 11. 1951

Čís. jed. 48-458 taj/si pří

Čís.jedn.VB-759 taj./51.

Kaplice, dne 12. listopadu 1951

Státní prokuratura

P r a h a :

STÁTNÍ PROKURATURA
V PRAZE

Došlo: 13. XI. 1951

_____krát_____příloh

Oznamuji, že Ladislav Soukup před svým odsouzením a nástupem trestu jako kancelista biskupské konsistoře v Českých Budějovicích dojížděl do zdejšího okresu vykonávat bohoslužby v kostelích trvale neobsazených. Byl znám svou poslušností Vatikánu a odporem k dnešnímu lidově-demokratickému zřízení. Reakční a nepřátelské jednání projevoval při kázáních a tímto způsobem přenášel na věřící.

Podle dřívějšího jednání Soukupa bylo by jeho zařazení do TNP účelné.

Velitel stanice odvel.:
v z. státn. Tiskal

Chajm. Biskal

Pst I 1658/49 - 16

V Praze dne 21.11.1951.

Velitelství oddílu SVS

M í r o v.

Ladislav S o k u p, nar. 2.5.1920, budiž o k a m ž i t ě
eskortován k dalšímu výkonu trestu k VO-SVS Mladá Boleslav.

Zpráva o provedené eskortě, budiž mi neprodleně
podána.

Státní prokurátor:
v z Dr. Čížek v r.

Číslo **0214**

Nastoupil(a) trest dne 7. ledna 1950 v 11

Náklady výkonu trestu: dobyté — ~~nedobytné~~

Dopraven(a) do ústavu dne 27. dubna 1950

10./II.

Lhůta k podm. propuštění 7.5.1951

Osobní spisy trestance:

Soukup Ladislav

14/17

Narozen(a) * Mladějovice o. Strakonice 12.5.1920

Svobodný(á), ženat, vdaná, vdovec(a), náboženství řm. kat. zaměstnání kněz

Příslušný(á) Mladějovice okr. Strakonice

Odsouzen(a) státním soudem v Praxe

rozsudkem ze dne 7. ledna 1950 čj. Or. I 1702/49

pro zločin § 3 č. 1 zák. č. 231/48 Šk.

1. Doba trestu **2** roky tuh. vězení a Kčs 5000.- v. 10 dní t. věz.

Vpočítatelná vazba zajišťovací a vyšetřovací	} od <u>194</u> h do <u>194</u> h	} Počátek trestu

2. Zostřeni trestu

3. Po odpykaném trestu

4. Ukončení trestu dne 7. ledna 1952 v 11.00 h. v. 17. ledna 1953 v.

5. Vystoupil(a) dne

Poslední bydliště České Budějovice, Lišková 16

Třídní postup	
II. tř.	<u>7.9.1950</u>

*Sáhnout trest
našev.*

6. Manžel(ka): jméno .....
bydliště .....

7. Dítky (jméno, stáří, pobyt) .....
.....
.....

8. Rodiče, (jméno, bydliště, zaměstnání) *Fraulišková a Salomé v. Fraková*
Vejetice v. Bít.

9. Sourozenci (jméno, bydliště, zaměstnání) *Marie Kuchařová, Malá Nepodřice p. Písek*
Antonie Havlíčková, Lhynice, T.

Popis osoby.

Velikost *176* ..... tělesná konstrukce *střední* ..... rozpětí .....
čelo *nízší* ..... obličej *podlouhlý* ..... barva obličeje .....
vlasy *tmavé* ..... obočí *světlé* ..... oči *šedomodré*
nos *přímý* ..... ústa *střední* ..... vous *okolen*
brada *ohrá* ..... zuby *pravé* ..... řeč *český*
zvláštní znamení *—*

Vychován(a) u rodičů *ano*

Vojenský poměr.

Rok odvodní *1945/42* ..... Odvodem povinný v *III* třídě, schopný *ano*

Sloužil jako *nesloužil.* ..... u ..... od ..... do

Hudby znalý (nástroj) *housle* ..... Telegrafista *—*

3214

19

VELITELSTVÍ ODDÍLU SVS PRAHA

POŠT. ÚŘAD 144, POŠT. SCHR. Č. 5

Č. j. 2882/51

V Praze, dne 8. února 1951

Velitelství oddílu SVS
trestní ústav pro muže

Trestnice
Došlo: 30. II. 1951
1361/51 1

M í r o v

Příloha: 1

Velitelství oddílu SVS Praha postupuje Vám usnesení státního soudu v Praze pro Ladislava S o u k u p a, který byl dne 27.4.50 předán do Vašeho ústavu k dalšímu výkonu trestu.

Rato va ridom!
a. a. k. v. spm.
13. 2. 1951

Latou

Velitel oddílu SVS
vrch. stržm.

J. e. m. Juel

Vypraveno dne 16. II. 1951
osobní spise

3214-IV

Dílna ramenních vycpávek.

Posudek o chování.

Odsouzený zč.3214 Ladislav S o u k u p pracoval ve zdejší dílně od 16.července 1951 a za tu dobu osvědčil se jako velmi svědomitý a přičinlivý pracovník. Vykonával práce řezače plátna, kteroužto práci - přes zvýšený výkon dílny - dobře zastal a kromě toho snažil se o úsporu materiálu a jeho snaha nevyzněla na prázdno.

Byl v každém směru ukázněný, tichý, samotářský. Ke spoluodsouzeným se choval slušně, sporů nevyhledával a k příslušníkům SVS byl ukázněný a disciplinovaný.

Vzhledem k jeho málomluvnosti a uzavřenosti nelze posouditi jeho postoj k lidově demokratickému zřízení, pouze okolnost, že jeho pracovní výkon byl velmi dobrý - docíloval měsíčně více 130 % - lze mu připočísti k dobru.

Na Mírově dne 27.listopadu 1951.

Velitel dílny :

stržm.SVS

VELITELSTVÍ ODDÍLU SVS

trestní ústav pro muže na Mírově

Telefon: Mohelnice 174 Zelezniční stanice: Mohelnice Sek. účet PS 3-11-4906

Číslo: 8442/51

Na Mírově dne 27.11.1951.

Velitelství stanice SVS
soudní věznice B
M l a d á B o l e s l a v .

Přemístění vězňů - duchovních.

Na příkaz státní prokuratury v Praze předávám dnem 28.11.1951 odsouzeného Františka Petruželu /č.j.Pst I 1620/49-16/, a Ladislava Soukupa /č.j. Pst I 1658/49-16/ do Vašeho ústavu k dalšímu výkonu trestu. Osobní spis a evidenční pomůcky připojuji.

Příloha : osobní spis.

Velitel oddělení SVS:
vrch. strážm.

8443/51

28.11.1951.

Státní prokuratura
P r a h a .

K č.j. Pst 1659/49-16.

Odsouzený Ladislav Soukup - přemístění.

Ku shora uvedenému příkazu sděluji, že odsouzený Ladislav Soukup, nar. 12.5.1920, odsouzený Státním soudem v Praze, rozsudkem ze dne 7.1.1950, č.j. Or I 1702/49 k trestu odnětí svobody na 2 roky byl dne 28.11.1951 přemístěn do scudní věznice v Mladé Boleslavi k dalšímu výkonu trestu.

Velitel oddílu SVS:
vrch. strážm.

M.

Popis předchozího života

Arstanece Ladislava Soukupa, zákl. čís. 3214.

Narodil jsem se 12. května 1920 v Mladějovicích v jižních Čechách. Do obecné školy jsem chodil ve svém rodišti šest let. Prvou třídu gymnasia jsem absolvoval ve Štokonicích. Ostatní studium středoškolské jsem konal v Č. Budějovicích. Roku 1941 jsem maturoval na Jirsíkově gymnasiu v Č. Budějovicích a po překladnách jsem pak nastoupil do kněžského semináře. Po ukončení studií jsem byl r. 1946 vysvěcen na kněze. První kaplanské místo jsem nastoupil v Nelbovicích. Po roce jsem byl povolán do Č. Budějovic, kde jsem působil až do svého zatčení.

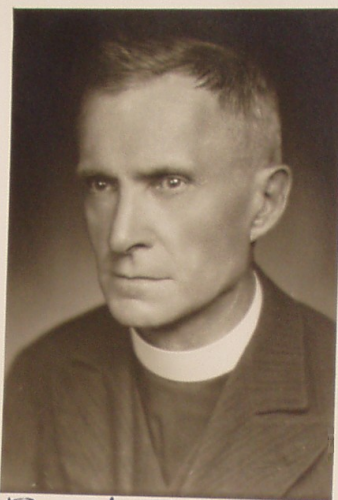
Ladislav Soukup.

Báseň Františka Kašpara

26

František Kašpar

Malšice

V toulkách nad krásnou Lužnicí
je zřím na druhé straně
stádečko, nad ním stojí člověk
jak pastýř radomálně.

Jak sopky vyhaslé se mi
osady v kraji jeví;
z podzemí jak bych zaslechl
húšitské šťastné zpěvy.

Slib věrnosti Československé republice

ČESKOSLOVENSKÁ REPUBLIKA

Kraj České Budějovice.

Okres Strakonice.

SLIB VĚRNOSTI ČESKOSLOVENSKÉ REPUBLICE

Slibuji na svou čest a svědomí, že budu věren Československé republice a jejímu lidově demokratickému zřízení a že nepodniknu nic, co by bylo proti jejím zájmům, bezpečnosti a celistvosti. Budu jako občan lidově demokratického státu plnit svědomitě povinnosti, jež vyplývají z mého postavení, a vynasnažím se podle svých sil podporovat budovatelské úsilí směřující k blahu lidu.

v Strakonici, dne 10. srpna 1950.

Jan Čížek, 1950
podpis

Složení slibu věrnosti dosvědčují přítomní:

Jan Zlámal
předseda

Jan Čížek, 1950
svědek

Pastýřský list P. Titmana k volbám 1954

Všem věřícím diecése českobudějovické.

Milost Vám a pokoj od Boha Otce našeho a Pána Ježíše Krista.
(2.Kor.1,2.)

Drazí v Kristu!

Ještě nedozněla velikonoční evangelium t.j. radostné poselství: "Pokoj vám!"

Nedoznělo ani nesmí dozníti, neboť pokoj a mír jest předpokladem štěstí a spokojenosti, tím spíše podmínkou každé úspěšné práce.

To platí o nitru jednotlivce jako o rodině, obci, státu i o vztazích mezi národy. Na rozbouřeném jezeře jest marno pokoušeti se o rybolov; v hlavě čímkoli zneklidácné se nezrodí zdravé myšlenky a plány; a když před deseti léty každou chvíli se rozkvílely poplašné sireny volající do krytu před skázonosnými letadly, byla všechna práce hmotná i duševní ochromena. Vždyť se pamatujete.

Pozdrav Pána: "Pokoj vám!" jest projev vůle Boží; jest odpověď na modlitbu lidí věřících; jest touhou všech.

Ale velikonoce zvěstují ještě něco více. Vzkříšení Pána našeho Ježíše Krista bylo očividným vítězstvím nade vši zlobou, která se proti němu spojila v jeden šik: závist, nenávist, lež, násilí, - vyvěrající z osobního a národnostního sobectví farizeů. Vzkříšený dokázal, že všechny tyto formy zla mu neublížily, nýbrž přivedily jeho oslavu.

Vzkříšení Páně jako skutečnost jest vzpruhou všem věřícím ba i nověřícím - aspoň jako symbol, aby bojovali proti zlu, v jakékoli formě se jim vtírá, a doúfali ve vítězství.

Zlo nedoráží jenom na jednotlivce; dere se do rodin, rozleptává státy, staví zdi mezi národy. Již staří říkali: Vae soli! Bůda osamocenému! Pravdu toho pořekadla cítí pracující rukou i mozkom, cítí nemocný a zejména bojující. Ke zdárné práci a k úspěšnému boji je třeba svorné družby. Svorností malé věci rostou, nesvorností i veliké se rozpadají. Zatočkávací zkouškou naší národní svornosti budou blízké volby.

Prosím, vyslechněte o jejich významu několik upřímně míněných a nestranných vět. Žijeme v nějakém světě pomyslném, neskutečném, vybaženém; musíme počítati se skutečností, jaká jest. Nejsme jeden každý soběstačný, nýbrž jsme odříznáni na společnost menší a větší, kterouž jest rodina, obec, stát. Chceme-li od nich přijímati, musíme jim také dávat; chci říci: musíme plniti mravní i občanské povinnosti k rodině, k obci, ke státu. Apoštol Pavel, muž světa zkušený, tuto pravdu důtklivě připomíná v listě k Římanům 13,7: "Dávejte všem, čím jste povinni: komu daň, tomu daň; komu ciz, tomu ciz; komu úctu, tomu úctu; komu čest, tomu čest."

Je to už dávno, co král francouzský Luďvík XIV. prohlásil: "Stát jsem já." To ovšem nebyla vláda z vůle lidu, nýbrž z vůle jednoho. Velká revoluce smetla takovéto zásady.

V lidové demokracii vládnou sobě lid skrze zástupce, které si sám volí. Jest samozřejmé, že vláda buďe taková, jaké zástupce lid do ní vyšle. Všecky složky Národní fronty projevily účinnou snahu, aby lid měl příležitost pověřiti řízením svých věcí muže a ženy nejschopnější. Víte sami ze zkušenosti, že jste nikdy v minulosti nebyli vyzýváni v tak širokém měřítku, abyste podali svůj posudek o kandidátech navržených k volbám.

Milí diecéšané, navržení kandidáti se Vám představili a nastínili program velikých budovatelských úkolů, jejichž konečným cílem je štěstí a blaho nás všech.

Očekávám, že 16. května přijmete svorně a radostně k volebním urnám a zvolíte kandidáty Národní fronty s tou jedinou myšlenkou, přispěti svým hlasem k rozkvětu naší milované vlasti a k zachování míru a pokoje mezi národy.

Ježíš Kristus žehnej na přímluvu Rodičky Boží rozkvětu naší Matky sv. Církve a milované vlasti!

P. Antonín Titman,
kapitulní vikář.

Dáno v Českých Budějovicích dne 6. května 1954.

-x-

Tento pastýřský list bude čten ve všech kostelích dne 9. a 16. května t.r. místo obvyklého kázání. Poutě připadající na neděli dne 16. května přeložte na nejbližší neděli (23. května).

Dopis OCT o nenastěhování P. Soukupa na malšickou faru

KRAJSKÝ NÁRODNÍ VÝBOR V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

TELEFON:

Zn. j.: 292-4-5.III.53.

Při odpovědi uveďte vždy tuto značku jednací.

V Českých Budějovicích dne 5. března 53

Okresní národní výbor
církevní odd.
T á b o r.

Soudruhu tajemníku.

Budeš-li vypracovávat smlouvu mezi kaplanem Soukupem, který je ustanoven v Sudoměřicích a excurendo v Malšicích a mezi dělníky, kteří jsou ubytováni na faře v Malšicích, nesmí být ve smlouvě vložka, že po vystěhování dělníků se nastěhuje do Malšic kaplan Soukup. V tomto smyslu totiž chtějí smlouvu vyhotoviti a radí Soukupovi, aby to tak provedl. O Malšicích kolují mezi faráři pověsti, že kostel a faru dostane církev československá. Tyto pověsti je třeba vyvracet.

vidanýj pověst OCT z 1. j. 53

Krajský církevní tajemník
v. z.

Stížnost AV NF na P. Lálu

M í s t n í a k č n í v ý b o r N F .

MÍSTNÍ NÁRODNÍ VÝBOR V MALŠICÍCH

OKRES TÁBOR — TELEFON ČÍSLO 18

Čís. 26

(Při odpovědi budíž vždy udáno. — O každé věci píše samostatně.)

Vše: Stížnost na adm. Fr. Lálu.

Dne 25. března

1948

k číslu ..... ze dne / 19.....

Přílohy: .....

B i s k u p s k é k o n s i s t o ř i

v Č. B u d ě j o v i c í c h .

Místní akční výbor NF v Malšicích podává stížnost na administrátora zdejší fary Fr. Lálu s návrhem na jeho přeložení.

Fr. Lála necitelným postojem k potřebám obce a okolí, způsobil školní obci / a újezdu / zbytečnou výlohu 117.000.-Kčs.

Jeho předchůdce p. děkan Fr. Brabeček dovolil umístit jednu třídu ve farní budově, když se Fr. Lála stal správcem fary, dal školní obci výpověď a na výpovědi přes všechny intervence tvrdošijně trval, ačkoliv celé I. patro po odchodu třídy zůstalo prázdné. Poněvadž v obci nebylo možno opatřit náhradní místnost, bylo nutno provést přístavbu, která stála 117.000.--Kčs. Výloha tato byla zcela zbytečná, protože stavba nové školní budovy je zařazena do pětiletého plánu, takže v dohledné době by se byla třída tak jako tak vystěhovala.

Administrátor Fr. Lála svým jednáním ukázal, že není dobrým přítelem svým spoluobčanům.

Administrátor Fr. Lála je jedním z hlavních inspirátorů v místě při pokusu o rozbití SČM a z vystouplých členů založil spolek kat. mládeže. Jak ukázalo vyšetřování vedené stát. bezpečností, nepěstovali členové spolku kat. ml. v Malšicích charitu, ale přestupovali stanovy a byli součástí polit. strany.

Adm. Fr. Lála poskytl před vánočními 1947 na faře byt L. Hákoví. Když potom týž byt přidělil MNV L. Hákoví 15. 3. 1948, podal o tom Fr. Lála biskupské konsistoři nepravdivé hlášení, jakoby šlo ze strany MNV o porušování náb. svobody, čímž se dopustil popouzení proti lidovým orgánům. O případu píše podrobně MNV v podání č. 606/48. ze dne 25. 3. 48.

Svým chováním se stal adm. Fr. Lála politicky nespolehlivým a MAV NF žádá, aby byl přeložen na jiné místo. Doporučujeme, aby si vyměnil místo s Jos. Velickým, který je t. č. farářem ve Zlaté Koruně a jako kaplan byl ve zdejší obci oblíben.

Za MAV NF v Malšicích:

Jos. Páň
-----
předseda

F. Draha
-----
jednatel

Dopis P. Lály

Veledůstojný pane sekretáři:
.....

Po návratu od vás dne 27. t. m.

znovu jsem rozvažoval vaše slova ve věci obsazení zdejšího benefícia. A i kdyby nic jiného v cestě tomu nestálo, byl by to zajisté soudruh Jiřík-bezpečnostní referent, kterému bylo Sdružení katolické mládeže v Malšicích trnem v oku, a který by se asi těžko smiřoval s tím, abych zde byl oné mládeži trvale na blízku.

Rozhodl jsem se tedy vám znovu napsati a požádati vás o to, abyste onen listinný svazek, obsahující beneficium v Malšicích opět založil, a Jeho Excellenci zatím ničeho nepředkládal.

Vidíme, jak se poměry stále mění, a tak konečně na tom také vůbec nezáleží, má-li člověk to jmenování nebo ne.

Děkuji vám vldp. sekretáři za vaši ochotu a laskavost
a v uctivosti se vám poroučím.

V Malšicích dne 30. července 1948.

administrátor.

FOTO PŘÍLOHY

Fotografie P. Františka Lály a P. Ladislava Soukupa

Obr. č. 1: P. František Lála

Obr. č. 2: P. Ladislav Soukup

Fotografie P. Ladislava Soukupa

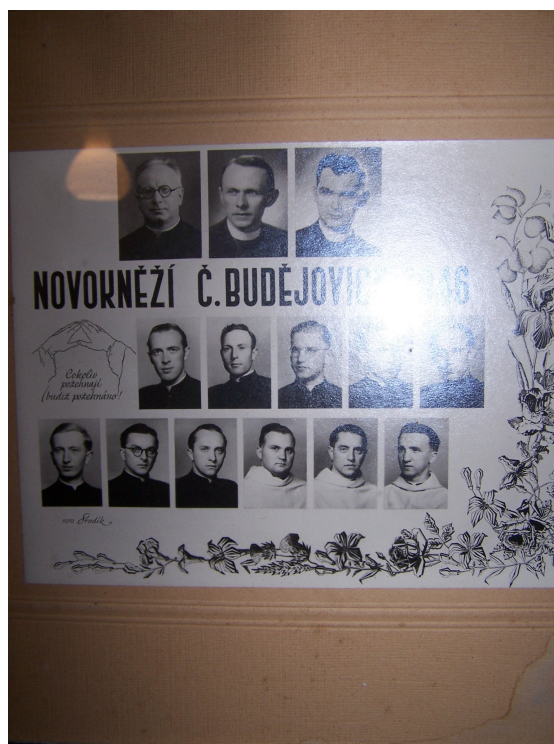
Obr. č. 3 : Otec P. Soukupa, František Soukup.

Obr.č. 4: Matka P. Soukupa, Antonie, rozená Tvrdková.

Obr. č. 5: Ladislav Soukup, jeho matka a dvě sestry, Marie a Antonie.

Obr. č. 6: Tablo novokněží z roku 1946.

Obr. č. 7: Detail P. Soukupa

Obr. č. 8: Pohřeb P. Soukupa

Obr. č. 9: P. Soukup v rakvi.

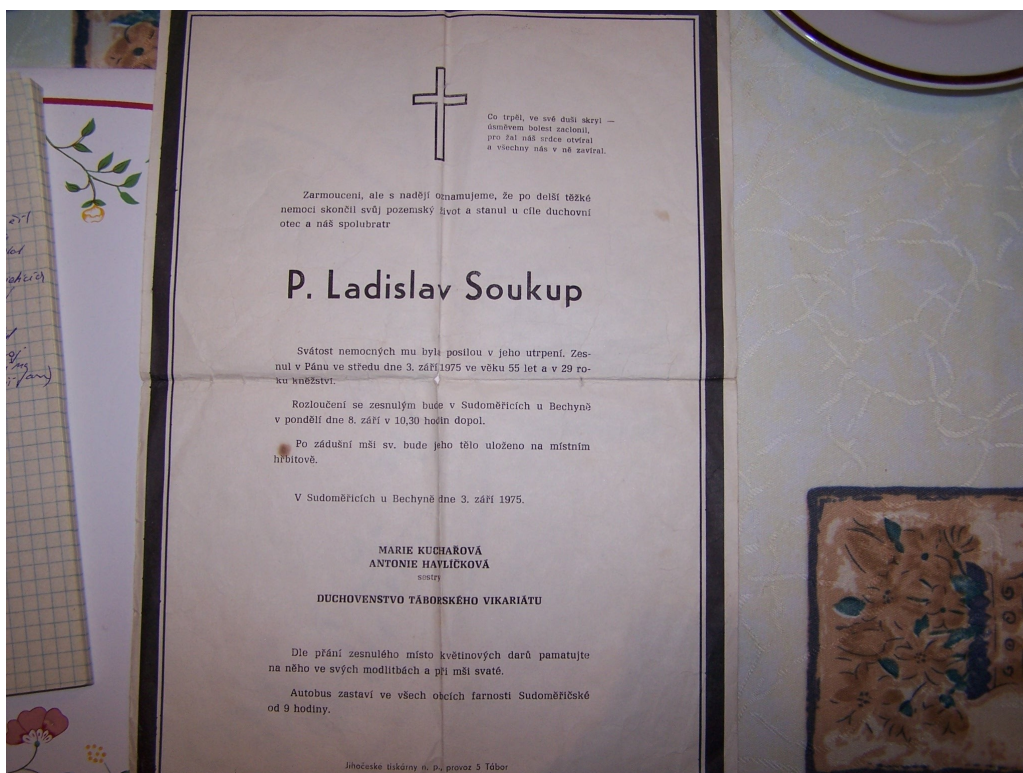

Obr.č. 10: Pohřební průvod.

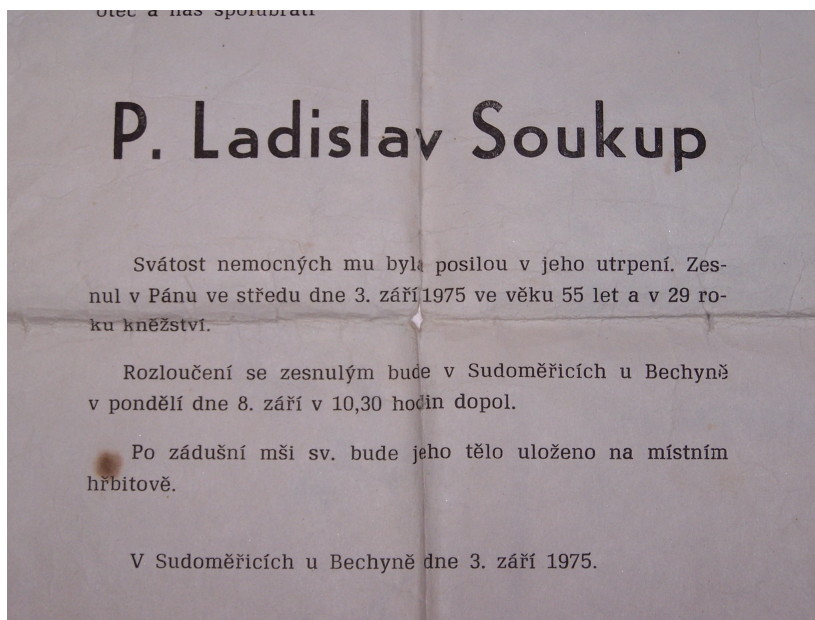

Obr. č. 11: Pohřební mše svatá v sudoměřickém kostele.

Obr. č. 12: Parte P. Soukupa.

Obr. č. 13: Detail.

Obr. č. 14: Hrob P. Ladislava Soukupa v Sudoměřicích u Bechyně, březen 2007.

Obr. č. 15: Hrob P. Ladislava Soukupa – detail, březen 2007.

Hrob P. Václava Černého v Sudoměřicích

Obr. č. 16: Hrob P. Václava Černého v Sudoměřicích u Bechyně, leden 2008.

Malšická fara a kostel Nejsvětější Trojice

Obr. č. 17: Malšická fara, pohled od východu, březen 2008

Obr. č. 18: Kostel Nejsvětější Trojice v Malšicích, pohled od jihu, březen 2008.

Obr. č. 19: Průčelí kostela, pohled od západu, březen 2008.

Fotografie z farní kroniky

Obr. č. 20 : Historický pohled na kostel a faru od západu.

Obr. č. 21 : Primiční průvod P. Černého

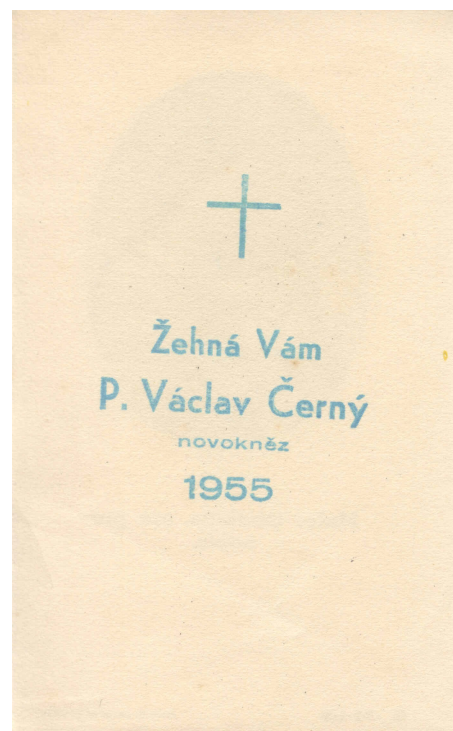
Obr. č. 22 : Uvítání P. Černého před kostelem.

Obr. č. 23 : Interiér farního kostela při primici P. Černého.

Obr. č. 24 : P. Černý při své primici.

Obr. č. 25 : Pamětní obrázek P. Černého.

Obr. č. 26: P. Kostecký s dětmi u prvního svatého přijímání.

Dražičky – velkostatek Karla Vodňanského

Obr. č. 27: Bývalý velkostatek Karla Vodňanského. Březen 2008.

Obr. č. 28: Boční křídlo. Březen 2008.